

Om reinkarnasjon og karma i praksis- ut fra den dikterte boken

SÄDD OCH SKÖRD

(så og høst)

Av Oscar Busch

Oscar Busch (1844-1916) må ha hatt en meget god mottakelighet for slike budskap fra andre siden - boken er meget levende og helt i tråd med de "skjebnelover" som den kosmiske/åndelige vitenskap beskriver, og må i likhet med innholdet av boken [HUR MÄNNISKOÖDAN TVINNAS](#), ha mottatt innholdet i denne boken i automatskrift eller medialt.)

opprinnelig fra 1906 (A4 oppsett her) * [ljubok sv.link](#)

(Oscar Busch må i likhet med innholdet av boken HUR MÄNNISKOÖDAN TVINNAS, ha mottatt innholdet i denne bok i automatskrift eller medialt.)

[translation of this book – english link pdf](#) * [audio engl.](#)

Innledning og omtale i svensk språk:

Om boken:

Tre fristående berättelser om människoöden genom flera liv. Bakom vandringen från mörker till ljus finns alltid en kärleksfull undervisning som med tiden formar oss och gör oss ödmjuka. I mötet med egna handlingar växer kärleken fram - och vi vågar blicka in i vårt inre utan att döma.

Upp ur förnedring

Wolfgang sviker den kvinna som älskar honom och gifter sig istället med stadens rikaste arvtagerska. Tillsammans är de beredda att göra vad som helst för pengar och rikedom. Genom själviska handlingar blir de varandras olyckliga undergång. De får därför mötas genom flera liv för att gottgöra och förlåta.

Fanatiker och martyr

Bernhard är en despotisk inkvisitor i reformationstidens Tyskland. Han bedriver en nådlös förföljelse av kättare - och anger även sin bästa vän Ludvig. Ett återkommande tema i Bernhards efterföljande liv blir kampen för frihet i ord och tanke.

Femtonhundra år av min tillvaro

Fritz och Cecilia har följt varandra genom flera liv. Ständigt har det funnits en tredje person som har stört deras lycka. Vi får blicka bakåt för att hitta var det hela började och varför Cecilia har haft en så stark dragning till att lämna Fritz för en annan man.

Utdrag ur boken:

"Jag såg mig omkring men kunde icke upptäcka någon, och likväl kände jag det fasta greppet om min handled. Vad var detta, spökade det också i denna fasans hemvist?

- Vem är du osynlige? frågade jag, icke utan en hemlig bävan.

- Jag är den som blivit satt att vaka över dig, som följt dig under hela ditt liv och gråtit över dina många felsteg, och som fört dig genom dödens port till den boning du själv berett dig.

- Dödens port, säger du, är jag då död?

- Ja, du har lämnat din utslitna kroppshydd på jorden och befinner dig nu i andarnas rike.

- Jag förstår inte det. Jag har ju en kropp som förut. Allting här är ju lika så materiellt som på jorden. Jag står ju på fasta berget.

- Andevärlden har sin materie liksom jorden har sin. Den ena är lika verklig som den andra. Man lägger av en kropp, men har en annan därunder som passar för andevärldens förhållanden.

- Skulle jag verkligen vara död? Nu minns jag att jag låg och kände döden komma, men så somnade jag in och vaknade upp här. Besynnerligt! Är jag således nu i skärselden? Jag får bekänna att jag tänkt mig den varmare.

Min vän släppte sitt tag. Jag fick icke något svar."

Oscar Busch (1844-1916)

Oscar Busch levde i Sverige och lämnade efter sig en mängd teosofiska skrifter. Flera av dessa är av samma karaktär som Sådd och skörd - berättelser om människoöden genom flera inkarnationer. Andra är av mer analytisk art, där han redogör för teman som till exempel jordens astrala sfärer och hur dessa förhåller sig till varandra, om klotväsendets reinkarnationsprocess, och om naturens olika utvecklingsstadier. Oscar Busch nämner i flera av sina förord att hans skrifter är nedskrivna under medvetet inflytande av en "död mans ande" eller "avkroppsligad intelligens". Anden dikterade för honom och Busch återgav dennes tankar med egna ord.

[*flere bøker/ More books of Oscar Busch \(1844-1914\)*](#)

Ref gjort mars 2012 av rune ø.

bilde her over er motiv for omtrent å angi tidsperioden for dette, ca først på 1800tallet

Del 1 om handler om den unge mannen Wolfgang, som arver et handelshus av sin rike far og skal føre det videre. Han har hatt fattigjenta Gerda kjær siden barndommen, men når det blir alvor, så gifter han seg med den manipulerende og griske Gertrud, som også er av en rik slekt, men det blir ingen lykke. Han var blitt advart mot denne ”onde kvinnen” av den kloke konen Dorthé, men det var for sent – han var alt fanget i Gertruds garn.

Forretningen begynte å gå dårlig men stadig pengekrav fra kona, gjorde at han begynte med spill og gambling, og en tid gikk det ”bra”. Men snart var det mest spillgjeld, og kona forlangte...Og hun var ikke enearving av sin rike far- borgermesteren- for hennes yngre bror Carl Gøran, skulle også ha sin del av arveformuen, som de regnet med var anselig. Derfor foreslo hun at broren som ville ut i verden, skulle få være med et av mannens/Wolfgangs skip, som fraktet varer fra Østen. (Ser for meg at dette må ha vært i første halvdel av 1800tallet, for det nevnes at de hadde seilskip til å frakte varer fra Østen og vestover- og særlig til det ”rike europa” – dvs det var **der** verdens pengebaroner hadde hus. Dampskipene ble vel mer vanlig først siste halvdel av 1800tallet.)

Men broren - Carl Gøran, kom aldri tilbake fra denne reisen, og hennes far døde også like etterpå - og det var mistanke at han var forgiftet, men det ble aldri klarlagt. Så nå hadde hun hele arven alene, men det var dog ingen penger etter ham viste det seg, og derfor dro hun av sted uten å si hvor. Men Wolfgang var lettet, men også lidende av samvittighetsnag – selv om det ikke var han selv som hadde planlagt alt dette.

En stund senere banket hans barndoms kjæreste, Gerda, igjen på hans dør, da hun hadde merket hans dårlige psykiske tilstand og ville hjelpe ham. Selv var hun på de 16år siden han så henne sist blitt syk og utmattet og fattig hadde hun alltid vært. Nå var hun av en indre ledning og av kjærlighet til

ham, ført til hans hus for å advare ham mot å gjøre det slutt - selvmord, som han hadde i tankene. Et kort øyeblikk lyttet han til henne og sto i valget om å følge henne, men så løp han av gårde og kort tid etterpå fant man ham hengende....

Den neste, første del av boken, omhandler hans opplevelser på andre siden.

”Vad jag upplevde omedelbart efter min död har jag icke någon redig uppfattning av, det var ett kaotiskt tumult av tankar och känslor som trotsar varje beskrivning. Jag hade hoppats att döden skulle leda till en fullständig förintelse, men mitt hopp gäckades, jag levde, det kände jag, fast i en förfärlig yrsel och under de rysligaste lidanden. Min syn var till en början omtöcknad, det var alldeles mörkt omkring mig, och jag förmådde lika litet reda mina tankar som urskilja något i min omgivning. Jag kände den pinande snaran omkring min hals och genomgick om och om igen kvävningens plågor. Jag ville ropa på hjälp, men den sammansnörda strupen gav intet ljud.

Hur länge detta helvete varade vet jag icke. Kanske var det ej så långt efter jordisk tideräkning, men då tiden endast mätes med ändlösa kval, då blir den till en evighet.

Slutligen kom en barmhärtig varelse och tog hand om mig. Jag hörde sedan att det var en av de goda andar som gjort till sin uppgift att ta vård om de olyckliga, vilka brådstörtat in i den andra världen. Han förde mig till en anstalt där det fanns många lika olyckliga som jag. Jag vet inte om jag

skall likna den vid ett sjukhus eller ett dårhus; säkert är, att där fanns lidanden av alla slag.

(likt slik det fortelles i boken [Astral City](#), og tilsv. i boken til [Franchezzo](#) (+no-link) om samme tema)

Till en början uppfattade jag ingenting annat än vad som rörde mig själv. Jag kände att jag behandlades med största ömhet, och att därunder mina lidanden småningom lindrades. Jag kunde nu se mig omkring, men såg allt som i en skum halvdager. Min vänlige vårdare stod för mig som en ljus gestalt; det var som om allt ljus jag kunde uppfatta utgick från honom, men hans anletsdrag kunde jag ej urskilja. Han var mycket fåordig, uppmanade mig bara att vara stilla, och då jag ännu hade mycket svårt att frambringa ett ljud blev det inte mycket talat mellan oss. Men aldrig skall jag glömma med vilken öm hand han tvättade och förband blodstrimman på min hals och baddade mina tinningar. När ångesten kom över mig och skakade hela min varelse behövde han bara lägga sin hand på mitt hjärta, så blev jag lugnare. Vad han gjorde mig gott, den mannen! Att det verkligen finns de som så vill offra sig för andra, det var mig en gåta.

Det gav mig mycket att tänka på, som jag förut aldrig ägnat någon uppmärksamhet, det gav mig den första svaga impulsen att själv bli en bättre människa.

Tiden gick under ett till största delen dvalligt tillstånd, då och då avbrutit av ångestfulla hågkomster från mitt förflutna liv, men fullständigt hade minnet ännu icke vaknat. Det var som om jag inte riktigt kunde få klart för mig hur mycket mitt eget jag var inblandat i alla de hemska hågkomster som skymtade förbi och försvann för att snart därpå åter dyka upp igen. Men småningom klarnade bilderna från mitt jordeliv, och jag blev lugnare, men därför icke mindre olycklig.

Någon allvarlig tanke ville jag dock icke ägna det förflutna; när minnena ville tränga sig på mig, jagade jag dem ifrån mig. Jag hoppades kunna glömma, och jag hoppades aldrig mera behöva tänka på dem. Jag dåre! Hur litet förstod jag då

vad den andliga utvecklingen kräver. Intet av de spår vi sätter efter oss i livet kan igensopas, allt måste fram i dagen för att granskas, bearbetas och hopsummeras till erfarenhet, som slutligen kristalliserar till vishet, vilken anden skrinlägger såsom sin oförytterliga egendom. Men hela denna smältningsprocess går genom lidande, svårare i samma mån vi motsätter oss den gudomliga ledning som bjuds oss alla. Detta förstod jag inte då. Då revolterade min ande mot lidandet, och jag trodde mig kunna gömma mig undan det, liksom haren tror sig i säkerhet när han sticker huvudet under en buske.

Jag blev snart så återställd att jag inte längre kunde få stanna på anstalten under min vänliga vårdares behandling. Förgäves sökte jag övertala honom att få vara kvar. Det fanns andra olyckliga som väntade att bli mottagna, och jag måste gå därifrån. Men vart skulle jag vända mig? Jag hade ingen att gå till, och ingen fanns som kunde ta hand om mig.

-Du skall gå ut och söka, sa min fåordiga vän.

-Vem skall jag söka? frågade jag.

-Du skall söka reda på dig själv.

Jag förstod icke vad han menade och såg därför undrande på honom. Han strök mig sakta över hjässan och tillade.

-Det är i ditt eget inre du skall söka, om och på böjda knän, tills du får fatt i det som är ditt innersta väsen, ditt bättre jag. Det skall du vårda och odla, det skall du bära fram ljuset så att det må växa. Då blir du lycklig.

-Men du sa att jag skulle gå *ut* och söka?

-Ja, det är på ensliga vandringar, ensam med dig själv, som du skall finna dig själv.

-Skall då ingen följa mig? Vill inte du, som är så god, göra mig sällskap? Jag ber dig därom.

-Min vän, jag kan ej. Min plikt är att stanna här, och jag skulle för övrigt bara fördröja ditt sökande om jag följde dig. Men jag vill ge dig en tröst att stärka dig med på vägen. Du skall veta att du själva verket icke går ensam. Det finns en som följer dig på alla dina vägar; fast du ännu icke kan se honom, men när du är i den djupaste nöd, då skall han träda fram och visa sig, och då får du all den hjälp du behöver. Gå nu i frid!

Gud välsigne dig!

-Ge mig åtminstone ditt namn att tänka på och uttala i min ensamhet.

-Kalla mig Guru.

Med milt våld lösgjorde han sig från min omfamning, följde mig några steg på väg och stod länge och viftade till avsked.

Nu var jag åter ensam. Vart skulle jag ta vägen? Jag kände att jag inte kunde gå tillbaka till min vän igen, men varför skulle jag väl gå någonstans? Kunde jag inte lika gärna sätta mig här vid vägkanten och vänta tills någon kom och tog hand om mig.

Jag väntade och väntade, det kom ingen, men vad som kom, det var minnena från det förflutna och med dem en oro som snart växte till ångest. Jag kunde ej sitta stilla längre, jag steg upp och började gå utan att känna vägen, utan ett mål för min vandring.

Hur skal jag kunna skildra mina vidare erfarenheter? Jordens språk har ej uttryck för allt det nya som andevärlden avslöjar; och jordemänniskan kan inte fatta vad som ligger utanför hennes begreppssfär; och dock måste jag låna ert språk och vädja till era begrepp för att kunna beskriva mina intryck. **Detta är i själva verket mycket befogat, ty den del av andevärlden som ligger jorden närmast, låt oss kalla den astralvärlden, är ingalunda så olik den fysiska världen som jordebarnen i allmänhet föreställer sig.** Tvärtom, i yttre avseende är de båda världarna varandra så lika att man tryggt kan påstå **att allt som finns inom den fysiska världen har sin motbild inom den astrala, bortsett från att de är danade av så olika stoff.** Man skulle kunna uttrycka det så att den astrala världen är originalet, de fysiska världarna endast ofullständiga och svaga kopior. *Så är även människans fysiska kropp en ofullständig, ofta vanställd efterbildning av hennes astralkropp, vilken här i vår värld utgör hennes yttre skepnad, en kropp fullt ut så verklig som någonsin den fysiska kroppen.* Ja, invånarna i astralvärlden är icke endast i yttre avseende, utan även i inre mening så lika människorna på jorden att man med skäl kan kalla dem för människor; **fast klädda i en kropp av mycket lättare materia.** På samma sätt är också vår värld en lika så objektiv värld som er; och den har att bjuda på alldeles samma företeelser som jorden.

Allt är så lika och dock är det något som här tillkommer; som jag skulle vilja karakterisera såsom individens subjektiva uppfattning av vad han förnimmer; vilken här trycker en så väsentlig prägel på allt. Man kan möjligen få en aning därom, då man besinnar; hur olika t ex. samma landskap eller samma konstverk uppfattas av och berör en kultiverad och en okultiverad människa på jorden, fast landskapet och konstverket har alldeles samma objektiva verklighet för dem båda.

Här är detta förhållande av en ofantligt mycket större betydelse, här gör sig anden en bild av vad han ser i överensstämmelse med sin utveckling eller sinnesförfattning för tillfället, och denna blir för honom så levande att den verkar fullkomligt objektiv; för en annan däremot i annan sinnesstämning kan samma föremål te sig helt annorlunda. I viss bemärkelse kan man således säga att var och en här skapar sin omgivning efter sitt sinne. Hjärtat lämnar stoffet och anden danar.

Det är detta som är så svårt att klargöra för jordiskt medvetande.

Men det var ju om mig själv jag skulle tala.

Jag gick och gick, till en början över vidsträckta slätter men sedan genom vilda ödemarker. Vägen blev småningom allt smalare, tills den sinade ut i en obetydlig gångstig, som ledde än över steniga bergåsar; än genom snåriga sumpmarker. Ingenstädes en människoboning

där jag kunde gå in och söka skydd. Aldrig mötte jag någon som jag kunde fråga efter vägen eller be om ett råd, vart jag borde vända mig.

Skymningen blev allt tätare, och mörkret kom smygande in mellan klippor och buskar och svepte ett nästan ogenomträngligt täcke över hela nejden. Jag kände mig kuslig till mods och började springa i hopp om att snart nå fram till en bebyggd ort, men foten snavade, jag föll och kunde ej på länge resa mig igen. Småningom kravlade jag mig upp och satte mig på en sten, men nu var mina krafter uttömda, jag orkade ej ta ett steg längre.

Där satt jag nu ensam och övergiven i vildmarken. Det kom över mig en ryslig nedstämdhet. Var det en inbillning eller var det verkligen spöklika skuggor som tassade omkring mig. Jag tyckte mig känna igen dem och greps av en ångest som var förfärlig. Vad ville de mig dessa hemska gestalter; som kom fram och stirrade på mig? Några hotade mig med knuten hand, andra hångrinade emot mig, andra vred sina händer i förtvivlan. Var kom de ifrån och vad hade de med mig att göra? Jag sökte jaga bort dem, men de kom tillbaka, jag bad dem lämna mig, men det hjälpte ej. Jag ville knappt erkänna det för mig själv, men jag kände igen dem. Det var affärsmän som jag lurat, långivare som jag aldrig betalat, spelare som jag ruinerat, kvinnor som jag gjort olyckliga. **Ve mig, vilka bittra minnen dök upp och tog gestalt inför mig.** Deras stumma anklagelser sved som piskslag. Jag kunde ej hårda ut att se på dem, jag lutade huvudet mina händer och grät. Det lättade något.

Plötsligt hörde jag en stämma invid mig, som sa: "**Be dem om förlåtelse!**"

- Skulle jag be dessa om förlåtelse? Inte var väl jag ensam den brottslige, vad jag gjort var väl för övrigt inte värre än vad tusen andra gjort före mig. Jag lyfte åter huvudet och tänkte: Nu skall jag se dem alla rätt i ansiktet, så flyr de nog ifrån mig. Men nu var de alla borta. Jag satt åter ensam utan en aning om var jag befann mig eller vad jag borde ta mig till. Jag bara stirrade slött framför mig.

Då blev jag varse något ljust långt bort i småskogen. Det rörde sig mellan träden, det kom närmare och närmare, det var tydligen en man, som kanske gått vilse liksom jag. Hallå! ropade jag. Han svarade ej men kom med raska steg emot mig. Inom kortare tid än jag beräknat stod han mitt framför mig insvept i en vid kappa och med en bredskyggig hatt nedtryckt i pannan. Han var ingen skugga, han var en verklig människa. Vad han var ljus; det var nästan som om det hade utgått ett sken ifrån honom.

- Kan du säga mig var vi är och vart jag bör gå för att få ett hem? frågade jag.

- Du är på spaning efter dig själv, svarade han, och när du funnit dig, går vägen till ditt hem genom självövertvinnelsens dal.

- Känner du mig, eftersom du kan tala så?

- Ja, jag är din vän som kommit hit för att hjälpa dig. Vill du ta min hand så skall jag leda dig. Jag känner vägen.

- Vem är du då?

Nu slog den främmande upp kappan och lyfte på hatten.

- Jesus Maria! Det är Carl Göran.

Jag föll alldeles tillintetgjord med ansiktet mot marken. Han strök mig sakta över håret. Jag slog undan hans hand.

- Vad vill du mig? ropade jag. Det var inte jag som... det var hon, din syster. Gå bort ifrån mig. Har jag inte lidit nog; skall även du komma och pina mig?

- Nåväl, jag går; då du inte vill ta emot min hjälp, men ropa efter mig då du är i nöd, så vill jag försöka att komma, sa han i ett tonfall av ömmaste sorg.

Då jag åter såg upp var han försvunnen.

Hur länge jag låg där i min hjälplösa ensamhet vet jag icke. Tiden blir lång för den som lider; och jag led förfärligt. Den enda som velat hjälpa mig hade jag visat ifrån mig; men hur skulle jag också vågat att lägga min hand i hans. Jag var ju hans mördare, om jag också icke direkt tagit hans liv. Ja, inför mig själv kunde jag nog bekänna det, men skulle jag även göra det inför honom? Han visste ju ingenting, skulle han någonsin sedan kunna förlåta mig? Han sa, att jag var ute på spaning efter mig själv. Det var ju också vad Guru sa att jag skulle göra. Vad menade de? Åter hörde jag den där stämman invid mig: " Gå in i ditt inre, blotta dina hemligaste skrymslen, inte bara inför dig själv utan inför alla dem som du har gjort orätt."

Var kom den rösten ifrån? Det fanns ju ingen i min närhet. Jag satte mig att grubbla över de orden och fick en känsla, som om jag stod inför en oundviklig svår operation. Var den verkligen oundviklig? Och vem skulle föra kniven? - Skulle jag själv göra det? Jag skakade av skräck, men försökte slå bort det med att tänka på något annat.

Då tassade det åter invid mig. De hemlighetsfulla skuggorna kom fram först en i sänder och grinade emot mig, sedan började de en häxdans omkring mig så ohygglig att jag trodde jag skulle mista förståndet.

- Nog, nog! ropade jag, förlåt mig! Jag har felat mot er alla. Jag är en eländig stackare, som gjort mycket ont. Jag har varit för svag, jag har ej kunnat stå emot, jag har följt alla onda lockelser; och därför har jag gjort så många olyckliga, men själv är jag den allra olyckligaste. Förlåt! Förlåt! Och du Carl Göran... Carl Göran! skrek jag så det ekade i bergen, förlåt mig även du. Det var jag som gjorde det, fast hon ingav mig tanken - en djävulsk tanke - förlåt mig och förlåt även henne! Mot dig har vi syndat värre än mot någon annan. Och det var ju inte bara mot dig, det var mot hela besättningen. Det var ju klart, att gamla Wotan inte längre kunde rida ut en storm. O, ni alla, som gick till botten med det gamla skrovet, hur skall jag kunna göra det gott igen, vad jag förbrutit mot er? Och du, som älskade mig, du min egen Gerda, dig har jag gjort så ont, så ont. Av snikenhet försköt jag dig och gjorde dig olycklig för hela ditt liv. Jag usling, hur skall jag kunna sona allt, allt?

Jag hade länge legat framstupa och gråtit i min yttersta nöd då jag kände en hand på min axel. Jag reste mig långsamt. Förunderligt, det stod en strålande ljus gestalt vid min sida. Inte hörde jag när han kom och inte hade jag sett honom förut. Han log så vänligt emot mig.

- Vem är du? frågade jag förvånad.

<<likn.situasjon med en kvinnelig guide

- Jag är din vän som följt dig hela tiden här i ödemarken, sa han, och länge dessförinnan också, men du har ej kunnat se mig. Blott ett par gånger har du hört min röst. Res dig nu, så skall vi tillsammans vandra bort till härligare trakter.

- Hur kan du vara så god emot mig, jag, som är en så förtappad varelse?

- Ingen är så förtappad att han ej kan upprättas. Du har nu funnit dig själv och gått igenom självövertvinnelsens eldprov. Du skall få den förlåtelse du bett om, av en efter annan av alla dem du felat emot, och du skall även i sinom tid få göra allt gott igen emot dem, när du får krafter

därtill. Du frågade hur jag kan vara så god emot dig. Ack, käre vän, min godhet är bara ett svagt återsken av den Kärlek som evigt sig förbarmar. Vill du som jag, så böjer vi båda knä här i ödemarken och tackar Gud för att hans gnista i djupet av din själ var så stark att den inte gav dig någon ro, förr än du kämpat ut din strid med dig själv och fått frid.

Vi hade just rest oss igen och börjat vår vandring då Carl Göran med brådslande steg kom oss till mötes. Han tog mig i famn och var så obeskrivligt glad. Han berättade att han alltid hållit så mycket av mig, men att han till sin sorg sett hur hans syster dragit ned mig.

- Ni tyckte nog, sa han, att jag bara var ett barn och ett underligt barn, men jag levde ett inre liv för mig själv och såg och förstod mer än någon anade.

Han hade så mycket att tala om, under det att vi vandrade vägen framåt, som ledde genom allt vackrare trakter; ständigt uppåt mot ljusare nejder. Carl Göran inte bara ledde mig, han nästan bar mig, han var så stark, medan jag däremot ännu var ganska svag. Det var en härlig resa, så full av nya intryck som jag inte kan beskriva. Vi mötte stundom skaror av färdmän, stundom slöt vi oss till sådana som gick i samma riktning som vi, men vi inlät oss icke i samtal med dem, vi hade så mycket att säga varandra.

Då vi nått en höjd, varifrån man hade en vidsträckt utsikt över hela nejden, stannade vår ledare, tog mig om halsen och pekade ned mot en tjugande vacker dalgång, bevuxen med lummiga träd.

- Där; sa han, ligger den hydda som skall bli din bostad för den närmaste tiden. Den tillhör en annan av dina vänner. Carl Göran skall föra dig dit och även stanna hos dig. Jag lämnar er nu, andra plikter

kallar mig, men jag kommer snart och besöker er.

Då han tryckte min hand till avsked, sa han: "Om du vill mig något särskilt, kalla på Akab, så skall jag inte vara sen att komma. Gud välsigne dig!"

Han vinkade vänligt med handen och försvann i en annan riktning, så hastigt, som hade han haft vingar.

Då vi slutligen nådde målet för vår vandring, mitt nya hem, mötte mig en övermåttan kär överraskning. På dess tröskel stod Gerda med öppen famn och bjöd mig välkommen. Inte den nedbrutna, förtid åldrade Gerda, som jag i förtvivlan gått ifrån då jag sist såg henne, nej, strålande vacker stod hon där med de milda blå ögonen och det lockiga ljusa hår jag så väl mindes från vår ungdomstid.

- Nå äntligen! sa hon. Här har jag gått och väntat dig så länge, länge, medan Carl Göran varit ute på spaning efter dig.

Hon berättade nu att hon fick lämna jordelivet inte långt efter att jag så feigt rymde därifrån. *Hon hade träffat Carl Göran och de hade beslutat att hjälpa mig och erbjuda mig ett hem tillsammans med dem, till dess jag blev stark och samlad nog att reda mig själv.* Båda tillhörde de en annan något högre sfär; men då

jag helt naturligt icke kunde få hemortsrätt där; flyttade de i stället ned till min sfär.

Det visade sig snart hur välsignat väl det var för mig att ha dessa vänner vid min sida. Jag hade nämligen ännu ofta svåra anfall av förtvivlan över mitt självmord. Det

började med en mycket underlig känsla av samhörighet med min döda kropp. Jag liksom sögs tillbaka till den stofthydda jag lämnat efter mig, hängande i en takbjälke på vinden, och jag kunde för en stund känna mig så bunden vid densamma, att jag på nytt genomgick något av dödsarbetets plågor. Det svartnade för mina ögon och jag föll i krampaktig gråt. Vid dessa anfall brukade Gerda ge mig magnetiska strykningar; det var det enda som lugnade mig. Sedan satt hon och höll mig i handen tills krisen var över. I början var dessa anfall svåra och långvariga och kunde återkomma ganska ofta. Ingen vet vad jag led utom hon, som delade min smärta, men säkert hade heller ingen så som hon kunnat hjälpa mig. Det kändes att hon bar halva min ångest, och det hade ingen annan kunnat göra. Hur kärleksfullt hon vårdade mig under denna min långa konvalescenstid kan jag icke beskriva, men av hela min själ tackar jag henne för vad hon då gjorde för mig. Även Carl Göran var outtröttlig i sina ömma omsorger om mig. Småningom kom anfällen mera sällan och blev även i samma mån lindrigare.

Vid ett tillfälle, då Akab kom och besökte oss, frågade jag honom, varav detta berodde, och om han trodde, att jag alltid skulle komma att lida under dessa förnimmelser?

- *Nej, svarade han, vid den tidpunkt då du skulle ha dött en naturlig död, om du icke gått naturens ordning i förväg, kommer dessa anfall att alldeles upphöra, men till dess är du ännu med en mycket fin känseltråd bunden, väl icke vid den fysiska kroppen, som redan undergått sin förvandling, men vid dess eteriska mot-bild, som därför också lika länge lever ett slags obesjälade vegetativt liv.* Detta band, som naturen själv spunnit, kan ingen helt och hållet slita, men det skörnar av sig själv, då dess en gång beskärda livs-mått är uttömt; och så länge det ännu finns någon känsel i denna tråd, dras man, som man tycker; till sin avlagda kropp och känner mer eller mindre smärta av denna beröring. Har man själv tagit sitt liv, kan detta samband vålla svåra lidanden, i samma mån det väcker hemiska minnen, men har man av andra orsaker haft en bråd död, lider man icke nämnvärt därav.

Det var också en annan omständighet som under denna tid vållade mig smärta och som jag icke vet hur jag skulle ha stått ut med, om jag varit lämnad åt mig själv. Akab hade förelagt mig att jag skulle uppteckna mitt eget livs historia, drag för drag från början till slut.

- Detta, sa han, är bästa sättet att själv dra lärdom av vad man upplevt. Erfarenheten är ofta dyrköpt, så mycket omsorgsfullare måste den därför tillvaratas. Man gör inte gärna om ett felsteg om man noga tecknat sig till minnes de följer det medfört. Skriv därför upp allting, de mörka så väl som de ljusa sidorna, det blir ett dyrbart protokoll som både du och andra i en framtid kan ha gott av.

- Skall även andra läsa det? vågade jag invända.

Han log så vänligt när han svarade: **Här finns inga hemligheter; och även det manar oss att leva så att vi ingenting har att dölja.**

Det var ingen lätt uppgift jag hade fått, men minst av allt kunde jag skylla på att jag inte mindes det förflutna. Tvärtom, hela mitt jordeliv stod för mig i bilder så noggrant återgivna att jag vid deras betraktande åter genomlevde varje dag, varje stund med en verklighet, som i sanning var pinsam. Tänk att sitta så där och se på sig själv, att skärskåda alla onda tankar; alla hårda ord, alla fula handlingar och skriva ned dem rad för rad, det är något förfärligt. Kom det en solglimt ibland av något litet gott som jag gjort så verkade det så befriande, men tyvärr var sådana ljuspunkter mycket sällsynta. Det blev i huvudsak en mörk skildring jag hade att avge.

Ibland försökte jag nog att med lätt hand halka över någon särskild svart fläck i mitt liv, men då betogs jag av en sådan ångest att jag icke kunde fortsätta, förr än jag strukit

ut vad jag skrivit och gått till botten med mig själv. Och det var inte nog med att bara objektivt berätta vad som hänt och vad jag gjort, **jag måste också nedskriva vad jag ansåg vara min skuld i varje särskilt fall.** Hur ivrigt sökte jag icke därvid efter allt som kunde urskulda mig, men sanningen måste fram. Jag fick ingen ro förr än jag givit mig själv all den skuld jag verkligen bar på. **Detta var skärselden, ingenting mer och ingenting mindre.**

Men medan jag våndades under tyngden av alla mina minnen, spred mina båda vänner ljus och värme omkring mig; de var outröttliga i att uppmuntra och trösta mig. Jag var ju, tack vare deras omvårdnad, på det hela taget ganska lycklig, så snart jag för en stund släppte mitt arbete och hängav mig åt deras sällskap. Men dessa glädjestunder var korta; det brände som en feber i mig, att jag måste gå tillbaka till mitt arbete igen.

Så gick en tid, hur lång vet jag ej; för mig var den som ett helt jordeliv. Akab kom emellanåt på besök och granskade mitt arbete. En gång strök han mig över hjässan och sa: "Det är bra, jag tackar dig å dina egna vägnar." Han hade ibland så där underliga yttranden som jag inte riktigt förstod.

Äntligen var mitt arbete avslutat. Den sista delen hade kostat mig rysliga ansträngningar att nedskriva, men när det var färdigt var det också som om en tung börda blivit lyft från mina skuldror.

Akab kom, granskade mitt opus omsorgsfullt och uttryckte sitt gillande. Bättre belöning kunde jag ej önska mig. Det var en glädje-dag i vår lilla krets. Vi satt alla fyra på en terrass utanför vår hydda och njöt av aftonens svalka och solnedgångens prakt.

- Du har nu fullbordat ett svårt arbete, sa Akab, men du skall också få glädjen att se hur välsignelserikt det kommer att bli för din egen utveckling. Nu måste du tänka på att börja verka något utåt. Har du i det fallet någon särskild önskan? Åt vilket håll ligger din verksamhetslust?

- Kära Akab, avbröt Gerda, du måste unna honom en tids vederkvickande vila efter det ansträngande arbete han haft. Du har inte följt honom så nära som jag och icke sett hur tappert han brottats med sig själv. Vi har ju knappast haft någon glädje av honom, så upptagen har han varit av sin uppgift.

- Ja, det vore inte för mycket att han nu fick en tids ledighet, instämde Carl Göran. Vi har just planerat några trevliga utflykter här i trakten. Han har ju inte fått se sig omkring, han har suttit som en eremit i sin grotta, isolerad från den övriga världen.

- Gärna må han vila sig, om han har lust och behöver; svarade Akab, och allra minst skulle jag vilja lägga någon sordin på den glädje ni tillämnat honom och er själva, men det vore roligt att höra vad han sedan kunde ha lust att företa sig.

- Jag har nog en längtan, svarade jag, men jag känner också att jag ännu är illa rustad att realisera den.

- Vad är det? frågade Gerda ivrigt.

- Jag fick en sådan beundran för den som först tog emot mig, när jag huvudstupa kom instörtande i denna värld, den kära Guru. Jag har många gånger tänkt på hur lycklig han måste vara, som kan göra så mycket gott. Och jag har önskat att få komma och hjälpa honom.

- Att fylla en sådan plats som hans kräver stora krafter; som du icke äger; men du kunde ju försöka att bli en ringa medhjälpare åt honom i hans svåra kall. Jag skall söka bereda dig plats på det stora hospitalet, sedan du först en tid njutit din frihet med dina vänner.

- Jag känner nog också en annan längtan, sa jag, det är längtan efter kunskaper. Jag har av Carl Göran hört att det skall finnas en så god skola inte långt härifrån, där han själv studerar. Jag känner så lite världens historia; det vore så lärorikt att höra något om de stora tilldragelserna bland jordens folk.

- Ja, det vore mycket bättre, inföll Carl Göran. Släpp tanken på hospitalet och följ mig i stället i mina studier.

- Jag tror inte han bör undertrycka sin längtan att få uträtta något gott, svarade Akab. Skulle hans krafter där svika honom, kan han ju komma tillbaka och sätta sig bredvid dig på skolbänken. Undervisning behöver vi alla.

Nu följde en härlig tid, som jag inte ens vill försöka att skildra. Vi gjorde resor tillsammans i olika riktningar; och jag njöt i fulla drag av allt nytt och vackert jag fick se och uppleva.

Vad tillvaron är rik och mångskiftande!

Många värdefulla bekantskaper gjorde jag också, och alla var goda emot mig. Men ju mer jag kom i beröring med andra, desto mer kände jag trycket av mina egna begränsningar. Alla var mig överlägsna, tyckte jag, icke blott i kunskaper utan även i andlig kraft.

Det började ropa inom mig, att det lättjefulla liv jag förde inte anstod en som var så långt efter andra. Jag tackade mina kära vänner för allt vad de gjort för mig och all glädje de berett mig, och så beslöt vi att skiljas för någon tid. Gerda flyttade upp till sitt rätta hem, Carl Göran stannade ännu en tid i sin skola och jag uppsökte hospitalet, där Akab utverkat en plats åt mig under min vän Guru.

Här väntade mig en svår tjänstgöring - aldrig kunde jag tänka mig att den var så svår. Det gällde att ta emot olyckliga från jorden och särskilt sådana, vilka liksom jag själv kastat sig ut i mörkret utan en tanke på att det kunde finnas ett liv efter döden.

Det var hjärtslitande att se den förtvivlan som bemäktigade sig dessa varelser; då de uppvaknade till fullt medvetande, - att höra deras jämmer och ångestskri. Några rasade och förbannade, andra grät och stönade. Hur kände jag icke igen mig själv i dessa arma; det väckte mina minnen till liv igen, och föga fattades att jag hade instämt i deras gråt och kvidan. Men sådant gick ej an. Jag hade just fått på min lott att försöka trösta och uppmuntra de jämförelsevis lugnare, att uppehålla deras svaga krafter och inge dem hopp genom *att tala om hur jag själv varit i samma fördömelse men blivit hjälpt.*

Så till vida var jag därtill lämpligare än Guru, då de olyckliga allmänhet lättare förnimmade mig och hörde vad jag sa dem, därför att jag på min låga utvecklingsgrad stod dem närmare och hade en tätare för dem synlig astralkropp, medan däremot Guru allmänhet hade mycket svårt att göra sin ljusa, luftiga kropp förnimbar och sin stämma hörd bland dessa i materien så hårt bundna andar. Men när det gällde att verkligen behandla dessa olyckliga, att lindra deras plågor och stilla deras raseri, då räckte inte mina små krafter; då var det Guru som hjälpte. Det kom ibland till riktiga brottningar mellan honom och hans patienter; och det var underligt att se hur förvånade de var att

bli övermannade av någon som de icke kunde se. Den kära Guru, vad han var stark och vad han var god!

Det var som sagt ett mycket prövande arbete jag givit mig in i, och många gånger sviktade mina krafter så att jag var färdig att uppge det, men jag skämdes inför Guru och höll ut så gott jag kunde.

**<En dag kom han till mig och sa:
Du skall följa mig till jorden; det är någon därnere som ropar efter dig.**

Jag var snart färdig och vi begav oss av. Snabbare resa har jag aldrig gjort. Guru höll mig i sina starka armar; och vi skar som en blixtnedslåg genom rymden. Det var första gången jag återsåg jorden. Så underligt allt där syntes mig. Jag såg och förnam allting mycket tydligt, men det var som om den materiella världen icke längre var lika verklig som förr.

Vi kom till en sjukbädd; där låg en äldre kvinna synbarligen döende. Hon var mycket mager och infallen, hon hostade hårt och ihållande. För tillfället var hon inte fullt redig, hon låg och yrade och mumlade halvhögt något om onda människor som velat hennes olycka. Plötsligt ropade hon: "Wolfgang! Wolfgang! Kom hit hör du, och hjälp mig! Det är ditt fel alltsammans. Ge mig något att dricka... jag

förgås av törst... men kom inte med vatten... äkta burgunder skall det vara. Skynda dig... jag dör!"

-Känner du igen henne? frågade Guru.

-Ja, det måste vara Gertrud, svarade jag. Men så förändrad och så eländig!

-Hon har också gått igenom mycket, sedan ni båda skildes åt. Se dig omkring, så kan du läsa stycken ur hennes historia.

Det var ett stort rum med gamla dyrbara möbler; men allting vittnade om det bedrövligaste förfall. Smutsiga trasor låg slängda hörnen, urdruckna buteljer stod under sängen, och den astrala atmosfären var så vidrig att det var en verklig plåga att stanna kvar.

Jag stod stilla en stund och lyssnade till hennes oroliga ande-drag. Då såg jag bilder framträda, aurabilder ur hennes liv, vilka avtecknat sig i astralljuset. Jag såg dryckeslag där det gick muntert till, spel där höga summor omsattes, orgier där lidelser flammade otämd yra, och överallt var hon med och var den medelpunkt omkring vilken allting surrade. Nu låg hon där ensam och övergiven, fattig och dödstrött. Stackars hon! Vad det gjorde mig ont om henne!

- Hon har inte långt igen, sa Guru, vi måste vänta ut henne.

Jag gjorde en antydning om att jag nog borde stanna, men jag kände hur Guru led av hela denna omgivning, och jag föreslog att han skulle återvända.

- Käre vän, sa han, du har en skuld som binder dig till henne, och som du i någon mån skall söka återgälla; därför vill jag att vi tar henne med oss till vårt hospital. Något gott kan vi alltid till en början göra henne. Men ensam kan du inte reda dig med henne.

Detta var alltså den Gertrud som i sin ungdom så förhåxade mig, och sedan fjättrade mig med så starka band att jag gick som hennes slav från den ena dåliga handlingen till den andra. Varför fick hon denna makt över mig? Varför valde jag henne och icke Gerda? Var det min snikenhet som var skulden, eller låg denna ännu djupare i mitt väsen? Underliga mörka livsgåtor, när skall jag få din lösning?

Den sjuka hade blivit stilla, hon sov med korta, rossliga ande-drag. En äldre kvinna kom in och stökade lite i rummet, såg på den sjuka, gjorde en grimas och gick ut igen.

Nu kom en ny hostattack, våldsam och ihållande, då brast livs-bandet och anden började frigöra sig. Detta var synbarligen förenat med svåra smärtor, men Guru hjälpte henne och snart var hon fri. Men så hon såg ut - mörk och vidrig!

Guru svepte henne i en kappa och vi tog henne mellan oss och förde henne hem. En tung börda var det. Guru hade rätt; ensam hade jag icke orkat med henne.

Hon hade, när vi lade ned vår börda i en säng på hospitalet, ännu icke vaknat till medvetande och icke haft någon förnimmelse av oss. Jag blev satt att vaka över henne.

Aldrig skall jag glömma hennes förvåning när hon äntligen slog upp ögonen och fick se mig. Märkvärdigt nog kände hon genast igen mig.

-Är det verkligen du, sa hon. Jaså, du kom ändå till sist och sökte upp mig. De sa till mig att du var död, att du tagit livet av dig; det var således inte sant.

-Fy dig, som inte kommit förr; utan låtit mig ligga hårt och pinas ensamheten. Jag har en sådan ryslig hosta och så är jag törstig. Ge något starkt, så att jag kan få krafter; annars dör jag.

-Du är redan död, sa jag.

-Vad pratar du för dumheter. Är du inte nykter?

-Se dig omkring, känner du igen dig här?

-Här är så mörkt. Tänd ett ljus så att jag ser någonting.

Guru hade kommit in, han strök henne några gånger över ögonen. Nu var det som om hon såg något klarare. Hon såg sig omkring med undrande blickar; men Guru förnam hon icke.

- Vad vill det här säga? Har man flyttat mig? Varför fick jag inte stanna i mitt hem? Var är jag nu? Svara mig; är det du som fört bort mig?

- Det är du själv som flyttat bort från jorden över till andevärlden. Din kropp är död och begravnen, men din själ lever och den ligger sjuk här på hospitalet.

- Du är tokig. Gå din väg och skicka hit en klok människa som jag kan få tala med...Hjälp! ropade hon i det samma. Hjälp! det går runt i huvudet på mig. Hon började slå med armarna omkring sig. Guru höll hennes händer tills hon blev stilla, sedan föll hon i dvala och låg länge orörlig.

Men varför skall jag dröja vid dessa sorgliga minnen? Nog var det så att hon hade många sådana anfall av yrsel och vilda utbrott då endast Guru kunde få henne lugn igen, och att det dröjde mycket länge, många år av jordisk tideräkning, innan hon kom till insikt om att hon flyttat över till en annan värld. Men när hon var tvungen att medge att det så var; blev hon nästan vild av förtvivlan och ropade att hon ville tillbaka till jorden igen, till alla dess njutningar och nöjen. Då gav Guru henne några starka magnetiska strykningar. Hon blev stilla och stirrade förvånad omkring sig. Nu först blev hon varse sin välgörare.

-Vem är du? sa hon förfärad, har du kommit för att döma mig?

-Nej, jag vill bara hjälpa dig, svarade Guru. Men hon hörde ej hans röst. Hon kröp ihop och sökte dölja sig för det ljus som utgick ifrån honom. Vi gick ut och lämnade henne ensam.

-Hon har nu kommit till så mycket klarhet, sa Guru, att jag inte kan hjälpa henne längre. Hon måste lämna hospitalet och flytta till den vistelseort hon själv berett sig. Du skall följa henne på vägen så långt du kan.

-Vart skall jag föra henne? Jag hittar ej till hennes bostad.

-Det lär nog bli hon som leder dig.

-Måste jag stanna hos henne? Nu är du sträng, Guru.

-Nej, följ henne bara så långt du kan. Sedan får du komma tillbaka hit igen.

-Men om hon inte vill gå härifrån?

-Det är ingen fara, hon går nog. Efter en stund gick jag in till henne igen.

-Hur känner du dig nu, Gertrud? frågade jag.

-Bra, mycket bra, men nu vill jag inte stanna längre på den här inrättningen. Jag trivs inte här. Den där ljusa mannen tycker jag inte om, han ser så sträng ut. Kom, låt oss gå, du följer naturligtvis med mig. Jag tycker inte riktigt om dig heller; du ser så skenhelig ut, men du får följa med mig och hjälpa mig, förstår du.

Så gick vi då tillsammans, hon och jag. Men det var inte lätt att följa henne, ty hon nästan sprang vägen framåt. Och vilken väg! Den bar utför och utför i allt brantare lutning; Uch allt mörkare blev det omkring oss. Hon vände sig om.

-Orkar du inte följa mig? sa hon. Du är en stackare.

Men ännu följde jag henne. Det gick utför stalper och stup, som jag nästan hisnade vid att beträda, och alltjämt var hon före mig. Slutligen stannade hon vid ett mörkt schakt som liknade öppningen till en gruva.

-Tag mig nu i handen, sa hon, så hoppar vi ned här. Där vill jag slå mig ned. Jag kan inte med det här ljuset här uppe, det gör så ont i ögonen.

- Hu, vad där är mörkt! Nej dit vill jag inte följa dig, sa jag.

- Är du rädd, din kruka? Kom nu, du måste följa med mig, förstår du.

Hon tog ett stadigt tag om min handled och ville dra mig med sig. Det kom till en brottning mellan oss, men jag slet mig loss och hon försvann med ett hånskratt i djupet.

Av allt ohyggligt jag upplevt var detta nästan det hemskaste. Jag satt länge kvar och stirrade ned i mörkret efter henne, tills jag betogs av en obeskrivlig känsla av vanmakt. Vad kunde jag göra för att hjälpa henne? Fanns det då ingen räddning för en sådan själ?

Och det underligaste av allt: Hon ville själv komma dit ned.

I min hjälplöshet knäppte jag mina händer och bad till Gud, att han måtte förbarma sig över henne.

Det var min första bön för denna olyckliga kvinna, det skulle inte bli min sista.

Jag steg upp och gick hem. Hade det varit svårt att gå vägen utför så blev det nu så mycket lättare att gå den uppför igen. Det var som hade jag fått vingar; och snart var jag åter hos min vän Guru.

Medan jag varit borta hade det kommit bud från Akab att jag nu borde sluta min tjänstgöring på hospitalet och flytta tillbaka till Carl Göran för att börja mina studier. Det var med tårar jag skudes från Guru, men hur mycket lättare gjorde jag det icke nu mot första gången. Han bad mig komma på besök, så ofta jag hade tid och lust, och så skiljdes vi åt med ett hjärtligt handslag.

Från min skoltid har jag icke mycket att berätta, inte därför att den icke var av en mycket stor betydelse för min utveckling, men därför att den icke för andra erbjuder något av särskilt intresse, och jag måste försöka att begränsa mig, så att min berättelse icke släpar sig trött. Vill endast nämna att det var en välsignelserik tid, full av de angenämaste intryck. Och så gott vi hade det samman, Carl Göran och jag! Han var icke obetydligt före mig i alla ämnen, men därför var han mig också till mycket hjälp. När jag hade kört fast i något problem, var det vanligen han som löste det. Men hans håg låg mera åt filosofin, min åt de praktiska vetenskaperna och historien.

Våra ferier tillbringade vi alltid hos Gerda. Vilket paradiset hon levde i! - Ja, det skall jag inte bjuda till att beskriva. Hon bodde tillsammans med några vänner; som hon kände sedan långt tillbaka under tidigare utvecklingsstadier. De hade bildat en liten koloni, där de sysselsatte sig dels med självstudier; dels med konst och musik, dels även med att uppsöka vilsegångna människor på jorden och arbeta för deras räddning. Det var i sanning en högtid att få komma till dessa vänner. Alltid hade de någon särskild glädje att bjuda oss på.

En gång fick vi följa dem till en stor fest som firades i en ännu högre sfär. Något så härligt hade jag aldrig förr upplevt; det var en stor religiös högtid, till vilken det strömmat massor av åhörare från olika sfärer. Där hölls föredrag, men icke dessa enformiga och tröttande predikningar; som vanligen utmärka de jordiska kyrkofesterna, nej, de var upplivande och glädjeväckande. Och en sådan musik! Aldrig hade jag tänkt att körsång kunde tona så överväldigande skönt. Men hur vackert det hela än var hade

jag icke haft lust eller ens kunnat stanna däruppe. Där var så ljust att det nästan bländade mina ögon, och jag var rätt belåten att få komma tillbaka till min skola igen. Ovillkorligen måste jag tänka på den stackars Gertrud som inte tålde det svaga ljus hon hade omkring sig, utan längtade ned i mörkret. Ljus och mörker är mycket relativa begrepp.

Så förgick många år efter jordiskt tidsmätt. Akab kom ibland och hälsade på oss. Vid ett sådant tillfälle berättade han att han besökt Gertrud och gav en hjärtslitande skildring av hennes belägenhet. Hon är nog ännu mycket styvsint, sa han, men något har hon dock mjuknat av allt vad hon fått lida. Det är härligt, tillade han, att det finns ett medel som slutligen böjer även de styvaste knän, och detta medel är icke strängare än det nått och jämt behöver vara, och det är för övrigt endast den naturliga konsekvensen av våra handlingar.

- Kan man då inte göra något för henne? frågade jag. Jag har så ofta tänkt på henne och tycker det är så svårt att icke kunna hjälpa henne, då jag nu har det så gott.

- Ännu skulle det vara för tidigt; du skulle inte uträtta något gott med att närma dig henne, tvärtom skulle det snarare väcka hennes trots. Men den dag kommer och är kanske inte så avlägsen, då du bör inskrida för att räcka henne en hjälpande hand. Jag skall ge dig bud, när du kan gå dit ned. Även Carl Göran skall hålla sig beredd att biträda, då jag finner tiden vara inne. Jag tror att han måste komma före dig.

- Vad du är god, Akab, som åtagit dig henne också!

- Jag har åtagit mig *er* båda, sa han med eftertryck på de sista orden, ty ni hör ihop, så underligt det kan se ut. I alla händelser har du en skuld till henne att infria, och därför är det i första rummet du som får till uppgift att rädda henne.

Jag kände en obehaglig rysning genom mig vid dessa ord. Var jag då inte fri ännu? Skulle hon fortfarande komma att behärska mig? Och vad kunde jag, den svagare, göra för att rädda henne, den ojämförligt starkare. **Det var en uppgift som lade sig blytung på mina skuldror.** Och vad hade jag för skuld till henne? Var det inte snarare hon som hade lett mig i fördärvet? Alla dessa frågor korsade sig i mitt huvud, och jag kunde icke återhålla den frågan till Akab: Vad har jag då gjort Gertrud, så att jag skall bära på en sådan skuld till henne?

- Det kan jag inte ännu säga dig, svarade han. Kanske får du själv läsa svaret på din fråga när du minst väntar det.

Återigen ett av dessa dunkla yttranden som jag inte förstod, men icke heller ville be om förklaring på.

En episod från min skoltid måste jag berätta. Jag hade fått en uppgift att lösa, som vållade mig mycket huvudbry. Jag skulle med stöd av de föreläsningar jag åhört skriva en avhandling om de gamla egyptiernas kultur på Hermes' tid. Mina anteckningar från dessa föredrag var emellertid mycket ofullständiga och andra källor stod mig icke till buds. Carl Göran hade ej följt med denna föreläsningsserie och kunde således icke hjälpa mig. Jag satt där mycket rådvill och undrade vart jag skulle vända mig för att få de upplysningar jag behövde.

Då stod plötsligt framför mig en kvinnlig gestalt, helt insvept en bländvit dräkt av allra tunnaste tyg. Fullkomligt ljudlöst hade hon kommit in i mitt rum. Om hon gått genom dörren eller svävat ned genom taket vet jag icke; jag förnam henne först då hon stod tätt framför mig. Hon slog tillbaka slöjan och visade ett vackert ansikte av sydländsk typ, med mörka ögon, som hade något underbart tjusande i blicken. Huvudet var inramat av mörka lockar som föll ned omkring hals och skuldror.

Hade detta hänt mig på jorden, skulle jag kallat det ett spöke från en annan värld, *men nu befann jag mig själv i denna andra värld; fanns då spöken även här?*

Hon log åt den förvåning som utan tvivel stod att läsa i mitt ansikte.

- Frid vare med dig, Wolfgang! sa hon med en stämma som var nästan lika tjusande som hennes ögon. Känner du mig icke?

- Nej, vem är du, och var kommer du ifrån? Din kropp är så tunn att jag kan se tvärs igenom den. Är du ett väsen från en högre värld än denna?

Utän att svara drog hon slöjan över ansiktet och stod en stund alldeles stilla. Då hon åter blottade sina drag, var de förvandlade. Jag såg nu en gammal gumma med tärda drag, men blicken var densamma, lika varm och vänlig.

- Ah, utropade jag, är det du, är det verkligen gamla Dorthe, min egen kära, gamla vän! Men vad vill detta säga, kan du förändra ditt ansikte hur du vill?

- Hör mig Wolfgang, sa hon, i det hon åter drog slöjan över sitt ansikte. Jag är din gamla vän Dorthe, som en gång närt dig vid mitt bröst och därför älskar dig som vore du mitt eget barn. Men nu har jag, såsom du riktigt gissade, min hemvist i en högre värld än denna, en värld som för dig är lika osynlig som denna är det för jordmänniskorna. **För att göra mig synlig för dig har jag nödgats förtäta min kropp genom att dra till mig ämnen ur er atmosfär.** Min vilja är därvid den organiserande kraften, och jag kan därför visa mig antingen sådan jag nu lever däruppe, eller i en annan skepnad som jag någon gång burit under ett jordeliv. Det kostar mig någon ansträngning att fasthålla den form jag en gång avlagt, därför får du nu nöja dig med att se gamla Dorthe i sin nya skepnad.

Hon stod en stund tyst och stilla, slog sedan tillbaka slöjan och visade åter samma vackra drag som jag först beundrade. Jag var så full av förvåning att jag knappast kunde få fram ett ord.

-Men... varför...? stammade jag.

- Varför har gamla Dorthe kommit så högt i världen? ifyllde hon min avbrutna mening. Jo, det vill jag förklara för dig. Jag är en gammal ande, som gått igenom en lång serie av jordeliv. Mitt senaste var mitt sista botgöringsliv på jorden. Då jag lyckligen hade slutat det, var jag också färdig med jordens skolgång och fick flytta förbi den närmaste andevärlden till den därnäst högre. **Nu behöver jag icke för min egen skull gå ned igen. Om jag gör det, så blir det som missionär.**

- Bland hedningarna? frågade jag.

- Det finns alltför många hedningar bland de så kallade kristna, vilka behöver vår hjälp, svarade hon.

- Men säg mig Dorthe, hur kunde du, som stod så nära fullkomligheten, behöva gå igenom ett så tungt och prövande jordeliv.

- Först och främst vill jag säga dig att jag ännu står oändligt långt ifrån fullkomligheten, **och för övrigt är det ofta så att det sista prov man har att avlägga på jorden är ganska tungt.** Jag hade själv anhållit att få ta på mig en så svår uppgift att jag, om jag lyckades, icke skulle behöva återvända till jorden. Jag hade, förstår du, från mina många liv, ännu åtskilligt kvar att sona och därför gick jag ned i en tjänares kall. Där gjorde jag också bekantskap med dig, du mitt sorge- och mitt glädjebarn.

- Ja, du fick allt lida mycket för min skull på jorden, det såg jag.

- Var det underligt att jag sörjde då jag såg, på vilka avvägar du vandrade. Men nu är du mitt glädjebarn. Jag kan inte säga hur lycklig jag är att se dig sådan du här sitter framför mig. Jag har följt dig genom alla dina strider och strävanden och manat gott för dig med mina böner och mina tankar. Längre har jag också väntat på ett lägligt tillfälle att komma till dig; nu var det som om du själv hade kallat på mig. Det gick då lättare att genombryta den gräns som skiljer din värld från min.

- Har jag kallat på dig? frågade jag förundrad. Jag får bekänna att jag icke på många år ägnat dig en tanke.

- Du ville ju ha hjälp av någon som kände det gamla Egyptens kulturhistoria.

- Ja, det är sant, men inte...

- Inte sitter väl Dorthe inne med sådan visdom, menar du. Varför inte? Jag var med i Egypten på den tid du vill skildra, och hade då en icke ringa samhällsställning. Jag kan således tala av egen erfarenhet och lämna dig upplysningar av stor vikt för ditt ämne. Om du vill så börjar vi genast. Jag har ej tid att stanna länge.

Hon slog sig ned bredvid mig. Jag skrev och hon dikterade.

När vi var färdiga, steg hon upp, kysste mig på pannan och försvann lika mystiskt som hon framträtt.

Min lärare blev mycket förvånad. Detta är ju en alldeles mästerlig framställning, sa han, och här förekommer detaljer som jag aldrig nämnt i mina föreläsningar; ja även sådana som jag icke själv haft reda på. Var har du fått dem ifrån?

Jag berättade hur det tillgick.

- Du är lycklig som har sådana medhjälpare, sa han.

Nu gällde det, nu kom bud att vi skulle bege oss ned till Gertrud, både Carl Göran och jag. Vi fick följas åt. Akab skulle möta oss där; jag hittade ju vägen.

Jag tror att jag aldrig darrat inför någon uppgift så som inför denna. Icke endast att den i och för sig säkerligen skulle bli mycket svår; men också pinan av att vistas där nere i mörkret. Jag skalv hela kroppen. Men naturligtvis måste vi gå. Den alltid glada och livliga Carl Göran blev tyst och allvarsam, men han tvekade ej ett ögonblick; och så begav vi oss av.

Vid mynningen av det schakt där Gertrud hade försvunnit för mig, mötte oss Akab.

- Mod nu, mina vänner; sa han. Tag mig en i vardera handen, så stiger vi ned, men bered er på att det är ruskiga scener vi här få se.

Vi sjönk sakta ned, djupt ned i bergets innandömen. Här var både mörkt och kallt, men Akab hade med sig en liten lampa, och varma ytterkläder för oss alla tre fanns där nere. Vi gick genom långa tunnlar; där vattnet sipprade ned efter väggarna och valven var betäckta med droppsten. På ömse sidor fanns grottor; insprängda i berget, somliga öppna, andra stängda med portar och grova reglar. Från de flesta hörde man jämmer och klagorop, från några eder och förbannelser.

Vi mötte någon, som redan på avstånd syntes skinande vit. När han kom oss nära, såg vi att han var en hög ande som strålade ut ljus omkring sig. Han nickade vänligt åt Akab.

- Det var en av fångvaktarna här nere, sa Akab, om man ens kan kalla dem så. **De vakar över de olyckliga, alltid redo att bringa dem tröst när de är i stånd att ta emot den, och att föra dem ut härifrån när de är färdiga med sig själva.** Det är ett kärleksverk, som det fordras en orubblig förtröstan och en brinnande iver för att gå iland med, men de är också verkliga hjältar; de som ägnar sig åt denna offertjänst.

(Anmärkning; det här är samma arbetsprincip som socialarbetarna i de fysiska - vanligtvis storstäderna - gör för att rädda dope-beroende / narko-fångade i 'underground-milieus. De avvisas ofta / vanligtvis och skickas tillbaka / bort av "junkies". Rø-rem.)

Nu var vi framme. I en liten håla vid sidan av tunnelgången satt Gertrud ihopkrupen. Hon hade inte märkt oss. Akab bad mig stanna utanför och gick in tillsammans med Carl Göran. Jag kunde höra allt vad de sa. Först blev hon varse Akab, som hon kände igen.

- Vad vill du nu här igen, sa hon, när du ändå inte kan föra mig ut härifrån?

- Det kan ingen annan än du själv. *En fullständig och ångerfull bekännelse av allt vad du gjort är det enda som kan befria dig ur detta mörker.*

- Jag har ju bekänt allt. Det var jag som tog livet av min far; det var jag som stal hans förmögenhet, det var jag som förledde min man till spel, det var jag som... Här tystnade hon.

- Du gömmer ännu på något som gnager ditt samvete, det ser jag, sa Akab. Du förstår att du måste öppna ditt hjärta helt för att det gudomliga ljuset skall kunna strömma in och värma din frusna ande. Kanske vill du förtro dig till en gammal vän, som jag fört med mig i dag. Känner du igen honom?

Hon utstötte ett skrik då hon igenkände sin bror; och sedan var det länge tyst därinne.

Då hon hämtat sig från den förskräckelse som det oväntade mötet framkallade, utspann sig ett långt samtal mellan bror och syster. Han gjorde alla möjliga försök att förmå henne att stilla och lugnt tala med Akab om hela sitt liv, utan att dölja något. Hon vred sig tydligen som en mask under den hemliga känslan av skuld gentemot sin bror; under det hon försökte att anslå en oskyldig ton. Hon blev emellertid mer och mer upprörd och bad dem slutligen gå sin väg och lämna henne ifred, emedan hon ingenting vidare hade att bekänna.

Carl Göran kom ut mycket sorgsen och modfälld. Över Akabs drag vilade ett tungt allvar.

- Nu får du överta vakten hos henne, sa han till mig. Vi går upp igen, men kommer så snart du kallar på oss. Var tålig emot henne, trötta henne icke med långa övertalningar; ***låt bekännelsen komma frivilligt, annars har den inget värde.*** Du bör förstå vad det är som ännu tynger henne. Gud vare med dig.

De tryckte min hand och var snart ur min åsyn.

Jag satt ensam vid det torftiga läger där Gertrud vilade. Hon hade inte märkt när jag kom in, hon låg med huvudet inhöljt i ett trasigt skyнке och snyftade. Det var en jämmerlig syn att se denna en gång så firade kvinna ligga så där usel och eländig i köld och mörker. Jag knäppte mina händer och bad att Gud måste värma hennes hjärta så att hon inte längre kunde stå emot hans kärlek. Snyftningarna blev småningom svagare, och jag tror att hon somnade.

Jag får bekänna att jag fann mig ganska kuslig till mods, där jag satt och stirrade i dunklet framför mig, ensam bland så många olyckliga i denna kvalens boning. Tystnaden stördes endast av en och annan stönande suck, ett och annat jämmerrop, som kom från de närmast liggande hålorna. Mina ögon hade småningom vant sig vid mörkret, så att jag kunde skönja de närmaste föremålen. Inredningen, om man ens kan tala om en sådan i denna bostad, var den enklaste tänkbara. Hon låg på en brits med en liten kudde under huvudet och ett täcke över sig. Golvet var betäckt med flata stenar; väggar och valv var naket berg, en låg platt sten var det enda som fanns att sitta på. *Hur länge jag satt där och vakade har jag ingen aning om.*

Slutligen vaknade hon, satte sig upp och stirrade på mig.

- Jaså, är det du, sa hon. Har du kommit för att hämta mig härifrån. Det var i så fall inte för tidigt.

- Ja, jag har kommit för att hämta dig, svarade jag, men du har väl ännu svårt för att komma ut, fruktar jag.

- Ja, jag har så svårt att röra mig, är så tung, ser du, det är som om kroppen vore av bly. Men du kan kanske bära mig.

- Jag tror inte jag orkar det; det vore nog bättre om du kastade ifrån dig det som tynger dig.

-Ja, ja, det har du nog rätt i, och jag vill det nog också, men det är så svårt, ser du. Inte behöver jag väl tala om allt för honom, den där Akab som var här. Jag har ju sagt det värsta, är inte det nog?

-Nej, det är nog inte det. Minns du hur det står i en av Davids psalmer: "När jag ville förtiga det, försmäktade mina ben". Det är därför dina ben ej vill bära dig. Du vill förtiga något, det är en skuld du icke vill erkänna, och så länge mäktar du ej komma ut härifrån.

-Men det är så svårt, ser du. Du vet nog vad det är. Du var själv med om det, det var du, som satte det i verket. Det är du, du och ingen annan, som bär ansvaret. Varför ska ni vältra det på mig?

-Jag förstår vad du menar; och jag erkänner att jag också har en stor skuld i det brott vi begick mot din bror.

-Det lär han aldrig förlåta dig.

-Han har redan förlåtit mig och önskar ingenting högre än att även få förlåta dig.

-Han var här nyss. Jag blev så rädd när jag fick se honom, men han visste inte att jag haft någon del i hans död, det såg jag på honom. Hur skulle jag då kunna bekänna det för honom? Det går över mina krafter.

-Ack, han känner vårt brott i alla dess detaljer; men han hyser inget agg till någon av oss för den skull. Han är så god, din bror.

-Vad säger du? Vet han det och hatar mig inte? Det var besynnerligt.

-När man nått den punkt där han står; så kan man icke hata. Det är inte heller för sin egen skull han vill att du skall be om förlåtelse, det är för din skull, för att du skall bli lätt om hjärtat och få komma ut igen ur detta mörker; ut i solljuset, ut till glädjen.

-För mig finns ingen glädje.

-Säg inte det. Jag vet att rosor skall växa även på din stig, när du bara själv vill.

-Hur kan du veta det?

-Därför att Gud är god, han har skapat oss för glädjen, icke för sorgen. Och vad han en gång planlagt, det lär han också genomföra, om vi än fördröjer hans plan genom att gå bort ifrån honom på vilsna vägar.

-Underligt tal det där. Aldrig sa du så till mig på jorden.

-Nej, där gick vi båda på avvägar. Men sedan jag kom hit över har jag lärt mig mycket. Även du skall få undervisning, bara du väl kommer ut härifrån.

-Det bryr jag mig inte om. Jag tror inte på den där historien om en Gud och en himmel. Finns han och förmår han något så borde han trampa mig till stoft hellre än att låta mig lida så här; men antingen har han aldrig funnits, eller också är han vanmäktig.

- Just det, att du lider bevisar att han lever och är mäktig även djupet av din själ, ty han bor själv i den gnista han där nedlagt. Du har velat kväva denna gnista, men den ropar inom dig, och du får ingen ro i din själ förr än du ger den luft. Han har en väldig stämma, det har du nog erfarit.

Hon svarade ingenting, hon kröp ihop i sitt hörn och satt och vaggade huvudet i händerna, sedan föll hon ned på britsen igen och svepte täcket över sig. Hon låg alldeles orörlig, men jag tror ej att hon sov.

Åter satt jag där ensam med mina tankar; men nu inte mera så hemsk till mods som nyss. Jag började känna ett hopp om att lyckas mina bemödanden, och det fyllde mig med glädje. Men timmarna blev långa i mörkret, jag hade ingen aning om vad tiden led.

Då var det plötsligt som om bergväggen öppnat sig. Jag såg en syn, eller snarare en hel rad av syner; som följde tätt på varandra med livets varma färg över sig. Jag skall försöka beskriva vad jag såg, medan Gertrud låg där alldeles orörlig bredvid mig.

Jag såg ett zigenarläger på en äng utanför en stor stad. Det var en solig dag under söderns varma himmel. I lägret firades en fest och mycket folk från staden hade strömmat till för att se på. En ung zigenerska dansade

på en utbredd matta till tonerna av en fiol, som trakterades av en äldre zigenare. Hon var hänförande vacker med mörka drömmande ögon och svarta ringlande lockar; som vajade takt med dansen. Munnen bar ett trotsigt leende som klädde henne väl. Hon bar en tunn sidenblus och över den en liten grön sammetsjacka besatt med paljetter och guldbroderier. En kort randig kjol, som räckte över knäet, och ett guldstickat skärp fullbordade dräkten. Armar och ben var nakna. Och som hon dansade! Det var glöd i varje rörelse.

En ung man bland åskådarna, av klädseln att döma en adelsman, blev mycket intagen av den unga danserskan. Han gick fram till henne då dansen slutat, och bjöd henne en dyrbar briljantnål, som han tog ur sitt krås.

Scenerna växlar hastigt. Jag ser dem sedan till häst. Han har henne framför sig på sadelknappen och sporrar sin springare till den hastigaste takt den dubbla bördan kan medge. Det är en formlig flykt, och det är också av nöden, ty inte långt efter komma två zigenare, också de på snabba hästar. Skall han hinna undan med sin dyrbara börda? Om icke, är han dödens.

Ett slott reser sina höga tinnar icke långt därifrån, dit går vägen. Avståndet mellan förföljarna och de förföljda blir allt mindre. Den första springaren flämtar redan av ansträngningen. Då sätter ryttaren än en gång sporrarna med sådan kraft i hästens sidor att han spränger av med förtvivlans snabbhet. Han når över vindbron, som av påpassliga händer genast dras upp, men störtar i portvalvet. De båda förföljarna kommer tätt efter med sådan fart att de med möda kan hejda sina små hästar från att stupa i valvgraven. De får vända om med oförrättat ärende.

Sedan såg jag de följande scenerna mer och mer otydligt, kanske som följd av att jag kände mig allt mer och mer upprörd. Jag visste ej varför; men det grep mig så djupt.

Jag såg ett vilt liv på slottet med dryckeslag och kvinnorov, och jag såg zigenerskan undanskjuten i ett tomrum där hon satt, väl icke fången, men hemligt bevakad. Slutligen såg jag henne med ett barn på armen gå ut från slottet ensam och övergiven.

En rysning skakade hela min varelse. Vad betydde dessa bilder? Vad hade jag med dem att göra?

En stämna i mitt inre svarade: **Det var du och det var hon.**

Jag satt som förstenad. Det var alltså min skuld gentemot Gertrud. Det var jag som hade slitit henne ur den krets där hon var lycklig och där hon kanske kunde ha blivit en god människa. **Det var jag, som hade förgiftat hennes liv och sedan kastat ut henne.** Det var jag som hade sått bitterhetens draksådd i hennes själ. Det var min skuld att hon låg där hon nu låg. Jag föll på knä vid hennes bädd och sträckte armarna emot henne. Hon vände sig långsamt om och såg på mig med undrande blickar.

- Gertrud, sa jag, du har lidit utesägligt. Jag har gjort dig förfärligt ont. Det är mitt fel; kan du förlåta mig?

Hon bara stirrade förvånad på mig.

- Det är jag som förfört dig. Det är jag som störtat dig i mörkret. **Jag** borde sitta här där du sitter; och du gå fri.

-Vad menar du? frågade hon. Jag berättade vad jag läst i de bilder jag sett. Hon satt tyst och hörde på med den mest spända uppmärksamhet.

- Ja, Wolfgang, sa hon när jag slutat, det var du och det var jag. Jag känner det här. Hon slog sig för bröstet. All den instängda bitterhet jag gått och burit på, nu förstår jag den.

-Förlåt mig! viskade jag.

Hon strök mig sakta över håret.

-Wolfgang, sa hon med en stämma så blid som jag aldrig hört den förr; vi har båda felat mot varandra, men jag mest. Jag har lekt med din vekhet, jag har hetsat dina lidelser; jag har dragit dig ned smutsen. Du har rest dig ur din förnedring, men jag ligger där än. Hjälp mig! Hjälp mig, Wolfgang! Jag är en förtappad varelse.

Hon föll mig om halsen och grät bittert.

- Ack att jag hade Carl Göran här och fick säga honom hur svart jag handlat. Må han förlåta mig om han kan!

På min kallelse kom Akab och Carl Göran, och nu följde en rörande scen mellan bror och syster.

Akab svepte henne i en kappa och vi bar henne ut ur hålan, bort genom den långa tunneln och upp genom schaktet, ut i det klara solljuset.

En hymn från högre sfärer tonade oss till möte: "Det varder glädje i himlarna när en syndare vänder åter".

*

Den period som nu följde är av föga intresse för andra, men för mig var den av en obeskrivligt stor betydelse. Den innebar all den salighet jag då var i stånd att njuta, och tillika ett arbete så välsignelserikt och så stärkande för mina andliga krafter att jag alltid skall minnas det med tacksamhet.

Sedan jag räddat Gertrud och fått lämna henne i några goda vänners vård, fick jag Akabs länge efterlängtnade bud att jag nu var mogen att övergå till nästa sfär; där jag fick tillstånd att dela hem med Gerda. Först måste jag dock avsluta min studiekurs med några kompletteringsprov.

Gerda kom själv och hämtade mig upp till sitt hem, som nu även skulle bli mitt. Här levde vi under långa tider det lyckligaste liv tillsammans, i en natur som efter mina dåvarande begrepp tedde sig som ett paradiset.

Att beskriva detta liv på jordens ofullkomliga språk skulle vara att för mig själv förstöra alla intryck av det samma, utan att ändå kunna teckna en verklig bild därav. Jag måste avstå därifrån, hur gärna jag än vill meddela något som hos jordebarnen kan väcka längtan efter en sådan tillvaro.

Vore jag skald skulle jag skriva ett ode till kärleken, ty denna känsla var den alltid friska, alltid lika nya glädjekällan i vårt liv. Det var denna gudomliga kraft som drog mig upp ur den förnedring varuti jag en gång sjunkit. Hon hade gjort det, hon hade infriat de starka ord som hon en gång, då hon själv var en kroppsligt bruten varelse, hade uttalat till mig i min yttersta nöd: " Jag måste rädda dig".

Ingen må emellertid föreställa sig att detta liv var ett lättjefullt försjunkande i allehanda om än så rena njutningar. Det var snarare ett mycket strävsamt och ansträngt liv i det godas tjänst. Har man en gång kommit därefter i utveckling att man vill göra det goda för det godas skull, så tryter det aldrig arbete. Då får man av de höga ledare, man frivilligt ställt sig under; de uppdrag som bäst lämpar sig för ens krafter; och större glädje kan man icke erfaras än om man utfört sitt arbete så att man av sin ledare får ett erkännansamt ord eller en tacksam blick.

Varuti dessa uppdrag består? - undrar någon. De kan variera det oändliga. Tänk på dessa otaliga skaror av hjälpbehövande evighetsvandrare på alla möjliga stadier av utveckling, tänk på alla som kvider under de bojar de själva pålagt sig, alla som rusar i blindhet mot sitt eget fördärv och slår sig blodiga mot de hinder de möter sin väg, alla som famlar i mörker; alla som lider andlig eller timlig nöd; alla behöver de bistånd, vare sig de rör sig på det fysiska planet eller har flyttat över till det astrala. Jämnern och nöden är lika stora här som där. Det är således ett stort arbetsfält, som erbjuder sig för de villiga; det är bara en sorg att man tyvärr kan utträtta så litet. Men mellan dessa tider av ihärdigt arbete, som vi ofta fick utföra tillsammans, hon och jag, vilken härlig vila att vända åter till sitt hem här uppe, att här få inhämta kunskaper; **att få göra studieresor till andra mera framskridna världsklot.** Ja, tillvaron är oändligt rik på möjligheter.

En gång fick vi följa Akab på en sådan färd. Vi sköt med svindlande fart genom världsrymdens öde vidder och sänkte oss ned på en av jordens närliggande befolkade planeter.

(Kommentar, rø; antar att detta betyder Venus, som har nått en högre nivå / frekvens av deras "grova lära dimension" / fysiska nivå, [länk](#))

Denna är i sitt planetariska liv äldre än jorden och därför har dess mänsklighet nått en högre utveckling än jordens. Vi har därför också mycket att lära av dem, ej endast rörande mekaniska och tekniska hjälpmedel, utan också beträffande sociala och etiska förhållanden. Vår vistelse där blev emellertid mycket kort, ty då Akab förrättat sitt värv måste vi vända tillbaka med honom. Det var dock en ytterst angenäm och lärorik färd, som jag aldrig skall glömma.

Vad som särskilt slog mig med häpnad var hur lätt invånarna bar den fysiska bojan; de tyngs icke på långt när så mycket därav som jordens mänsklighet. Ack, vore vi där!

Men om än jordeböjan är tung så grips man slutligen, mitt upp all den härlighet det fria livet erbjuder; av en viss längtan tillbaka till jorden igen. Längtan är dock måhända icke det rätta ordet för denna underliga känsla. Man förnimmer den först som en inre maning, för vilken man till en början ryggas tillbaka, men den kommer igen starkare och starkare för varje gång, tills den slutligen blir så övermäktig att man hos sin ledare anhåller att få gå ned igen. *Det är nog så att de inre bristerna i ens väsen gör sig mer och mer gällande ju längre man stannar här uppe och kommer i beröring med mera framskridna andar. Man känner också att vägen till ett utfyllande av dessa brister går genom materiens skola, ty det är - så underligt det kan låta - där man samlar stoff för uppbyggande av sin andliga natur.* Det är i materiens värld, där anden går med bindel för ögonen, som man låter sin inre natur ofullkomligheter komma fram och göra sig gällande, och där man således gör sina värdefullaste erfarenheter. **När det stoff man sålunda samlat är så att säga upparbetat, måste man gå ned igen för att samla mera.**

Gerda blev till en början djupt bedrövad när hon hörde att denna jordeböjan gripit mig. (lust för reinkarnation) Hon ville inte tro på det och bad mig slå bort dessa tankar; men de lät sig icke nedtyta. Jag kände nog också själv hur svår skilsmässan från Gerda skulle

bli för mig, men ingenting kunde rubba mitt beslut. När Akab nästa gång besökte oss, framställde jag därför till honom min önskan.

Han svarade först ingenting, men såg på mig med en blick så full av ömhet och vemod att jag nästan blev rädd. Var då det liv jag gick till mötes så fullt av prövningar?

- Du kära Wolfgang, sa han slutligen, **det gläder mig att du fattat detta beslut utan påverkan av någon. Jag har väntat det, ty jag tror att tiden är inne.** Var nu lika ståndaktig och trofast som du är käck. Det liv som väntar dig blir; som du väl kan förstå, inte lätt. *Du måste genomgå en sträng skola för att stärka din vecka karaktär; och så har du allt ett och annat att gottgöra mot dem du gjort orätt*, tillade han med låg stämma.

-Kära Akab, inföll Gerda, uppmuntra honom ej att ta detta steg. Jag tror inte han ännu har samlat krafter för de prövningar det innebär. Jag tycker han borde dröja här ännu en tid... Jag kan ej släppa honom, viskade hon med tårar i ögonen.

- Kanske går du efter och söker upp honom, svarade Akab med ett vänligt småleende. Men nu får du icke göra honom modfälld. Han bör gå den väg *han* känner är den rätta.

- Vet du något, Akab, om de yttre konturerna av det liv jag skall gå in i? frågade jag.

- Ingenting med visshet, svarade han. **Jag vet bara att vad du än har att genomgå, så är det inte svårare än du förmår bära**, och så vill jag alltid stå stödjande vid din sida. Jag skall nu framföra din anhållan till de höga mästare som råder över födelse och död. Är det någon särskild önskan du har att framställa?

-Be dem blott, att jag får avtjäna sa mycket som möjligt av den börda som tynger mig. Jag längtar att bli den kvitt.

-Tag ej för mycket på dina skuldror; det kan bli tungt nog ändå. **Bättre att fördela vad du har att sona på flera liv, det är mitt råd.**

Gerda hade suttit tyst en stund. Nu reste hon sig, gick fram till Akab och lade sin hand på hans skuldra.

-Anmäl på samma gång mig, sa hon med fasthet, medan stora tårar rullade ned för hennes kinder. Jag måste följa honom.

-Du varma själ, sa Akab, du är alltid stor och stark, men du skall icke gå ned om du icke fått bud från ditt inre. Vänta, det kommer måhända snart. Man skall icke gå naturen i förväg, varken till födelse eller död.

Akab lämnade oss, och snart därefter fick jag kallelse att hålla mig beredd.

Det var en underlig tid som nu följde. Jag liksom domnade bort, och mitt medvetande sveptes i en alltmera tätande dimma. (=Förbereda för att gå in i "salighet-nivån -riket / = ren minnesnivå, som föregår den normala nya "djupdykningen" till en ny fysisk inkarnation, enligt den danska vismannen [MARTINUS](#) och hans spirituella kosmologi. Rune anm.) Medan jag ännu var tillräckligt klar för att fatta vad jag såg, blev jag en gång förd ned till jorden för att se min blivande mor. Hon var så ljus och god, men de yttre förhållandena i mitt nya hem var sådana att jag säkerligen, om jag sett dem tidigare, hade ryggtat tillbaka. Nu var jag redan så bunden att jag icke kunde tänka på en återgång; det fluidiska bandet mellan min mor och mig var redan knutet.

Det sista jag minns från min härliga frihetstid var Gerdas ömma omsorger om mig; hon lämnade mig under denna tid aldrig.

Hennes sista ord var som en balsam för mina domnande sinnen:

Var vid gott mod. Jag söker upp dig.

Del III

Så var jag nu åter på jorden. Jag föddes i en ringa koja i en avlägsen landsbygd, långt ifrån civilisationens stora stråkvägar. Min far var en fattig jordarbetare, som med nöd fick sitt och familjens uppehälle ur den lilla torva som var hans. Min mor var av borgerlig släkt och hade fått en god uppfostran. Det var en hel liten roman, hur hon kommit att hamna som bondhustru i den avlägsna skogsbygden. Hon hade fattat tycke för far då hon som ung vid en fotvandring i dessa trakter haft honom som vägvisare. Det väckte stort uppseende i släkten då hon beslutade sig för att bli hans hustru. Men hon var stor och stark och god tillika, och hon höll av sin man; därför avlöp det hela bättre än någon hade väntat. Min far var en enkel, okonstlad människa, utan annan kultur än den folkskolan och ett intimt umgänge med naturen kunnat bibringa honom, men de levde lyckliga tillsammans.

Jag var länge enda barnet, men flera år efter mig föddes en dotter som i dopet fick namnet Maria. Själv hette jag Johan. Vårt släkt-namn är av ingen betydelse; icke heller är det av vikt att ange var vårt hem var beläget.

Tidigt fick jag lära mig umbäranden av alla slag; det var nog mången gång knappt med brödet i det lilla skogstorpet. Tidigt fick jag också lära mig arbeta, först med småsysslor i köket hos mor; sedan med far på åkern och i stallet. Skolan låg långt ifrån hemmet, och det var ingen lätt sak för en liten parvel som jag att ta sig fram i ur och skur till det lilla lärdomssätet, där en ytterst sparsam andlig spis serverades. Men jag var road av att läsa och hade, som skolmästaren sa, mycket lätt för mig.

En gång fick jag av en kamrat i skolan låna en sagobok, vilken blev min käraste skatt. Med den smög jag mig ut i skogen och var sedan icke lätt att få reda på. Jag hörde hur mor ropade på mig, men låtsade som ingenting. Jag var mitt uppe i ett äventyr som jag inte kunde slita mig ifrån. Men det kom surt efter; när jag sedan måste bekänna vad jag gjort, och även att jag hört ropen men inte lytt dem. Mor tyckte nog det var synd om mig, men far var sträng och sparade ej på agan.

Min barndom var glädjefattig ända tills jag fick min lilla syster; och henne höll jag mycket av. Ingenting var så roligt som att vakta på och leka med henne; jag fick också till största delen överta vården om Maria.

Mina lyckligaste stunder hade jag under den stora granen bakom ladugården, då jag fick sitta med Maria i knäet och berätta sagor för henne om jättar och troll och vackra prinsessor. Jag njöt av att se hur de små ögonen lyste av skräck och förvåning, och att känna de späda lemmarna darra av rädsla när trollen lät höra sina hemska läten. Hon var söt min lilla syster; och vi var de allra bästa vänner.

När hon fyllt sex år var det jag som lärde henne läsa. Hon hade ett tidigt vaknat förstånd, och då jag var åtta år äldre kunde jag lära henne åtskilligt av det lilla jag inhämtat i skolan, så att Maria, då hon själv började sin skolgång, redan var ganska hemmastadd skolans lärokurser.

Åren gick. Jag var nu stora pojken och måste ut för att söka mig tjänst, ty det gick inte an längre att bara gå hemma och hjälpa far; därtill var gården för liten. Det var med tungt hjärta jag skildes från far och mor och särskilt från Maria, men det kunde ej hjälpas. Jag tog ränseln på ryggen och gick så ut i världen. Först var jag lite modfälld, där jag vandrade i solgasset den långa tråkiga landsvägen framåt, men då jag kom längre från hemmet, växte mitt mod.

Det är dock en härlig känsla när man är 18 år; att vara fri och stå på egna ben.

Jag hade för avsikt att söka mig tjänst på någon av de större herrgårdar som låg längre ned åt bygden. Det lyckades också; jag fick anställning först som dräng, sedan som förman på ett stort gods, fick sträva och arbeta, men hade det på det hela taget rätt bra. Alla mina lediga stunder använde jag till läsning, ty jag hade en osläcklig kunskapstörst. Min husbonde var god emot mig och jag fick låna många värdefulla böcker; särskilt om lantbruk och boskapsskötsel. Jag sparade av min lön allt vad jag kunde lägga av. Slutligen, när jag samlat vad som behövdes för ett års uppehälle, tog jag farväl av min husbonde och gick in som elev vid en lantbruksskola.

Hemmet hade jag ej återsett sedan jag vandrade ut därifrån, men Maria och jag skrev ofta till varandra; det var min största glädje när det kom brev från henne. Hon var nu en vuxen flicka på 17 år

- vad jag längtade efter att få träffa henne, men jag hade inte råd att sätta pengar på en så lång resa.

Allt gick mig väl i händer. Då jag avlagt min examen fick jag genom en släktings bemedling ett förmånligt arrende i närheten av en större landsortsstad. Nu ville jag få Maria till mig för att sköta om mitt hus. Hon hade nog också gärna kommit, men mor hade nyss dött och då kunde hon inte lämna far ensam på gården.

Nå, så måste jag väl gifta mig, tänkte jag, fast jag just inte hade någon särskild håg därtill. Jag gick länge obeslutsam - mest därför att det just inte var någon som jag riktigt tyckte om.

Då inträffade en händelse som var ämnad att ingripa djupt i mitt öde.

Det kom till staden en teatertrupp, och jag for in för att se ett stycke som tidningarna mycket berömt. Men det blev inte så mycket själva stycket jag

såg, utan en av aktriserna, en ung mörklagd flicka med ovanligt vackra drag och något särskilt tjusande hela sitt väsen. Jag stannade inne i staden och såg henne afton efter afton, tills jag inte längre kunde stävja mina känslor; utan gjorde hennes bekantskap och - anhöll om hennes hand. Jag gick som i ett rus,

jag frågade inte efter vem hon var eller varifrån hon kom, jag tänkte inte på hur illa hon kunde passa i den ställning jag hade att bjuda henne, jag ville bara äga henne, sådan som hon var.

Hon avtog lite kyligt mitt frieri och reste kort därefter med truppen från staden. Jag var som förbytt, jag fick ingen kraft i mitt arbete. Var jag gick och vad än jag hade för mig stod Lauras vackra bild för mitt minne, förtrollande och förlamande. Jag gick som en drömmare och försummade mina plikter. Slutligen beslöt jag mig för att resa efter henne; hon uppträdde då i en annan stad långt därifrån. Hon blev mycket överraskad när hon fick se mig, och jag tror det gjorde ett mäktigt intryck på henne då hon såg hur stark min känsla var. Hon betänkte sig några dagar och gav sedan sitt bifall till vår förening.

Ett halvt år därefter var Laura min hustru. Nu först skrev jag till Maria och omtalade mitt giftermål och hur allt tillgick. Hon skrev tillbaka ett långt brev, som var ett enda uthålligt ångestskri. Det verkade som ett väckelserop. Jag dåre, vad hade jag gjort! Det dröjde ej länge innan jag upptäckte den stora olikheten i våra karaktärer. Hon var nyckfull och härsklysten, jag vek och undfallande. Det rus jag hittills levt i fördunstade snart och jag såg verkligheten nyktert i ansiktet. Här gällde det att göra det bästa möjliga av situationen och ta följderna av min dårskap som en man. Jag insåg att det

icke gick an att vara för eftergivande. Skulle jag icke avsäga mig väldet i mitt hus måste jag från första början uppträda med fasthet. Men jag kände också hur svårt det skulle bli och vilka strider det skulle kosta.

Någon tid gick dock allt bra. Hon lade visserligen icke det ringaste intresse på gården och hushållet, men hon var glad och munter; gäckades med mig för mina robusta vanor och fasoner och var på det hela taget både trevlig och vänlig. Men det räckte ej länge. Konflikterna lät ej vänta på sig. Hon trivdes helt naturligt icke i det stilla och enformiga vardagsliv som jag måste föra. Hon var van att resa, att ständigt se nya människor; att höra handklappningarna på andra sidan rampen, att känna sig uppmärksamrad och firad. Vad brydde hon sig om ladugård och mjölkammare, om grisar och höns; det var henne en styggelse. Hon blev retlig och snarstucken, och föga fattades att jag hade betalat med samma mynt.

Allt detta borde jag ha forstätt på förhand, om jag låtit mitt enkla praktiska förstånd komma till sin rätt; nu var det för sent.

En dag kom hon in till mig på gårdskontoret, slog sig ned bredvid mig och sa med sitt mest betagande leende:

- Vet du John (hon kunde icke förmå sig att säga Johan, det lät så simpelt). Världen är så vacker. Du måste ut och se dig om. Jag skall vara din ciceron, ty jag hittar vägarna. Det sista sa hon med en glimt i ögat.

Jag invände något om att jag varken hade tid eller råd att tänka på sådant, men det var som om hon ej hört vad jag sagt. Hon flyttade sig bara närmare, lutade sitt huvud mot min axel och viskade:

- Vi reser långt, långt bort till södern, där solen är varmare. Här är så kallt, din Laura fryser. Vi reser dit där himlen är dunkelblå, där apelsinerna glöder; där det spritter av liv i hela naturen. Jag har en gång gjort den resan och jag längtar dit igen. Följ mig John, vi skulle bli så lyckliga därute.

- Menar du verkligen på allvar att jag skulle överge mitt arrende, mitt enda levebröd, och ge mig ut på sådana äventyr?

- För en tid åtminstone. Sedan kan du ju vända tillbaka igen till dina hästar och oxar.

- Jag har inte råd, det borde du kunna förstå.

Hon fortsatte länge att locka mig med allt härligt jag skulle få se, och förespeglade mig att det inte skulle bli svårt att få låna den summa som behövdes mot säkerhet av inventarierna, men när jag fortfarande var obeveklig blev hon ond, stampade med foten, kallade mig oresonlig och mumlade något om att hon i så fall måste resa ensam. Hon gick ut och smällde igen dörren efter sig.

Emellertid förhöll hon sig under de närmaste dagarna stilla och var till och med vänligare än förut, vilket gav mig anledning att misstänka att hon i hemlighet gick och planlade något. Hon reste ofta till staden och stannade längre och längre därinne, under förevändning att hon provade hos en sömmerska.

En afton dröjde hon mer än vanligt länge. Jag väntade med aftonmåltiden, men hon kom icke, jag gick fram och åter i salen, allt emellanåt lyssnande. Det började stiga upp inom mig en oro, som småningom växte till ångest. Var kunde hon vara, hade någon olycka hänt henne? Jag gick ut på <förstubron och lyssnade. Ett åkdon hördes på avstånd, det kom närmare, men mitt hopp gäckades, det var inte hon. Jag gick utåt vägen mot staden till, gick och stannade, gick och stannade, lade örat till

marken för att lyssna, men förgäves - ingen hördes, ingen kom. Under dessa pinsamma väntans timmar i den ljusa vårnatten gick det upp för mig att jag dock var fäst vid denna kvinna med starkare band än jag själv anat.

Tidigt dagen därpå for jag in till staden för att spana efter henne, men ingen kunde lämna någon bestämd upplysning. I vårt vanliga kvarter hade ingen sett henne sedan 4-tiden dagen förut. Hon hade givit kusken en sedel för att köpa sig kvällsmat och tillsagt honom att vänta på henne, även om det skulle bli sent. Han hade tagit sig ett rus och låg och sov när jag kom in. Hos sömmerskan hade hon icke varit sedan klänningen för en vecka sedan blev färdig. Endast ett biträde i en butik där hon brukade handla, trodde sig ha sett henne åka ned till stationen i sällskap med en äldre herre, men han var icke fullt säker på att det var hon.

Hon var försvunnen och hade inte lämnat något spår efter sig.

Jag for hem igen, ett rov för dystra tankar. Hon hade rest med en annan, det var ju tydligt, men vart? Hur finna hennes spår? Var skulle jag söka henne? Ty min längtan var nu att kunna föra henne tillbaka igen. Jag skulle bli så god emot henne, jag skulle göra allt för att få henne att trivas, blott jag kunde få henne åter. Det ropade inom mig: Laura! Laura! - men ingen kom.

Det kom ett brev från Maria, att far låg på sitt yttersta. Jag reste genast till mitt gamla barndomshem, som jag icke återsett, sedan jag med artonåringens livsmod vandrade därifrån; det var nu femton år sedan dess. Far var redan död när jag kom, och Maria ned-tyngd av nattvak och sorg, men hennes glädje över att träffa mig igen var större än jag vågat hoppas. Jag hade efter mitt giftermål varit en trög brevskrivare. Hennes alltid lika kärleksfulla brev fick länge ligga obesvarade och om Lauras flykt hade jag icke nämnt ett ord. Det var som om jag skämdes för att Maria skulle få rätt i sina aningar om hur ett sådant äktenskap måste misslyckas. Men det var icke såsom jag väntat, med förebråelser eller med ett triumferande "vad var det jag sa", hon mötte mina bekännelser. Hon var bara den öppna famn där jag med fullt förtroende kunde nedlägga alla mina bekymmer. Hon var så god, hon var så förstående; jag kände att jag i henne hade icke blott en syster utan även den mest trofasta vän.

Sedan jag ordnat allt i dödsboet och fått den lilla gården utarrenderad, återvände jag hem, och Maria var glad att få följa mig. Med henne föll en solstråle in i mitt hem, och det såg ut som om jag åter skulle få lugn och harmoni över mitt liv.

Vi hade i staden en morbror; en gammal ungtkarl, som var en mycket förmögen spannmålshandlare. Han var till en början mycket tillmötesgående. Det var han som skaffat mig det förmånliga arrendet, och han hade även lånat mig vad jag behövde för inköp av inventarier. Men Laura hade han aldrig kunnat fördra, och från den stund hon kom i huset, satte han aldrig sin fot över vår tröskel. Vi hade gjort ett par besök hos honom, men han var kall och frånstötande mot oss båda, och Laura hade från första stund en viss ovilja, ja nästan rädsla för honom.

Mot Maria var han däremot mycket vänlig, och även mellan honom och mig blev förhållandet bättre sedan Laura kom bort, men aldrig blev han vad han varit mot mig.

Han var känd som en viljestark och dugande man och hade i staden och vida omkring ett stort anseende, vilket på grund av släktskapen i någon mån även kom mig till del; men sedan morbror tagit sin hand ifrån mig, vände också andra mig ryggen och därav skadades icke så litet min kredit. Till en början redde jag mig nog, men ett par missväxtår vållade svårt avbräck i min ekonomi. Maria var emellertid outtröttlig i sitt arbete, hon hade övertagit ladugården och mejeriet som hon uppdrivit till en god avkastning, och tillika skötte hon vårt lilla hushåll med omtanke och sparsamhet. Ja,

aldrig hade jag sett mig utan henne under de svåra år jag hade att genomgå. Det var ett strävsamt och slitande liv vi båda förde, men vi trivdes så gott tillsammans.

-Har du inte tänkt på möjligheten av att Laura kan komma tillbaka och vilja göra sina rättigheter gällande? frågade Maria en afton då vi satt tillsammans på verandan.

-Det gör hon väl knappast, men om hon skulle göra det...

-Så tar du väl inte emot henne, avbröt Maria.

-Det beror nog på hur hon kommer. Jag vill säga dig, Maria, att jag har en känsla av att jag är skyldig att vara god emot henne, så långt jag kan. Det var nog en våldsam omplantering hon fick utstå, när jag flyttade henne från rampljuset och applåderna hit till mina enkla förhållanden. Hon är nog inte lycklig, var hon så befinner sig.

-Men tänk på vad hon har gjort dig. Du kan då inte vara skyldig att ta emot henne, om hon skulle komma. Jag bävar vid blotta tanken på vad det skulle innebära av nya lidanden för dig.

-Den tid den sorg, svarade jag.

Om kvällarna tog vi oss gärna en promenad längs stranden av en sjö, inte långt ifrån gården. Vid ett sådant tillfälle såg vi en konstnär som slagit upp sitt staffli på en udde och höll på att måla en aftonstämning över sjön med några stora tallar i förgrunden. Vi stannade och betraktade tavlan, och jag frågade om han ville följa oss hem. Han tackade och blev vår gäst inte endast för kvällen utan för en lång tid bortåt.

Aldrig hade jag träffat en så sympatisk ung man. Han var så frisk och glad och tillika så hjärtegod. Maria, som annars var mycket blyg inför herrar; kände sig från första stund så hemmastadd med honom, som om de varit gamla bekanta. Och Axel - så var hans namn - trivdes förträffligt i vårt sällskap och med våra enkla hem-vanor. Han hade kommit till vår vackra trakt för att måla studier för en större tavla. Nu ordnade vi en improviserad ateljé i träd-gårdspaviljongen, och där arbetade han med liv och lust. Det var märkvärdigt hur lätt han intog människor; till och med vår trumpna morbror fann behag i honom och köpte hans tavla. Axel var förtjust och bad att få stanna för att måla ännu en duk.

Det var den angenämsta sommar jag haft i hela mitt liv. Dagens timmar ägnade vi var på sitt håll åt arbetet, men när kvällen kom och vi fick sitta tillsammans i bersån eller; då vädret var dåligt, hans ateljé och språka eller läsa något värdefullt - han läste så väl - då kände jag mig riktigt lycklig. Någon gång hände till och med att morbror kom och sällade sig till vår lilla krets. Axel hade tydligen slagit en brygga igen mellan vår gamla tvära morbror och oss.

Men glädjens stunder är korta. På sensommaren kom en afton med posten ett brev, vilket föll ned som ett åskslag i vår lilla fredliga krets. Det lydde helt lakoniskt:

"John! Jag är fattig och sjuk. Förskjut ej din Laura".

Jag räckte brevet till Maria. Hon blev alldeles likblek och sa ingenting. Axel frågade om någon olycka inträffat, och jag invigde honom i min sorgliga historia.

- Tror du att hon ämnar komma hit? frågade Maria.

- Antagligen, varför skulle hon annars ha skrivit.

- Men du ämnar väl icke ta emot henne?

- Vad jag kan komma att göra eller icke göra, har jag ännu icke klart för mig. Det är nog synd om henne nu, tänker jag.

- Hon kommer att förstöra hela ditt liv. Jag ber dig, tag ej emot henne!

Då jag icke svarade, vände hon sig till Axel och bad honom övertala mig att följa hennes råd. Han satt länge tyst och allvarsam.

- Det är svårt för en utomstående, sa han slutligen, att råda i ett så viktigt och grannliga fall. Jag tänker John bäst rådför sig med sitt eget goda hjärta. Manar det att förlåta och hjälpa, så gör han bäst både mot sig själv och mot henne att följa det rådet, även om det skulle störa trevnaden i hemmet.

Två dagar senare kom hon, andligt och kroppsligt nedbruten. Hon var så hjälplös och eländig att det skulle varit mig fullkomligt omöjligt att stänga min dörr för henne. Hon satte heller aldrig fråga annat än att stanna, och installerade sig på sitt gamla rum, där hon genast lade sig till sängs. Några förklaringar gav hon icke. När jag frågade hur hon haft det, svarade hon endast med suckar och klagan över att hennes huvud värkte så valdsamt. Hon ville icke tillkalla någon läkare; det skulle nog gå över; menade hon. Och det gick över; jag tror knappast sjukdomen var annat än en förevändning att få vara i fred under den första tiden.

Emellertid hade hon redan blivit den medelpunkt omkring vilken allas tankar och omsorger kretsade. Maria, som så ivrigt yrkat på att hon icke skulle mottagas, var nu hennes ömma vårdarinna. Även Axel, som först hade anslagit en likgiltig ton emot henne, blev småningom intresserad och visade henne så mycket sympati att det var rörande.

Själv var jag ett rov för de mest stridiga känslor; som det kostade mig verkliga ansträngningar att övervinna. Stundtals kände jag mig dragen till henne med hela styrkan av en varmare känsla. Det fanns hos denna underliga varelse något som tjusade mig, så att jag knappast var mig själv då jag hängav mig åt denna förtrollning. Jag kände att jag lätt skulle kunnat bli hennes viljelösa slav, om jag inte med all makt hävdade min självständighet. Därför kom också reaktionen så skarpt att jag nästa stund kunde känna en verklig leda mot henne och vara färdig att kasta ut henne. Det var något förfärligt slitande i dessa inre själsstrider; under det jag mitt yttre uppträdande likväl bemödade mig att visa en lugn och stilla vänlighet.

Hon hade en underbar förmåga att vinna människor; kanske mest genom en viss barnslig hjälplöshet som hon så väl förstod att anlägga; och då hon var mycket beroende av tjänarnas hjälp, vann hon snart deras tillgivenhet så att de lydde hennes minsta vink. Men sedan hon väl kände sin makt, tvekade hon ej att använda den; det dröjde inte länge innan hon var allas vår tyrann. Jag kan inte beskriva hur jag led under det ok hon lagt över hela vårt hus. Jag var kanske den som mest kunde frigöra mig från hennes inflytande; vad det kostade för ansträngningar vill jag inte tala om.

Men morbror lyckades hon aldrig vinna. När han fick höra att hon kommit tillbaka, upphörde han med sina besök och visade mig åter samma avmätta kylighet som förut. Endast Maria stod fortfarande högt i hans gunst.

Laura hade vissa favoriter; bland andra kusken Lars, densamma som för sex år sedan skjutsat henne till staden då hon rymde. Han var en duktig hästskötare, men kunde aldrig hålla sig nykter. En gång hade jag avskedat honom, men då han ett halvt år därefter kom tillbaka utsvulten och eländig, lät jag honom stanna. Nu hade han på nytt haft en fylleriperiod och ställt till en del oreda, så att jag måste köra ut honom. Han grät och ynkade sig.

Laura lade sig ut för honom, hon tyckte jag var hårdhärtad som inte kunde begripa att det var det samma som att låta mannen gå under. Då detta tydligen var ett utslag av en hjärtegodhet som blott alltför sällan framträdde, gjorde jag henne till viljes och tog syndaren till nåder igen. Det var rörande att se hur tacksam hon blev. Det fanns nog en

bottensats av godhet hos denna underligt sammansatta kvinna, men den var begravnen under så mycket hårdhet, att den aldrig fick göra sig gällande.

*

Det var nu sent på hösten och Axel måste resa, till stor sorg för oss alla. Han hade så vuxit fast i våra hjärtan att det var med verklig saknad vi sa honom farväl.

Då han rest och jag en dag satt ensam med Laura, sa hon:

- Jag är glad att han är borta.

- Det var underligt, svarade jag. Han var ju alltid så vänlig mot dig, och du tycktes också visa honom så mycket intresse.

- Ja, men han lade alltid ett visst band på mig. Ibland kände jag mig nästan rädd för honom - jag vet inte varför. Jag kunde inte riktigt tåla honom. Även Maria kunde gärna för mig få lämna vårt hem, hon besvärar mig med sin inställsamhet.

- Att du inte skäms, svarade jag i häftig ton, hon som alltid visat dig så mycket deltagande, - fast du ofta varit tvär och pockande mot henne. Hon är sannerligen för god att bli så behandlad; det skulle inte förvåna mig om hon själv tröttnade.

- Trivs hon ej så kan hon ju flytta, blev det iskalla svaret.

*

Så gick det också. Maria kom en dag djupt bedrövad och sa mig att hon inte stod ut längre - inte så mycket för sin egen skull, men hon kunde inte uthärda att se vad jag fick lida. Hon flyttade till staden, där morbror hjälpte henne att sätta upp en liten pappershandel, som gav henne sysselsättning och ett knappt uppehälle.

Nu satt jag åter ensam med denna gåtfulla sfinx, som gripit ett så djupt tag i mitt liv att jag inte kunde bli henne kvitt. Hur gärna hade jag inte låtit henne resa och behållit min syster; men att köra bort henne nu, när jag en gång återtagit henne som min hustru, det kunde jag ej. Hon hade nu den lagliga rätten att stanna, och det var heller icke tal om något annat.

Men så hon ödelade mitt liv! Min goda skyddsande var borta, och de ekonomiska svårigheterna började åter hoppa sig. Tiderna var dåliga, mejeriet gick med förlust och skördarna slog fel. Folket visade sig svårhanterligt och ovilligt. Allt gick med stora steg utför. Jag var mången gång så dödstrött att jag kände mig frestad att med en kula i bröstet gå ifrån alltsammans. Då gick jag in till Maria och fick av henne tröst och styrka att hålla ut. Det skulle nog bli bättre, menade hon. Tålamod - tålamod och förtröstan, det är vad vi behöver; och det får vi också, om vi tror att en högre makt leder våra öden. Jag gick ifrån henne med nytt mod till nya strider.

Så släpade jag fram år efter år av en glädjefattig och, som det syntes mig, meningslös tillvaro. Laura blev mer och mer nervös och retlig till lynnet, särskilt mot mig. Tjänarna visste hon fortfarande att hålla vid gott mod, fast hon ständigt prövade deras tålamod. Vi levde ett mycket isolerat liv. Jag visste nog att man ansåg mig för en stackare, som icke bestraffat min hustru för hennes rymning och sedan skickat henne från mig, men ingen sa något direkt till mig. Någon gång gjorde jag väl en ansats till att fordra räkenskap av henne, men det slutade vanligen med ett litet upptråde, utan annat resultat än att hon fick ett anfall av sin svåra huvudvärk och sedan blev ännu mera inbunden och retlig. Den tjuvningskraft hon förr utövat över mig var nu utbrunnen. Hon hade blivit både sig själv och andra en börda.

Hon gick nästan aldrig ur sitt rum. Där satt hon som en frivillig fånge och lät sig betjänas. Men detta stillasittande liv undergrävde hennes hälsa. En kräftsjukdom tärde på hennes livstråd och lade henne slutligen på det sjukläger varifrån hon aldrig skulle uppstå. Men det gick långsamt; ett helt år - det längsta jag upplevt - låg hon till sängs innan befrielsen kom. Det var min dagliga bön till Gud, att han skulle beveka hennes

hjärta och göra henne mjuk innan han tog henne bort. Redan det var således en slags bönhörelse, att hon måste ligga så länge, men jag skulle få en bättre.

Då plågorna satte åt henne bad hon mig komma och sitta bredvid sängen och hålla hennes hand; det lindrade, sa hon. Vid ett sådant tillfälle strök hon mig smekande över handen och sa med låg stämma: "Du har allt lidit mycket du John, för min skull." Men det kom ingen fortsättning. Hon var inte färdig med sig själv ännu.

När jag såg att det led mot slutet och att hon låg i en vända som nog inte bara kom av kroppsliga plågor; frågade jag om hon inte ville lätta sitt hjärta för mig.

- Det ar sa svart, ser du. Jag vill nog tala med dig, men jag kan inte.

- Tala öppet, sa jag. Vad du än kan ha att säga mig, skall jag inte ha ett förebrående ord, det lovar jag.

- Du förstår; började hon, att det var som att rycka upp mig med roten att ta mig från mina triumfer och sätta mig här; där jag inte alls hörde hemma. Jag kände att jag skulle vissna bort om jag inte fick den näring jag längtade efter. Här var så kvavt, så instängt, så olidligt tråkigt. Du var nog alltid snäll, men vi var ju så olika. Jag var en däre som lät fånga mig i dina garn, men när jag väl var fast började upproret inom mig. Jag slet i mina bojor; jag skrek efter frihet. Du med ditt lugna temperament förstår ej sådant, men jag har något av vildinnan i mina ådror; jag kan ej gå länkad fast vid samma fläck, jag kunde det åtminstone icke då, när blodet ännu var sjudande varmt. Därför slet jag mina band och flydde långt bort i främmande land.

Det var inte svårt att ordna den praktiska sidan av saken. Jag behövde bara ge en vink, så låg alltid någon för mina fötter och bjöd mig sitt guld. Jag sålde mig - vad brydde det mig, blott livets böljor gick skyhöga och dess salta skum slog mig i ansiktet. Det var livet jag älskade med alla dess njutningar och smärtor; och tro mig, jag har prövat båda delarna. Jag jagade fram på obanade stigar; tills jag en dag slog huvudet mot en klippa som jag inte kunde bräcka. Där låg jag själv krossad, blödande ur många sår. Nu var jag djupt olycklig.

Då kom det upp inom mig en vild längtan efter dig. Jag kan säga att jag kröp på mina knän mot det hem jag övergivit, men hur skulle jag våga träda över dess tröskel. Förstå mig när jag säger dig att det var mig en oerhörd förödmjukelse bara att komma hit igen, och förstå att det skulle ha överstigit mina krafter att då göra dig en avbön eller komma med en bekännelse. Det har behövts år av utsägliga strider och lidanden för att nå fram till denna stund, då jag äntligen kan tala med dig. Jag har kämpat tappert, fast det sett ut som jag gått här hård och kall. Jag har längtat efter att få kasta mig i din famn, fast jag bara gått och pinat dig med min retlighet.

Men ett skall du veta John: Mitt hjärta gav jag ingen. Kanske hade jag intet att ge, eller - här sänkte hon rösten till en viskning kanske låg det kvar här... hos dig. Ty, så underligt det kan förefalla, din bild följde mig vart jag for; den stod för mig som ett ideal, som inte ännu var mitt, men som jag borde sträva att förvärva. Hade jag stannat hos dig, så hade jag aldrig nått dig. Kan du förstå mig när jag säger dig att jag behövde resa ifrån dig för att finna dig, att jag behövde låta alla mina passioner löpa linan ut för att kunna komma tillbaka till dig och få dö hos dig...

Nu är det snart slut. Kratern är utbrunnen, den har till sist kastat aska omkring sig åt alla håll, bara aska. Och du har gått här åratat och vadat i denna aska... Du stackars John! Jag har gjort dig mycket ont... Kan du förlåta mig?

- Laura, nu förstår jag dig som jag aldrig gjort det förr; och nu förstår jag också vilken orätt jag gjorde dig då jag bad dig bli min.

Jag hade blott den egoistiska tanken att få äga dig utan att göra klart för mig om jag kunde fylla dina krav, om jag kunde vara för dig vad du behövde. Däruti har jag brutit mot dig.

Hon låg länge med min hand i sin och såg på mig med något av den tjusarmakt i sin blick som en gång så förtrollat mig, och som ännu glimmade upp för en sista gång. Nu var hon rörande söt, och jag kände hur denna lilla stund gav mig riklig ersättning för många års sorger och lidanden.

Hon bad mig hämta Maria, men när min syster kom var krafterna redan så uttömda att hon ej förmådde tala. Hon tog blott hennes hand och så slocknade livsgnistan.

Om mitt återstående liv kan jag fatta mig kort. Jag hade ju själv valt att få avtjäna den skuld jag under mitt föregående jordeliv hopat över mig och min önskan blev i väsentlig mån uppfylld, men då jag icke hade något medvetande om det förflutna, kändes det mången gång som om ödet lagt sig meningslöst tungt över mig.

Jag kunde inte längre uppehålla min kredit, jag var ruinerad och var tvungen att gå ifrån allt vad jag ägde. Till en början fick jag en fristad hos Maria och hjälpte henne lite i hennes affär; men då jag såg hur svårt hon hade att dra sig fram, flyttade jag upp till min födelsebygd där jag fick ett litet arrende som gav mig en torftig bärgning.

Över mitt sista år på jorden skulle dock solen skina. Morbror hade dött, och då Maria och jag var hans enda arvingar; blev vi hastigt försatta i helt andra och bättre ekonomiska förhållanden. Vi behövde ej träla längre, vi köpte oss ett litet ställe, flyttade tillsammans och levde ett sorglöst liv.

Axel, som blivit en berömd konstnär och länge vistats i utlandet, var nu hemkommen och skyndade att söka upp oss. Han hade flera gånger skrivit både till Maria och mig och uttalat sin längtan att få träffa oss igen. Nu kom han och var som i forna dar vår gäst under några soliga sommar dagar. Det var en glädje att åter sitta tillsammans och se tillbaka på allt vad vi upplevt.

Men glädjen är icke bofast på jorden. På hösten ådrog jag mig en lunginflammation som tog en allvarsam vändning. Maria satt vid min sida och baddade mina feberheta tinningar. Jag kände att slutet var nära, och tackade henne för allt vad hon varit för mig. Det sista jag uppfångade var hennes trofasta blick.

Del 2 – på andra sidan

Vad det vill säga att få sluta ett strävsamt av prövningar uppfyllt jordeliv, och flytta över till det andra landet med känslan av att man dock tagit ett litet steg framåt i sin utveckling, det kan ingen fatta som går där nere på jorden med bindel för ögonen och icke har en aning om landet på andra sidan, sommarlandet med all dess härlighet och glädje.

Jag vaknade upp och såg mig omkring. Var befann jag mig, vart hade man fört mig?

Jag låg ute på en äng. Runt omkring mig såg jag bara blommor och högt gräs. Fåglarna sjöng, blommorna doftade, och den ljumma vinden for smekande genom mitt hår. Jag kände det så lätt att andas, men jag var mycket trött, jag slöt ögonen och föll i en lätt slummer.

Hur länge jag låg i denna behagliga dvala, vet jag ej. Jag hade förnimmelsen av att jag tillfrisknat efter en lång och svår sjukdom, och att jag snart skulle få krafter, om jag bara förhöll mig stilla. Det var så skönt att öppna ögonen och se det vackra landskapet, för att sedan sluta dem igen och känna den behagliga domningen i alla lemmar. Jag drömde väl, och dock tyckte jag mig vara vaken, men riktigt vaken var jag nog ej, eftersom jag inte låg på det sjukläger där jag nyss kämpat med febern. Jag rörde icke en lem, så rädd var jag att hela detta härliga trolleri skulle försvinna.

Då kände jag en varm hand som strök mig över hjässan. Jag vände på huvudet och såg en ljus gestalt som satt i gräset bakom mig. Han log så vänligt mot mig.

- Hur känner du dig nu? frågade han.

- Förträffligt, svarade jag, är bara lite trött. Men vem är du?
-Känner du inte igen Akab?
-Akab... Akab? Vilka underliga minnen trädde icke fram då jag hörde detta namn. -
Akab, är det du, min gamle lärare och vän? Men hur har jag kommit hit?
-Jag har hämtat dig från jorden, där du lämnat efter dig din döda kropp, och lagt dig här i gräset för att du skulle få vila ut en stund. Du har sovit så gott, medan jag suttit här och vakat över dig.
-Är jag död, säger du?
-**Ja, så kallar de det på jorden, men i själva verket är du mera levande än någonsin.**

Känner du inte hur det nya livet pulserar dina ådror?

-Jo, det är så behagligt, jag känner mig så frisk.

-Ja, du har det gott nu och kommer att få det ännu bättre när du blir stark nog att följa mig högre upp. Jag kommer sedan och hämtar dig, men lämnar dig nu för en kort tid under omvårdnad av en gammal bekant som bett att få ta emot dig. Hon bor här strax bredvid. Se, där kommer hon redan. Lev väl, vi ses snart igen.

Jag vinkade med handen till avsked och såg mig undrande om efter den som skulle hjälpa mig. Där kom en kvinnlig varelse med lätta, ljudlösa steg emot mig. Vad hon var vacker! Mörka, svärmiska ögon, svart hår; som ringlade sig i lockar ned på halsen, en hy som var brynt av solen. Hon såg så vänlig ut. Var hade jag sett detta ansikte förr; det föreföll mig så bekant?

-Välkommen John! sa hon, i det hon lade sig på knä i gräset bredvid mig. Du ser så förvånad ut. Känner du inte igen mig?

-Är det... är det verkligen du, Laura? Så vacker du har blivit!

-Ja, man blir gärna lite vackrare när man kommer hitöver till sommarlandet, sa hon med ett skålmskt leende. Och att jag kom hit, det har jag dig att tacka för. Därför har jag av Akab utbett mig att få ta emot dig här i mitt hem. Om du vill stödja dig på mig, tror jag nog att du nu orkar följa mig den lilla vägen över ängen.

Vi följdes åt till hennes bostad, där hon inrett ett litet förtjusande rum för min räkning.

Där tillbringade jag en tid av lugn, där fick jag vila ut efter det jordeliv som varit mig en så tung börda. Min stora glädje var att se den märkvärdiga förändring som försiggått med Laura. Hon var så vänlig och öm mot mig, hon gjorde allt för att bereda mig trevnad och glädje.

En gång, då vi som två gamla vänner satt och språkade om våra minnen och erfarenheter; sa hon:

-Du kan nu se hela vårt senaste jordeliv med alla dess sorger och prövningar; men kan du också se ännu längre tillbaka till den period då du var Wolfgang och jag Gertrud?

-Wolfgang... Gertrud? Det skymtar så underliga gestalter förbi min inre syn.
Wolfgang... Gertrud! Fy, det är stygga minnen du frammanar. Var det du och jag?

-**Ja, se på dem närmare, så känner du nog igen dem. Hon satte framför mig en spegel, eller vad det nu var; och strök några tag över dess yta. Då framträdde, som i en biograf, rörliga bilder ur vårt näst sista jordeliv.**

(Verkar vara som dagens PADs: med pekskärmar, som vi nu - mer än 100 år senare, också har här på den fysiska jordnivån. Rø-rem. 2013)

-Nej, tag bort de fula bilderna, bad jag. Varför dra fram dessa pinsamma hågkomster nu, då jag har det så gott?

-**Det är för att inleda dig i tacksamhet för den förändring vi båda gått igenom**, sa hon, icke för att oroa dig, som jag ville påminna dig om flydda tider. Jag har suttit här medan jag väntat på dig, och läst i den bildskrift Akab lånat mig, om våra liv tillsammans på jorden, både det sista och de båda närmast föregående, och jag har längtat efter denna stund, då jag skulle få visa dem för dig, och vi skulle söka tolka dem tillsammans. Här har jag en annan spegel, som återger bilder ur ett liv som ligger ännu längre tillbaka i tiden.

Hon strök den på samma sätt, och samma scener som jag såg en gång då jag satt och vakade över Gertrud i bergshålan, trädde åter med livets varma färg emot mig.

-Kan du inte förstå vad det pinar mig att se detta? sa jag. Jag måste ju erkänna att även detta var jag, men varför skall jag på nytt påminnas om allt detta?

-Jag har tagit fram dessa bilder; för att vi skulle lära oss något av dem. Jag ville så gärna tillsammans med dig få se tillbaka på de stadier vi tillryggalagt.

-Kanske har du rätt. Det skall då bli kärt att höra vad du tänkt om våra underliga öden.

Nåväl, började hon, du lösryckte mig en gång då jag var ett naivt naturens barn, från den omgivning jag tillhörde. Du tog mig halvt med, halvt mot min vilja och förde mig bort till ditt fasta slott. Vad visste jag vilka öden som väntade mig, då den ståtliga riddaren Luigi skänkte mig sitt smycke och lockade mig att hoppa upp på hans sadelknapp.

Äventyret tjusade mig, men det dröjde ej länge innan trotset vaknade i mitt bröst. Jag var barn av ett fritt folk, som icke erkände någon herre. Frihet var den livsluft jag insupit från det jag låg vid min moders bröst, friheten var mig dyrbarare än livet. När jag såg hur alla mina steg var bevakade, hur jag faktiskt var en fånge i denna borg, som jag drömt om att få äga och behärska, då föddes hatet i den stackars Zenias hjärta. Ja, jag tror att det mera var frihetens förlust än den kränkning jag utsattes för; då andra kvinnor snart intog min plats, som i mitt sinne grundlade den bitterhet som det sedan kostat mig så många lidanden att få utplånad. Nu är den borta, och jag kan med lugn sitta och se tillbaka på det förflutna och med glädje hälsa dig välkommen i mitt hem. Nu har jag lärt mig värdera dig som min bästa vän.

-Tack för de orden! Men avbryt icke din berättelse. Hur beredde du din flykt?

-Jag mutade vakten vid vindbryggan med några flaskor vin, och så gick jag en gråkall höstmorgon, innan någon ännu var vaken slottet, ut i vida världen med några guldmünt i fickan och ett litet barn på armen. Jag var fattig och fick tigga mig fram. Vad gjorde det, jag var dock fri och jag hade min lilla gosse, min Angelo, som jag älskade lidelsefullt.

Min egen stam vågade jag icke uppsöka, men slöt mig snart till en annan zigenarstam och levde sedan med dessa vildmarkens barn ett kringirrande liv. Jag dansade ihop bröd för mig och mitt barn, och då jag inte längre orkade dansa, spådde jag i kort, både höga och låga, det lönade sig bättre. Fast jag hade många anbud ville jag aldrig gifta mig. Frihet från alla band, det var min lösen. Det grodde dessutom djupt i min själ ett hat till männen. Hela mitt inre kom i uppror när jag tänkte på hur de ringaktar kvinnan, hur de åsidosätter henne.

Jag hade fått känna på det, jag, och ännu på gamla dagar kunde jag skälva av vrede när dessa tankar kom över mig.

-Och allt detta var min skuld. Det är förfärligt vad jag har mycket på mitt samvete, avbröt jag.

-Du kära vän! Tror du det är för att göra dig förebräelser som jag sitter och berättar detta? Nej, nu är mitt sinne så fritt från varje den minsta känsla av agg, ja, än mera, nu är jag skyldig dig tack för vad du senast gjort för mig, och det är just för att lära dig förstå det som jag drar fram dessa minnen.

-Fortsätt då. Fick du någon glädje av din son - vår son?

-Så länge han var barn, var han mitt livs stora tröst och mitt hjärtas skatt. Han var solen över min törniga stig. Alla mina tankar kretsade om hur han skulle bli stor och vacker och lycklig. Men han var en bastard av riddarsalens prakt och zigenartältets trasor; han tillhörde ingendera, eller drogs åt dem båda, och därför blev han en drömmare. Han hade en gång fått ett ritstift, och det var hans glädje när han kom över en bit papper; att sitta och teckna, försjunken i beundran över en trädgren eller en blomma.

Han var inte lik någon av oss andra, hans lemmar var spåda, hans hår blont, hans hud vit. Det var min stolthet, men tillika min ständiga oro, ty jag kände, att han ej i längden skulle kunna stanna hos mig. En dag var han också försvunnen; han hade flytt utan att säga mig farväl. Han var väl då omkring 18 år. Stackars min Angelo, han visste nog att jag hellre stött dolken i hans bröst än frivilligt avstått från honom.

-Hur gick det med dig själv efter den förlusten?

-Med mig var det förbi. Sedan jag förgäves genomströvat vida sträckor omkring vårt läger och ropat hans namn i skogens gömslen, tills rösten svek mig, lade jag en ny bitterhet till den gamla. Jag slöt mig inom mig själv, blev ordknapp och vresig och ansågs av mina stamförvanter som sinnesrubbad. Jag lät dem tro det, men jag hade mitt fulla förstånd. Alla mina tankar kretsade nu omkring hämnd, hämnd på honom som bedrog mig, hämnd på honom som rymde ifrån mig, hämnd på alla män, ty de var roten till allt ont världen.

Ja, sådan var jag då och sådan gick jag över till denna värld, där jag under en period, som syntes mig aldrig ta något slut, förde en eländig tillvaro. Jag minns den ännu så väl, den kan närmast betecknas som en gråkall skymning utan en solglimt, utan en glädjestund.

Alltjämt frossade mina tankar i hat och hämndlust mot de både män som ödelagt mitt liv.

Slutligen kom en god ande och sökte upp mig. Han gav mig undervisning och vård, han smälte isen omkring mitt hjärta, och jag fick genom hans bemedling snart en ljusare hemvist. Jag var nu jämförelsevis lycklig, ty jag kunde glömma, ja, jag tyckte mig till och med kunna förlåta. Det var samma Akab som förde dig hit, den

trofaste, varmhjärtade Akab, som hjälpte mig då, såsom han gjort det många gånger sedan. Han satte mig i en god skola, där jag fick lära mig mycket som jag förr inte haft en aning om. Nu först märkte jag hur outvecklad jag var; och jag arbetade rastlöst på att skaffa mig kunskaper och att stärka mina andliga muskler.

-Träffade du din son under denna period?

-Nej, varken honom eller dig. Ni var båda borta - jag vet icke var. Det var väl meningen att jag skulle försöka glömma - för en tid åtminstone.

-Har du inte heller sedan träffat honom?

-Jo, vänta lite, jag kommer snart till det skedet i mitt liv.

-Fortsätt, jag ber. Dina ord griper mig så att jag sitter i den största spänning. Dröjde det länge innan du gick ned till jorden igen?

-Jag vet ej med visshet hur länge, men jag skulle tro att det efter jordisk tideräkning dröjde några hundra år. **Slutligen greps jag av jordelängtan, och jag gick ned med de vackraste föresatser att bli god och stilla.** Ack, vad är brista vid första beröring med verkligheten. De måste härdas i provningarnas eld, först då växer de in i karaktären och blir ett med vårt väsen.

-Minns du något från ditt nästa jordeliv?

-Det var då jag var Gertrud. Jag fick nu födas i goda ekonomiska förhållanden. Längre enda barnet till den rike och mäktige borgmästaren blev jag en bortskämd unge, som var van att få min minsta önskan uppfylld. Jag stackare - illa bar jag den svåra provningen att vara rik. Var det ett latent minne av allt vad jag under föregående liv fått försaka, sedan jag dock en gång fått läppja på överflödet, som nu grep mig så att jag lidelsefullt hängav mig åt att dyrka guld? Eller låg detta onda frö i botten av mitt väsen och krävde att få växa ut för att sedan visa sin intighet? Jag vet det ej, men jag vet att jag fick mitt lystmäte, och att det drog mig fördärvet.

Jag sökte efter den som kunde öka mitt gods, och jag fann dig, den rike arvtagaren, som tillika var så viljesvag att jag kunde linda dig kring fingret. En sak förargade mig; jag hade fått en bror som skulle dela arvet med mig. Av denna orsak var han mig en nagel ögat, men å andra sidan hyste jag, så länge han var barn, en nästan moderlig känsla av ömhet för honom. Var det för att jag var så mycket äldre än han och i själva verket måste överta vården om honom då vår mor dog, sedan hon givit honom livet? Eller var det ockulta minnen som omedvetet gjorde sig gällande; ty Carl Göran var - det har jag nu fått veta - ingen annan än min Angelo från zigenartiden. Han hade sökt upp mig för att få vara mig till hjälp och stöd, men hur lönade jag hans kärlek!

- Var Carl Göran vår son? Så underligt! Då börjar jag förstå...

- Vad menar du?

-.....varför jag känt mig så dragen till honom, men också varför jag alltid hyst en viss känsla av ansvar gentemot honom, inte bara en skuldkänsla för det brott jag begick då jag skickade honom ut till en sannolik undergång, utan en känsla av djupare art. Vet du vart han sedan har tagit vägen?

- Vänta, vi möter honom snart igen. Vårt liv tillsammans då jag, själv behärskad av så många onda lidelser; även drog dig med i fördärvet, kan jag här förbigå, vi känner det båda för väl. Där bryggde jag mig en besk dryck som jag sedan fått tömma till draggen. Du vet hur jag slutligen föll så djupt att jag tog livet av min far och stal hans guld, för att sedan på egen hand få rasa i otyglad frihet.

Under en tid var jag i främmande land en firad skönhet, änka efter en stor och aktad affärsman - det var den stämpel, under vilken jag uppträdde. Men vägen gick utför från fall till fall. Du såg själv vilket elände jag nedsjunkit, då du kom och hämtade mig.

-Ja, stackars Gertrud, det var förfärligt vad du måste ha lidit.

-Vad var det mot vad jag sedan fick utstå i bergshålan, i ensamhet med mig själv. Men det behövdes dessa helvetets plågor för att böja en så styv nacke som min.

-Men sedan var du ju här uppe så god och så ödmjuk, inföll jag.

-Hur kunde jag då i mitt nästa liv åter falla som jag gjorde, menar du. Ja, det må du väl undra. Det har varit mig själv en gåta, men det är nog så att föresatser är ej tillfyllest, de skall prövas där nere i materien, där minnet av allt det förflutna är utplånat, där man för varje gång så att säga får börja på nytt, där de onda anlagen, så länge de finns, har en jordmån att spira i, och där de också växer så att man kan få ett tag i dem och rycka upp dem med roten. Det är så den goda jordmån slutligen bereds, som giver näring åt det inflytande som kommer ovanifrån.

Även denna gång gick jag ned med de bästa föresatser; hur jag höll dem vet du själv. Frihetslängtan och äventyrlusten satt mig ännu så i blodet att jag omöjligt kunde bli den stilla och spåka varelse som passade till hustru åt en anspråkslös jordbrukare på en liten lantgård. Det så kallade konstnärslivet med en omflackande teatertrupp var nog mera i min smak; det hade ju något av zigenarlivet med dess lättsinniga flärd över sig, och det hade ännu så djupa rötter i mig att jag kände mig hemma där.

Därför avslög jag ditt första frieri, men när du kom igen, och jag däruti såg ett löfte om att din känsla var stark nog att bära mig in i andra äventyr; då följde jag dig, fast jag själv icke hyste någon varmare känsla för dig. Jag tror också att det var högre makters mening att vi nu skulle sammanföras för att få tillfälle att hjälpa varandra ur det nät av dåliga verkningar som vi trasslat in oss i genom föregående handlingar. Då jag var Gertrud tror jag däremot vi hade gjort klokast att icke binda oss vid varandra. Då gjorde vi varandra bara ont, jag med min härsklustnad, du med din vekhet, båda med vår vinningslystnad. Då var vi ännu icke färdiga att lösa den svåra uppgift vi hade mot varandra. Högre makter hade nog ämnat det så att du skulle ha äktat Gerda och jag fått stå inom räckvidden av ert inflytande. Hur annorlunda kunde icke då allt ha gestaltat sig. Tänk vilken hustru du skulle ha fått i henne, hur du skulle ha vuxit vid hennes sida. Men nu gick det som det gick. Vi fick båda en dyrköpt erfarenhet.

En annan sak var det i vårt senaste jordeliv, då stod vi båda något bättre rustade för lösningen av den konflikt varuti vi bundit oss vid varandra, och tack vare ditt tålmod och ditt goda hjärta blev den också löst.

-Varför tror du att högre makter ville vår förening mera denna gång än gången förut?

-Därtill har jag en alldeles särskild anledning, då de lät henne, som du egentligen tillhör; födas som din syster.

-Var Maria...?

-Ja, Maria var Gerda, din goda ängel, som alltid föll er dig.

-Underbart hur ödets trådar tvinnas tillsammans!

-Ja, det må du väl säga. Det tycks vara en lag, att de som har med varandra att göra, förr eller senare förs tillsammans där nere på det fysiska planet.

Vi var heller icke de enda gamla bekanta som nu senast träffades. Du frågade efter Carl Göran, *han kom som Axel emot dig för att sprida litet solsken över ditt liv*. Även mot mig visade han en vänlighet som jag minsann inte gjorde mig förtjänt av, men som sin mån bidrog att tämja mitt sinne och smälta min hårdhet. Han är så god, och en gång skall jag nog bli i tillfälle att återgälla allt gott han gjort mig och få ge luft åt den ömhet jag ännu bär skrinlagd i mitt väsen för hans räkning.

Men den som har svårt att förlåta mig, det är den far jag bestal och mördade. Även han stod icke långt ifrån oss under vårt sista jordeliv. Han var då din morbror.

-Verkligen? Det kom över mig som en aning medan du satt här och talade. Ja, det var ju mycket i den gamla borgmästarens stela och karga väsen som gick igen hos min morbror. Den enda han visade någon verklig tillgivenhet, var Maria, ja även Axel, hans son från forna tider. Dig hade han svårt att fördrå. Var även det ett utslag av ett omedvetet ockult minne?

-Varför icke, det finner jag helt naturligt.

-Har du träffat honom, sedan han kom över hit?

-Jag kom honom till mötes och gjorde vad jag kunde för att handskas vänligt med honom, men han kände igen mig och var fortfarande mycket sträv emot mig. Men det kommer nog också vår tid att göra upp våra mellanhavanden. När Maria får hemlov hoppas jag först vinna hennes hjärta. Hon var mig mycket motsträvig, vilket jag icke vill klandra henne för; men hon har ett hjärta av guld och är lätt försonad. Sedan har jag tänkt att hon och jag tillsammans skall hjälpa morbror. Han har det nog inte riktigt gott ännu.

-Det är i hög grad intressanta detaljer från våra tidigare liv du här upprullat. Vad som därvid fyller mig med den största beundran, det är den träffsäkerhet varmed "högre makter", som du kallar dem - jag skulle vilja säga Gud - leder allas våra öden, så att vi blir i tillfälle att inte bara utveckla oss själva, utan även att gottgöra vad vi brutit mot andra, och i någon mån bidra till deras utveckling.

-Har du mera att berätta om det förflutna?

-Endast att vi i vårt sista liv träffade ännu en gammal fordringsägare, kusken Lars. Han tillhörde den besättning som gick under med Wotan. Det var nog en omedveten känsla av skuld som drev mig att så varmt lägga mig ut för honom, när ditt tålmod var slut. Och att du uppfyllde min önskan har du icke behövt ångra.

Han blev ju till sist en ordentlig karl och har; sedan han kommit över hit, haft det jämförelsevis gott. Så får vi nog i sinom tid gottgöra allt mot alla som vi gjort orätt.

Nu återstår mig bara att sluta där jag började med ett tack till dig, du goda vän, för att du tog emot mig när jag kom tillbaka skeppsbruten och eländig. Hade du då stängt din dörr för mig vilket för övrigt låg så nära till hands och av så många yrkades - så hade jag med ett hatfullt hjärta och en krossad hjärna gått ifrån livet för att hamna i ett mörker ännu svårare än det som blev Gertruds lott. Men nu sköt du icke bort den sargade utan förband hennes sår. Under det att jag i mitt inre kämpade de våldsammaste strider med mitt eget stolta jag, var jag till det yttre fränstötande och kall - jag orkade inte annat. Men du var alltid god och tålig och det smälte slutligen isen omkring mitt hjärta, så att jag, innan jag lämnade livet, fick makt över mig att kunna tacka dig och be dig förlåta. Därför blev mitt inträde i vår värld denna gång en ljuvlighet som jag inte kan beskriva. Mycket återstår för mig att gå igenom, det förstår jag, men jag har fått frid med mig själv, och det är en god grund att bygga på.

Förstår du nu av vilken oändlig betydelse du varit för min utveckling?

Hon fattade båda mina händer och tryckte dem varmt, medan de vackra ögonen fylldes av tårar.

-Även du har för mig varit en hjälp till min utveckling, sa jag. Vad hade blivit av min svaga och vekliga natur; om allt bara gått mig väl? Nej, det är prövningarna och striderna som härdar vår vilja och lägger stål i karaktären. Jag tackar dig för allt och inte minst för denna oförgätliga stund av uppgörelse med det förflutna.

-Ja, nu har vi lidit oss fria från de band varuti våra passioner snärjt oss samman, och i utbyte funnit varandra som trofasta vänner. Hon tryckte än en gång min hand med en hjärtevärm som jag aldrig skall glömma.

Efter en stunds tystnad sa hon med ett ömt leende:

-Nu har vi tillsammans rannsakat det förflutna. Är du inte också nyfiken på att titta in i framtiden?

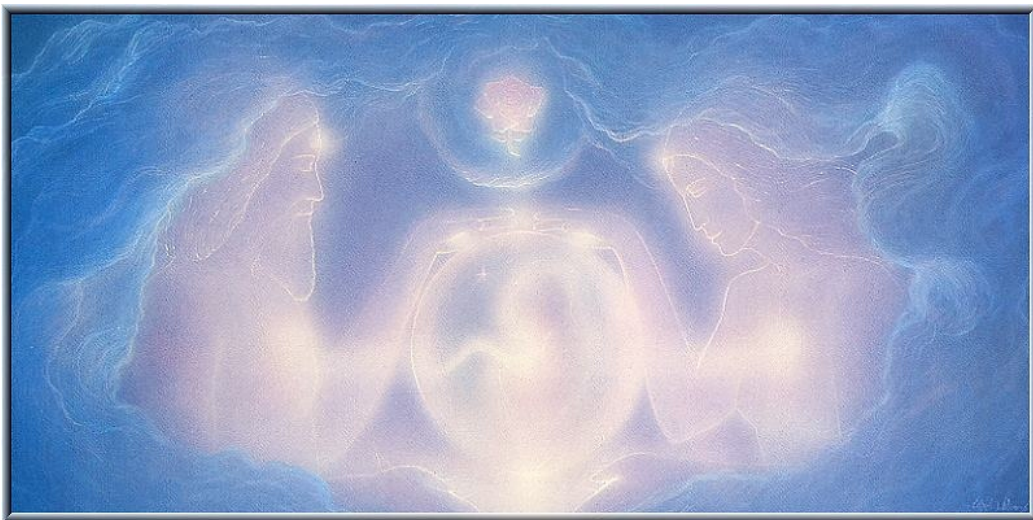
-Vet du också något om den?

-Jag kan inte säga att jag vet något, men jag ville bara tala om för dig att Akab lovat utverka en gunst för mig som jag bett honom om.

-Och varuti består den?

-Att jag, nästa gång vi går ned i materiens värld, får bli din mor.

Här slutar jag min berättelse med barnets varma tack till sin Fader för hans kärleksfulla, aldrig svikande ledning genom villfarelsernas töcken, upp till allas vårt ljusa, härliga hem.

art: GILBERT WILLIAMS

Del 3

Fanatiker och martyrer

Minnen från två Jordeliv

Inledning

Den religiösa fanatismen är ett av de svåraste plågor som någonsin gisslat mänskligheten. Hur mycket blod har icke flutit, hur många grymheter är icke begångna under den fanatiska täckmanteln: "Gud vill det!"

Människornas hårdhet och illvilja mot varandra har tagit sig många uttryck, men intet har varit så raffinerat i sin grymhet som det, vilket bedrivits i religionens namn, och intet har heller dragit så mycket lidande och elände över sina utövare.

Jag talar av erfarenhet, ty jag har själv gjort mig skyldig till de svåraste brott under förevändning att jag därmed tjänade en helig sak, och jag har genom rysliga lidanden slutligen befriat mig från de bojor, varmed jag på detta sätt belastat min själ.

Kan det vara någon till en hjälp på hans evighetsvandring, till en lärdom att se hur de oundvikliga följderna smyger i gärningarnas spår; men också hur dessa följder är ägnade att upprätta den fallna, att rena den besudlade, att förbinda den sargade, **så vill jag här i stora drag teckna mina brott i ett av mina jordeliv och mina lidanden i det följande.** Jag vill försöka göra det så objektivt som möjligt, liksom stående utanför mig själv, och jag hoppas kunna det, då jag i själva verket nu fått lägga av allt detta, som tyngt och pinat mig i mer än 300 år.

Mitt hjärtas tack, min andes lovsång till den ende store Hjälparen i all nöd, Fadern över allt vad fader heter; för allt vad mig vederfarits, och som gjort det möjligt för mig att nå hit där jag nu står får inleda det jag nu skall berätta.

I

Jag levde i en tid då lidelsernas böljor gick höga i människornas sinnen.

Reformationen hade, under elds- och blodsdop, brutit sig väg tvärs igenom de murar varmed en allsmäktig kyrka vetat att omgärda och lamslå människornas gudomliga privilegium, tanke friheten, men kyrkan tog hämnd på sina upproriska barn. Med fängelse, svärd och bål sökte hon kväva kätteriet, som genom detta sitt martyrium blott fick så mycket mera kraft att växa sig starkt. Det var densamma sanningens korsgång på jorden som upprepats alla tider; då en ny och renare åskådning velat bryta sig igenom.

Jag stod i denna strid på den mörka sidan. Jag var papist, en rå, hänsynslös papist, som inte skydde några medel då det gällde att bekämpa kätteriet. Och dock var jag varken präst eller munk, jag var en högt uppsatt ämbetsman i en av Sydtysklands större städer. Närmare vill jag icke ange min plats i världen. Mitt dopnamn var Bernhard - det må vara nog.

Från barndomen hade jag lärt mig vörda kyrkan. Hon var för mig inbegreppet icke endast av allt heligt utan också av all makt himmel och på jord, och denna uppfattning blev den olycksdiga ledtråden för hela mitt liv, täckmanteln för alla mina brott.

Min far var en sträng herre, som ofta tuktrade mig hårdare än jag förtjänat, vilket i mitt unga sinne grundlade en bitterhet och hårdhet som jag sedan haft mycket svårt att övervinna. Min mor var en god och from kvinna, men så kuvad av sin mans despotiska lynne att hennes inflytande över mig icke var av någon betydelse. Hon dog dessutom medan jag ännu var helt ung. Jag fick min uppfostran först i en klosterschola och sedan vid universitetet i Heidelberg, där jag huvudsakligen studerade teologi och juridik. Så rustad gick jag ut i livet.

Då jag var av så kallad god börd, fick jag snart en förmånlig anställning och avancerade raskt. Jag var en jämförelsevis ung man då jag kände sötman av att i min hand hålla en icke ringa makt. Despoten inom mig, som hittills legat bunden, blev nu fri och drog mig med sig från likgiltighet till hårdhet, från hårdhet till brott.

Jag hade en barndomsvän, den blåögda, ljuslockiga Ludvig, i så många avseenden min fullständiga motsats. Själv hade jag bruna ögon och svart hår; men olikheten var inte bara en yttre. Ludvig var en fin natur; inåtvänd och drömmande, han var hjärtegod, men också viljestark. Vi hade vuxit upp tillsammans och även varit kamrater vid universitetet. Sedan tog han en blygsam anställning som skrivare hos en förnäm magnat. Trots olikheten i våra karaktärer kände jag mig mycket dragen till Ludvig, och säkert är; att han under en tid utövade ett mycket gott inflytande över mig.

Men så kom brytningen mellan oss. Han bodde ännu i sitt föräldrahem, där jag ofta var en gärna sedd gäst. Ludvigs mor omhuldade mig med en nästan moderlig ömhet. En dag mötte jag i detta hem en avlägsen släkting till Ludvig, den fagra Elsa. Aldrig skall jag glömma den strålande blicken och det veka leendet då hon första gången kom mig till mötes och öppnade porten för mig.

- Ni söker Ludvig? sa hon. Han är på sin kammare, om ni vill vara god och stiga in.

Jag hälsade höviskt och mumlade något om att hon gissat rätt, men jag var så upptagen av den vackra uppenbarelse att jag helst icke skulle ha gått vidare, utan stannat där jag stod.

Vi träffades sedan ofta. Hon bemötte mig med den otvungna öppenhet som är ett utmärkande kännetecken för hjärtats renhet, och jag drogs av en oemotståndlig makt till hennes närhet. Jag tror att Ludvig mera än Elsa såg vilka känslor som hade vaknat i mitt bröst och att detta pinade honom, ty han blev ordknapp och dyster; gick ofta ifrån oss utan att säga ett ord och visade mig på det hela taget icke den forna vänliga förtroligheten. Slutligen kom det till en förklaring mellan oss. Jag sa honom hur djupt fäst jag var vid Elsa och frågade honom hur han trodde att hon skulle svara på min anhållan om hennes hand.

- Det må hon själv säga dig, blev hans korta svar; i det han rusade ut ur rummet.

Jaså, står det så till, tänkte jag, nåväl, då må hon fälla utslaget, och jag tvivlade ej ett ögonblick, att hon skulle föredra mig, ädlingen, som redan nått en hög samhällsställning, framför den obetydliga skrivaren. Men jag hade misstagit mig, jag fick ett kort och bestämt avslag på mitt frieri. Någon tid därefter hörde jag att hon och Ludvig var trolovade.

Nu grep mig svartsjukans demon, och den kärlek jag hyst byttes hat. Alla mina tankar kretsade nu om den enda önskan att kunna hämnas på dem båda för den skymf jag ansåg mig ha lidit. Tillfälle därtill yppade sig också efter någon tid.

Sent en natt, då jag gick ensam hem från ett gille, tyckte jag mig höra sång från ett avlägset beläget hus inne i en trädgård. Jag stannade och lyssnade. Vad kunde det vara? Gallergrinden var låst, men från en bakgata på andra sidan om kvarteret lyckades jag bereda mig tillträde genom en gångport som stod öppen. Jag smög mig fram till huset och lade örat mot väggen. Mycket riktigt, mina misstankar bekräftades, det var psalmsång, det var kättare som höll gudstjänst. Alla fönsterluckor var tillskruvade så att jag icke kunde se in, men av körsången, som dock tydligt var mycket dämpad, kunde jag förstå att mycket folk var samlat i den lilla lokalen.

Kättarförföljelserna gick nu som en epidemi över landet, och ingenting var kyrkan och vårt regerande furstehus välbehagligare än en angivelse mot dem som höll hemliga lutherska gudstjänster; sådant var vid de strängaste straff förbjudet. Jag beslutade att stanna för att utforska vilka de var som här trotsade andliga och världsliga bud.

Sången tystnade, och jag hörde en röst som talade i predikande ton. Jag tyckte mig känna igen den rösten. Var det möjligt - kunde det verkligen vara Ludvig? Jag smög mig närmare den del av huset varifrån jag tyckte rösten kom. Här hängde en fönsterlucka på endast en hake, det var lätt att med varsam hand föra den lite åt sidan. De små blymfattade rutorna var emellertid på innersidan så belagda med imma att jag icke kunde urskilja något.

Däremot hörde jag här bättre.

Inget tvivel längre, det var han som talade. Jag uppfångade tydligt dessa ord: " - den papistiska Antikrist har förhållit oss det heliga bibelordet, som vill lära oss kärlek till Gud och kärlek till bröderna, därför har också ondskan gripit omkring sig och blivit till en styggelse för Gud och människor. Men vi, mina bröder och systrar; vill läsa detta ord och uppbygga oss inbördes med dess evangelium, det är vår rätt som människor även om kyrkan och lagen förbjuder det."

Jag hade hört nog. Med snabba steg gick jag därifrån och skyndade till stadens högvakt, som jag i kraft av mitt ämbete hade rätt att kommandera. Jag tog med mig hela vakten och omringade huset. Sedan befallde jag

anföraren och några man att gå in, eller bryta sig in om man icke ville öppna, och arrestera den som talade. Själv höll jag mig dold på något avstånd.

Efter ett litet tumult kom de ut med sin fånge. Men vid hans sida klamrade sig fast en kvinna som de förgäves sökte skilja ifrån honom. Jag hörde hur hon bad och besvor soldaterna att släppa honom eller att ta henne med, men de slet henne med våld ifrån honom och stötte bort henne.

Den skar mig i hjärtat denna klagande stämma som jag en gång haft så kär; och för ett ögonblick greps jag av tanken att springa fram och befria dem. Men i nästa ögonblick förhärade jag mitt hjärta och lät de råa knektarna hållas.

Tidigt följande morgon anmälde min kammartjänare att en ung dam önskade tala med mig. Det var Elsa. Hon hade ingen aning om att det var jag som störtat dem i olyckan, och jag låtsades om en fullkomlig okunnighet om vad som passerat.

Hon bad mig så bevekande att jag skulle lägga mig ut för Ludvig, ty, menade hon, och däruti hade hon mycket rätt, ett ord från mig skulle vara tillräckligt för att rädda honom.

Jag hycklade inför henne en vänskap för Ludvig, som jag inte längre hyste, men förebar att min plikt som ämbetsman förbjöd mig att söka hejda rättvisan, då hans förbrytelse var så påtaglig - han hade ju gripits på bar gärning.

Med det vackra huvudet djupt nedböjt gick hon ifrån mig utan att säga farväl. Det bröt ut en storm i mitt inre, som jag inte kunde betvinga. Jag rusade ut efter henne och bad henne komma tillbaka. Hon såg på mig med stora undrande ögon och följde mig tyst in rummet. Jag kastade mig för hennes fötter och sträckte armarna mot henne.

- Elsa, utropade jag, bli min och jag räddar Ludvig!

Hon såg en stund på mig med en blick som övergick från medömkan till förakt.

- Aldrig! sa hon med fasthet och gick med värdig hållning ut ur rummet.

Jag rasade, jag stampade i golvet. Hur hade jag icke förödmjukat mig inför henne, och hon bara trampade på mig! Hämd! Hämd! ropade det inom mig.

Jag tillkallade den domare som skulle handlägga målet, och lät honom svära en dyr ed att icke inblanda min person i vad jag hade att meddela. Jag berättade hur allt tillgick och citerade de ord jag hört Ludvig säga. Dessa vore väl nog att fälla honom, menade jag.

-Naturligtvis, svarade den lagkloke med ett inställsamt leende, men om ers nåd icke själv vill vittna så finns det ju inga vittnen som har hört honom säga dessa ord.

-Försök; jag tror att han känns vid sina ord utan vittnen.

.. männe det? Ja kättare är ett underligt släkte, de är inte som andra människor. Han bugade sig djupt och gick.

Domstolen sammanträdde i rådhuset. Jag var närvarande och hörde allt, men satt bakom ett draperi så att ingen såg mig.

Det gick som jag beräknat. Till en början förhöll sig Ludvig inför rätten lugn och reserverad.

-För vad är det ni anklagar mig? frågade han domaren.

-Du har hållit luthersk gudstjänst, du har vilselett folket, du har hädat kyrkans överhuvud, hans helighet själv.

-Vem vittnar emot mig?

-Dina egna ord. Du har sagt, att den papistiska Antikrist har förhållit er det heliga bibelordet, men att ni skulle läsa det trots kyrkans och lagens förbud.

Nu bleknade han.

-Vem har sagt det? frågade han med darrande stämma.

-Jag frågar dig: Har du yttrat dessa ord?

Han stod en stund alldeles stilla, sedan kom svaret lugnt och fast.

- Jag nekar ej för mina ord och jag är färdig att upprepa dem, men vem har sagt dig detta...? Ty någon förrädare inom vår lilla krets finns icke.

- Det hör inte hit. När man hädar får man vara beredd på att väggarna har öron.

Domen lydde på fem års tukthus, dock med rätt för den fångne att bli fri i samma stund han avsvor sin tro. För domens verkställande överlämnades den dömda till den heliga inkquisitionen, som ägde att omvända honom från hans kätterska villfarelser. Vad detta betydde förstod envar. Det var tortyrkammarens gräsligheter som väntade honom. Ludvig tog sig om pannan, stapplade några steg baklänges och segnade ned på en bänk. Elsa, som från en vrå av den till trängsel fyllda salen åhört förhöret, uppgav ett genomträngande skri, banade sig väg fram till Ludvig och slöt honom i sina armar. Ögonblicket därpå reste hon sig, sträckte sin hand mot domaren och sa med fast stämma:

- Denna orättfärdiga dom kommer över dig och den, som angivit oss. Men det säger jag dig domare: Har du dömt honom, så skall du också döma mig, ty jag är den som ingivit honom den tro för vilken du dömt honom. Jag är hans lagvigda hustru, och jag har rätt att dela fängelsets lidanden med honom.

- För bort kvinnan, hon är tokig, sa domaren.

Jag kan inte dröja längre vid dessa ohyggliga minnen. Annu efter mer än 300 år; och fastän jag lidit mig fri från de länkar jag då smidde mig, sargar dessa hågkomster min själ så att jag har svårt att fortsätta. Jag skulle inte heller göra det, om det inte vore nödvändigt för att förstå sammanhanget med vad som sedan gick ut över mig själv. Men jag vill vara kort.

Ludvig, som hade en lika bräcklig kropp som hans själ var stark, dog av vanvård och tortyr. Elsa var fullständigt bruten. Hon tynade bort och dog ett år efter Ludvig. Hans mor; som alltid varit så öm om honom, blev virrig av sorg.

Och allt detta var mitt verk, jag eländige! Jag hade heller icke efter denna tid en lugn stund. Så snart jag var ensam piskade mig samvetet. Om dagarna dämpade jag de inre rösterna med ett intensivt arbete och bullrande nöjen, om nätterna bedövade jag mig med sprit och opium.

Men den ena synden drar den andra med sig. Jag hade börjat förfölja kättare, och det var som om en oemotståndlig makt hade drivit mig att fortsätta på denna väg. Jag infångade det ena offret efter det andra och lät dem gå samma väg som Ludvig. Det var som inbillade jag mig att min skuld mot honom blev mindre ju flere som fick dela hans öde.

Så gick jag från brott till brott, allt känslolösare och hårdare ju längre det led, men mitt anseende växte. Jag kallades kyrkans lydige son och tronens stöd. Alla såg upp till mig, men också alla darrade för mig. Livet hade för mig blivit den hårda kampen mot den inre rösten. Allt vad jag gjorde, gjorde jag i blindhet, då jag alltjämt ökade min skuld för att slippa höra dess stämman.

Det liv jag förde undergrävde min hälsa, och jag var ännu icke 50 år då jag lades på den sjukbädd från vilken jag icke skulle få resa mig. Med förskräckelse motsåg jag döden.

Väl försökte jag invagga mig i den förhoppningen att allt vore slut med detta livet, men det ville inte lyckas; mina teologiska studier hade slagit så djupa rötter att jag icke kunde komma ifrån tanken på ett evigt liv. Jag sökte då intala mig att jag naturligtvis skulle ärva salighetens krona. Naturligtvis - jag som bragt så många kättare om livet, jag som varit kyrkans starka stöd - vem skulle väl annars få den. Men även den tanken blev aldrig till någon visshet. Jag låg där och grubblade över mitt kommande öde med ovisshetens skrämmande tyngd över mig, och samvetsaggens gnagande pina i min själ, allt under det de fysiska plågorna icke lämnade mig någon ro. För mig började helvetet redan på jorden - lyckligtvis kan jag säga, ty därigenom bröts den värsta udden av de lidanden som väntade mig på andra sidan.

En liten episod från mina sista dagar vill jag omtala. Jag blev aldrig gift utan levde ett enstöringsliv, som nog i sin mån bidrog att fördystra min sorgliga tillvaro. En gammal knarrig hushållerska och en idiotisk, snuskig munk som skulle vara lite läkekunnig, turades om att vaka vid min sjukbädd, men det hände icke sällan att båda var borta, och jag fick ligga ensam långa stunder.

Vid ett sådant tillfälle kom en gång helt oförmärkt en gammal gråhårig gumma in till mig. Dörrarna hade stått öppna, och hon hade bara stigit på. Hon stannade vid tröskeln och såg sig undrande omkring. Sedan gick hon rakt fram till min säng och stirrade fånigt på mig.

- Jag går och söker min Ludvig... är det du det? De har sagt att han skulle finnas här..

Han hade så vackra ljusa lockar och blå ögon... men du är svart, du... du är inte min Ludvig. Men säg mig var du har gjort av honom... Är det du som har gömt honom?

Hon började leta överallt i rummet. Jag låg som i den värsta tortyr.

- Mor Annika, sa jag slutligen, känner du inte igen mig?

- Nej, du är så svart, dig känner jag inte... Ludvig var ljus, han... Stackars mor Annika, som inte mera får se sin gosse.

Hon satte sig ned i en länstol vid sängen och vaggade med huvudet.

- Se på mig rätt. Jag är ju Bernhard. Känner du inte igen mig?

- Bernhard? Bernhard... vem är det? Så hette en gosse som Ludvig höll så mycket av... är det du?
- Ja, det är jag.
- Nu ljuger du. Bernhard var en präktig pojke, men du ser så elak ut...

Han gick bort och jag vet inte vart han tog vägen... Elsa sa att det var Bernhard som förrådde Ludvig, det tror jag inte, det är inte möjligt... eller vad tror du?

Jag låg i den rysligaste ångest. Oemotståndligt sträckte jag båda armarna emot henne.

- Jo, mor Annika, för dig vill jag bekänna det. Det var jag, Bernhard, som angav Ludvig. Han var ju en kättare.
- Heliga Guds moder! Då är det ju du som tagit honom ifrån mig. Ve dig! skrek hon och störtade emot mig. Ge mig tillbaka min Ludvig eller jag stryper dig.

Hon hade kanske också gjort det, om inte i detsamma munken kommit tillbaka och med våld fört henne ut ur rummet.

Jag var djupt uppskakad, och den starka sinnesrörelsen gav min sjukdom en avgörande vändning. Några dagar därefter dog jag.

Så underligt det kan förefalla, var denna lilla händelse av stor betydelse för mig. Bara den omständigheten att jag i ett ögonblick av förskräckelse kanske mera än av verklig ånger kunde bekänna för Ludvigs mor att det var jag som angivit honom, om jag också samma andetag var färdig att urskulda mig med att han var en kättare, gjorde det lättare för

mig sedan i min yttersta nöd på andra sidan att bekänna hela mitt brott. Isskorpan omkring mitt hjärta hade fått en första liten bräcka - det var betydelsen av detta underliga besök, som jag nu välsignar.

Försynens hjälpmedel för att frälsa en själ är förunderliga.

II

Jag vill försöka beskriva lite närmare förloppet vid min död.

En iskyla grep mig. Den började i fötterna och steg sakta uppåt benen. Samtidigt omtöcknades min syn så att jag endast otydligt förnam föremålen omkring mig. Jag förstod att nu kom döden, den så länge fruktade upplösningen. En ryslig ångest skakade hela min inre varelse. De fysiska plågor jag så länge lidit under domnade småningom bort, men i stället tilltog mina psykiska smärtor i en förfärlig grad. Nu svartnade det för mina ögon, jag såg ingenting men hade ännu medvetande och kände iskylan långsamt stiga upp mot bröstet. Jag ville ropa på hjälp, men fick icke fram ett ljud, jag ville slå med armarna mot något ohyggligt som jag tyckte mig förnimma alldeles invid mig, men hela min kropp var som förlamad. Under allt detta arbetade inom mig något som jag tyckte ville slita sönder mig, och dock var det icke förenat med någon svårare fysisk smärta. Sedan minns jag ingenting. Jag föll i en dvala. Förlossnings arbetet var fullbordat.

När jag vaknade igen var min första förnimmelse att jag frös - jag frös så att jag skakade. Mörkt var det också omkring mig, jag såg ingenting. Ännu förstod jag ej att jag var död, utan trodde att mina vårdare försummat mig så att de varken tänt ljus eller lagt eld i spisen. De måste också ha flyttat mig och berövat mig mina kläder. Jag låg ju nästan naken, hade endast några tunna, trasiga paltor på mig.

Jag blev ond och ropade först på munken, sedan på min hushållerska - nu hade jag dock återfått talförmågan - men ingen kom.

Jag famlade i mörkret efter min ringklocka, den fanns icke. Vad ville detta säga? Vart hade man fört mig och varför hade man lämnat mig så ensam? Jag ropade ännu en gång men fick intet svar.

Då försökte jag resa mig och märkte till min förvåning att jag visserligen var mycket matt men likväl kunde vända mig och sätta mig upp utan hjälp och utan plågor; vilket jag inte på länge kunnat. Jag kände mig emellertid förfärligt hjälplös och råkade i verkligt raseri för att de människor; som dock var så frikostigt avlönade för den omvårdnad de skulle ägna mig, lämnat mig på detta sätt utan att säga ett ord.

Jag började treva lite omkring mig för att finna mig till rätta. Mörkret, som jag först fann så ogenomträngligt, började småningom skingras av en skum halvdager så att jag kunde urskilja de närmaste föremålen. Det var en ryslig belägenhet jag befann mig i. Jag låg på bara stenhällen, som dessutom var fuktig och klabbig - var det underligt att jag frös? Vad kunde detta betyda? Hade man kastat mig i fängelse - och i vilket fängelse? En sådan avskyvärd håla hade inte ens inkvisionen till sitt förfogande.

Då jag ropat mig trött utan att få annat svar än ekot av min egen röst, vilket återstudsade från - som det tycktes - djupa schakt inne i berget, kastade jag mig förtvivlad ned på mitt usla läger och började gråta. Längre låg jag så och snyftade utan en aning om var jag befann mig. Då hörde jag plötsligt ett skratt tätt invid mig. Jag lyfte huvudet och såg en munk klädd i kåpa med kapuschong över huvudet och rep om livet. Jag kunde inte riktigt urskilja hans drag, men jag såg att han flinade åt mig.

- Hä! sa han. Jaså, du har kommit nu. Det var inte för tidigt, vi har länge väntat på dig. Du har varit duktig du - har skickat många kättare till helvetet, och nu har du själv kommit efter för att se om du hade dem i gott förvar. Hä!

Här utstötte han ett hånskratt som skar mig genom märg och ben.

- Vem är du? frågade jag.

- Till din tjänst, stormäktigste herre, hånade han.

- Och vart har man fört mig?

- Till det palats du själv låtit uppföra, storvördigste.

- Sluta med ditt hån, slyngel, och säg mig hur jag skall komma ut ur den här hålan?

- Om ert höge nåd behagar ta min arm så skall vi tillsammans lustvandrade en stund i dessa svala pelargångar; där konst och natur förening gjort allt för vår bekvämlighet. Här är oss gott att vara. Vem tänker på att komma ut?

- Tig din lymmel och gå din väg! ropade jag i vredesmod.

- Bevars! Är jag till besvär så skall jag genast försvinna. Jag tyckte ert höghet nyss ropade på hjälp, och som jag är en beskedlig själ så ville jag höra hur det var fatt, men inte vill jag vara besvärlig.

Han sträckte sina händer över mig. Pax vobiscum! sa han med hånfull stämma, slog till ett gapskratt och försvann.

Gräsligt! Jag sjönk ihop alldeles tillintetgjord. Skulle detta bli min lott för alla de tjänster jag gjort kyrkan, att ligga vanmäktig ett fuktigt källarvalv och bli förhånad av en eländig munk? Nej, jag måste skaffa mig visshet om vad detta lyckspel hade att betyda; ty att det inte kunde vara annat än ett lyckspel var ju tydligt.

Jag reste mig med någon möda och började treva mig fram dunklet, men än halkade jag på de slippriga stenarna, än stötte jag mot bergväggen utan att finna någon utväg.

Förtvivlad sjönk jag ned på knä.

- Heliga Guds moder! bad jag. Hjälp din ringa tjänare ur detta oförskyllda lidande!

Då kände jag en varm hand fatta om min handled och hörde en stämma viska:

- Bernhard! Säg inte att det är oförskyllt. Du lider vad dina gärningar värda är. Hela ditt liv har varit en hädelse mot Gud.

Jag såg mig omkring men kunde icke upptäcka någon, och likväl kände jag det fasta greppet om min handled. Vad var detta, spökade det också i denna fasans hemvist?

- Vem är du osynlige? frågade jag, icke utan en hemlig bävan.
- Jag är den som blivit satt att vaka över dig, som följt dig under hela ditt liv och gråtit över dina många felsteg, och som fört dig genom dödens port till den boning du själv berett dig.
- Dödens port, säger du, är jag då död?
- Ja, du har lämnat din utslitna kroppshydd på jorden och befinner dig nu i andarnas rike.
- Jag förstår inte det. Jag har ju en kropp som förut. Allting här är ju lika så materiellt som på jorden. Jag står ju på fasta berget.
- **Andevärlden har sin materie liksom jorden har sin. Den ena är lika verklig som den andra. Man lägger av en kropp, men har en annan därunder som passar för andevärldens förhållanden.**
- Skulle jag verkligen vara död? Nu minns jag att jag låg och kände döden komma, men så somnade jag in och vaknade upp här. Besynnerligt! Är jag således nu i skärselden? Jag får bekänna att jag tänkt mig den varmare.

Min vän släppte sitt tag. Jag fick icke något svar.

Åter var jag ensam med mig själv. Jag hade fått så mycket att fundera på... Jaså detta var den värld som låg på andra sidan döden. Hade alla det så här ruskigt, eller varför drabbade det mig? Det var ju en himmelskriande orättvisa att jag, som levt ett så heligt liv i brinnande nit för kyrkan, jag som skänkt så mycket till klostret, jag som befordrat så många kättare till rättvist straff, att jag skulle få det så här ohyggligt. Hur hade Gud kunnat handla så emot mig - eller - fanns det ingen Gud? Kaotiska tankar tumlade om i mitt huvud.

Då hörde jag en sång, den lät som ett Ave. Trevande mig fram lyckades jag komma ut i en lång gång som var svagt upplyst. Nu hördes sången tydligare, och jag gick i den riktning varifrån ljudet tycktes komma. Med stapplande steg vandrade jag framåt tills jag kom till en stor utvidgning inne i berget. Här var en hel mängd folk församlat, mest munkar och nunnor. Jag stannade och lyssnade. Det var verkligen ett "Ave Maria" de sjöng, men det skorrade i falska ackord. Jag frågade en svartbrödrumunk som befann sig nära mig:

- Vad vill allt detta säga? Och var är det vi befinner oss?

- Är du novis, din stackare, som inte vet att vi är i katakomberna. Men håll mun på dig för nu börjar gudstjänsten.

Vid ett altare stod en präst med krucifix i hand och rabblade långa latinska böner. Jag tyckte mig känna igen honom. Ja, det slog inte fel, det var pater Ambrosius, som dött några år före mig. Han hade tillhört Jesuiterorden och varit en fanatisk förföljare av kättarna. Vi hade ofta träffats och många gånger lagt planer tillsammans, hur vi skulle bekämpa villfarelsen, men till och med jag tyckte att han stundom for fram med för mycket grymhet.

Jag trängde mig närmare för att höra vad han sa.

Han talade om den förföljelse de rättrogna nu måste utstå och som tvingat dem att söka sin tillflykt i dessa bergshålor; men den tid skulle komma då kättarna skulle få sin rätta lön, då de skulle stekas i helvetets eld. Då vore hämndens timma slagen, då skulle den allena saliggörande kyrkans trogna anhängare triumfera, de skulle få vara med och dra bränsle till bålet, de skulle få jubla och dansa omkring helveteselden, och sedan skulle de ära himmelens härlighet.

Här avbröts talaren av någon som klappade i händerna och ropade "**viva Ambrosius!**", och så tog de i ring och dansade omkring honom under vilda skrån och förskräckliga åtbörder. Mot min vilja blev jag släpad med tills jag dignade ned av trötthet.

Detta var mig för starkt. Med den rysligaste avsmak vände jag mig bort från detta helvetiska gyckel och trevade mig tillbaka till min cell.

Var detta fortsättningen av vad man på jorden kallade ett heligt liv? Alla dessa munkar och nunnor; som visserligen - det var ju allmänt bekant - levt i köttsliga njutningar men dock släpat ut sig andakts- och botövningar; var deras liv ej mera värt än att de skulle sluta i sådant elände? Och jag själv; skulle slutet av min lysande bana vara att hamna bland sådant slödder? Det gick runt i mitt huvud. Jag grubblade så jag kunde bli tokig över var felet låg. Att det låg inom mitt eget bröst hade ännu icke gått upp för mig.

Men den tid skulle komma då även mina styva knän fick böja sig. Det var genom den ständiga ensamheten med mitt eget sjuka samvete, ett självplågeri, som icke kan i ord beskrivas, och kanske även genom den olidliga beröringen med det mänskighetens avskum, som här hade sin hemvist och trevnad, som min bättre människa småningom kom till herravälde inom mig. Fort gick det ej, men det gick ändå under ständiga brottningar mellan min stolthet, som pockande fordrade upprättelse för den orättvisa behandling jag var underkastad, och mitt innersta jag, som med allt starkare och starkare stämman ropade: **På knä usling!**

I de stunder då mitt bättre jag hade övermakten, hade jag ofta besök av min gode skyddsande, som med ett oändligt tålmod sökte beveka mitt hjärta till ett helt och fullt erkännande av min skuld. Men då reste sig stoltheten och började hävda sin rätt: Jag var inte sämre jag än andra, jag var ju uppfödd i den tron att vad jag gjorde var ett gudomligt verk. Då var det väl inte mitt fel utan deras, som lärt mig så. Om kyrkan for med villfarelse så blev det väl inte deras fel, som tillhörde denna kyrka och aldrig fått lära sig bättre. O, vad jag tuggade detta tema om och om igen i alla möjliga variationer! Men så fort jag började därmed, försvann min goda skyddsande. Till en början sökte jag tolka detta som om han vore svarslös gentemot mina starka argument och att det således var jag som hade rätt, men senare kände jag nog att jag bara jagade bort honom med mitt käbbel.

Nu hade jag kommit så långt att jag kunde se honom. Han var så vacker; det lyste så mycket godhet ur de milda blå ögonen, munnen uttryckte så mycket fasthet men var på samma gång så mjuk hans händer var så fina, och när han någon gång strök mig över hjässan, gick det ut en underbar värme ifrån honom. Och så var han så ljus; jag kan säga att det utgick ljus ifrån honom, ty när han kom blev det nästan full dager i min håla.

Dessa hans besök, som till en början var mig en verklig plåga, blev mig småningom dyrbara. Upproret inom mig stillades när han kom, och jag fick en försmak av den frid varefter jag omedvetet suckade. Det gick slutligen därtill att jag längtade efter honom och inte nådes komma med mitt utslitna självförsvar för att inte driva bort honom. Men ännu var jag icke färdig med mig själv.

Efter många års ousägliga lidanden fick jag emellertid slutligen flytta till en annan bostad, där jag var befriad från besök av de vämjeliga figurer som hittills utgjort mitt enda sällskap. Det var en usel koja visserligen, men den låg dock under öppen himmel. Kallt var det även här och ingen sol spred glans över det dystra, enformiga landskapet, men det var dock en lisa att få utbyta min ruskiga fängelsehåla mot denna halvt förfallna bostad.

Här förde jag under en lång tid ett verkligt eremitliv utan annan sysselsättning än det pinande studiet av mitt jordeliv. Jag försökte nog slå bort alla hågkomster från det förflutna, men de kom igen, jag kunde ej bli dem kvitt. Dag efter dag, år efter år av mitt jordeliv fick jag här skärskåda och begrunda. Minnen dök upp, som kom håren att resa sig på mitt huvud. Överallt grinade emot mig mitt eget onda jag, som för sina låga syften offrat andras lycka, välfärd och liv. Det var hemska tavlor som upprullades för min syn, och ensam satt jag där och stirrade på mig själv. Det är gräsligt vilka lidanden människan genom sin ondska kan bereda sig!

Det fanns inte långt från min koja en liten by, där enstöringar sådana som jag slagit sig ned för att hjälpa varandra i att uppodla den kringliggande ödemarken. Det var min enda förströelse att delta deras arbete, men även där förföljde mig mina gnagande kval. När jag gick där med spaden i hand och grävde i den karga jorden var det som om jag grävde upp de dystra minnena från mitt jordeliv. En sten som gnisslade mot spaden blev till en döds-kalle, och när jag stirrat på den en stund igenkände jag ett av mina offer. När en liten vattenåder silade sig fram i min spadfåra tyckte jag det var blod. Jag vet nu att detta bara var mitt eget sjuka samvetes fantasifoster; **men inbillningen spelar i andarnas värld en roll som ni dödliga icke kan ana, den faktiskt skapar bilder så påtagliga att den, som icke särskilt studerat dessa förhållanden, tar dem för verkliga.**

Jag var trött av mitt arbete, jag var trött av att lida, jag var mig själv en olidlig börda.

En gång när jag satt utanför min hydda och vemodigt blickade ut över den ödsliga heden framför mig, såg jag en mänsklig varelse med snabba steg nalkas. Det var en kvinna; hon styrde tydligen sin kosa rakt på mig. Vem kunde det vara? Fotgängare i denna trakt var ytterst sällsynta, och de få som gick förbi var mörka eller grå som jag själv, men denna var ljus, nästan lika ljus som min skyddsande. Hon var nu helt nära, men hade en slöja över ansiktet, så att jag inte kunde urskilja hennes drag.

- Frid vare med dig, sa hon, när hon stannade framför mig.

- För mig finns ingen frid, svarade jag.

- Frid finns för varje ande, blott han kan ta emot den. Guds kärlek är större än människors ondska, den är också starkare, och ingen kan i längden brottas med denna kärlek utan att bli besegrad.

- Du har kanske rätt, och jag skulle ingenting ha emot att bli besegrad, men... men det är någonting inom mig som reser sig emot en sådan underkastelse. Jag tycker att jag blivit orättvist behandlad av ödet. Om jag också

ibland tagit miste om medlen har mitt mål dock alltid varit gott - såvitt jag förstått det - att stödja den kyrka jag tillhörde och som jag fått lära mig se upp till såsom den enda saliggörande.

- Du ser emellertid nu vilken salighet hon har berett dig som lön för den hjälp du ägnade henne. Lär därav till en början att kyrkan själv såväl som din tro på henne var en villfarelse. Men svara mig på en fråga, Bernhard: Var det bara kyrkans väl du åsyftade med alla dina våldsgärningar?

- Du kallar mig vid namn hur känner du mig? Och vem är du själv? Säg mig ditt namn, innan jag besvarar din fråga.

Den främmande lyfte slöjan och såg mig med en genomträngande men ändå mild blick in i ögonen.

- Heliga Guds moder! utropade jag, är det du!

- Ja, jag är Elsa, den du en gång haft kär; men också berett de rysligaste lidanden.

Förstår du vad det vill säga att bli berövad den man älskar och veta honom vara inspärrad och utsatt för inkquisitionens tortyr; utan att ens få dela hans kval?

- Nåd, nåd! stönade jag, i det jag sjönk på knä för hennes fötter.

- Svara mig nu på min fråga, Bernhard, gjorde du oss detta bara för kyrkans skull?

- Förlåt mig, förlåt! Det var av svartsjuka jag handlade, det var av sårad stolthet, det var mitt onda hjärta som regerade mig. Jag var en usling - det var vad jag var - fast jag skyllde på kyrkan. Elsa! Skall du någonsin kunna förlåta mig?

- Stig upp Bernhard, *jag har för länge sedan förlåtit dig*. Det är inte jag som behöver blidkas...

- Nej, det är Ludvig, min forne vän Ludvig. Hur skall jag någonsin våga se honom i ögonen? Ve mig! Han kan aldrig förlåta mig, det förstår jag.

- Även han hyser intet agg till dig. Han är färdig att öppna sin famn för dig, blott du kommer till frid med dig själv. Nej Bernhard, det är Guds helige ande i ditt eget innersta, den gnista av sig själv Han en gång nedlagt i ditt väsen, som du sårat till blods. Det är med denna din egen ande som du måste försonas. Det är inför dig själv du av innerlig och uppriktig ånger skall göra den bekännelse som du nyss i förskräckelsen gjorde inför mig.

- Jag förstår dig Elsa, och jag har i själva verket länge förstått att det är den vägen jag har att vandra, fast mina knän varit för styva att böja sig. Men nu är jag färdig med mig själv; det tjänar icke längre att söka stå emot den röst som överljudt ropar inom mig. Jag har syndat mot Guds heliga lag i mitt samvete, som också från första stund anklagat mig därför; fast jag alltjämt nedtystat dess röst. Jag är en stor brottsling. - Lämna mig nu, jag måste vara ensam med mig själv.

- Gud välsigne och stärka dig i den viktiga striden, där segern redan vinkar emot dig.

Hon lutade sig ned och kysste min panna, sedan gick hon stilla som hon kommit.

Vad sedan följde är för andra av jämförelsevis ringa intresse, fast det för mig var av den allra största betydelse. Jag vill därför fatta mig kort.

Sedan jag kommit till en uppriktig ånger och därmed följande förkrosselse, ljusnade min tillvaro som genom ett trollslag. Jag fick flytta från min dystra hemvist till en vacker trakt, där till en början Ludvig och Elsa tog hand om mig och gav mig en första undervisning i mycket som rörde mitt nya liv. Ingenting har bättre kunnat övertyga mig om kärlekens gudomliga makt än den ömhet varmed dessa vänner tog emot mig, dessa vänner som jag så djupt orättvist behandlat, så grymt pinat.

Det var rörande att se hur Ludvig kom emot mig och räckte mig sin hand. När jag ville be honom om förlåtelse, avbröt han mig.

- Käre vän; sa han, tala inte vidare om den saken, den har redan kostat dig svårare lidanden än mig, **ty psykiska plågor är vida plågsammare än de fysiska**. Och vad jag den gången fick lida, det har för mig vänt sig i en glädje som jag inte kan beskriva. Låt oss nu vara vänner alldeles som i forna dagar; då vi var unga och glada och livet log emot oss.

Jag frågade efter hans mor; som jag också vållat så mycket sorg.

- Hon har det gott nu, svarade Ludvig, men till en början hade hon svårt att finna sig till rätta här. Hennes omtöcknade förstånd klarnade icke omedelbart, sedan hon avlagt sin jordiska kroppshydd, ty sjukdomen satt djupare än i den fysiska hjärnan, men genom lugn och lämplig behandling har hon nu kommit till klarhet och frid. Min önskan att få kasta mig för hennes fötter och be henne om förlåtelse avböjde han dock.

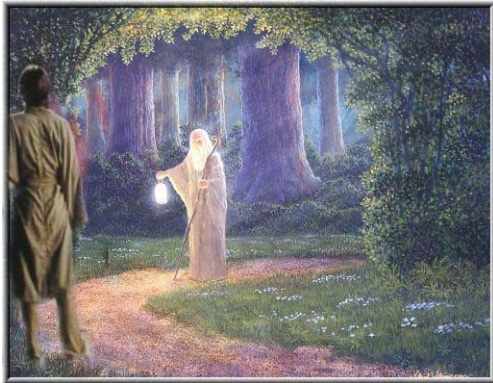
- Jag tror inte det är lämpligt att du sammanträffar med henne ännu, ty hon är fortfarande mycket svag och tål ej vid starka sinnesrörelser; men när hon blir starkare är du nog lika välkommen till henne som till oss.

Ludvig och Elsa lämnade mig snart och återvände till sitt hem en högre sfär; *de hade bara kommit för att ta emot mig*. Det var med verklig sorg jag skildes från dessa ädla vänner som så kärleksfullt mött mig och så

storsinnat lönat ont med gott. Min innerliga önskan - det sa jag dem - var att framdeles bli i tillfälle att tjäna dem och sålunda i någon mån återgälla deras godhet.

- Vi skall tjäna varandra, det hör oss alla till som medlemmar av det stora brödrskapet, sa Ludvig, i det han tryckte min hand till avsked.

Då jag stod där ensam och blickade efter de bortdragande vännerna kom det över mig en stark beklämning. Vad skulle nu bli min lott? Vad skulle jag ta mig till? Plötsligt stod min skyddsande, den ljusa Dehli, framför mig. Varifrån han kom och hur han färdats fick jag inte klart för mig. Jag tror han sänkte sig ned genom rymden.

< - Nu, min vän, sa han, måste du följa mig ned till jorden. Det är ingen tid att förlora.

Där pågår häftiga strider; som du själv varit med om att underblåsa. Det är nu din plikt att göra allt vad i din förmåga står för att dämpa stridens hetta och avvärja det onda människorna är i färd med att tillfoga varandra och sig själva.

- Det vill jag gärna vara med om, så långt mina krafter förmår; sa jag. Visa mig bara vad jag har att göra.

Vi följdes åt, eller rättare, han nästan bar mig på sina starka armar; och inom kort var vi vid målet, denna samma stad där jag själv gått som en ansedd och fruktad man, skådeplatsen för mina hemiska ogärningar.

Det var underligt att återse allt från min nuvarande ståndpunkt. Hela denna fysiska värld som jag förr ansåg så materiellt solid, syntes mig nu ganska överklig, då däremot min egen kropp föreföll mig jämförelsevis solid. Så olika ser vi företeelserna från olika plan. Nu gick jag obehindrat genom de tjockaste murar och kunde blicka in i människornas inre och läsa deras hemligaste tankar som i en uppslagen bok. Men det var inte det märkvärdigaste; jag gjorde en annan erfarenhet som väckte min beundran. Det fanns på denna ort en hel mängd ljusa andar samlade, *alla väl disciplinerade och inrangerade uti en nästan militäriskt organiserad kår under höga, upplysta anförare, och i denna trupp blev jag inmönstrad som en man i ledet.*

Vår uppgift var i stort sett att stödja den tankefrihetens kamp som pågick och som kallades kätteri. **Men vi var icke på vårt plan ensamma herrar på stridsfältet. Skaror av mörka andar drev omkring som pestsmitta i luften, hakande sig fast varhelst de kunde finna ett fotfäste i människornas sinnen. Tiden var ond, lidelsernas böljor gick höga, där fanns många tillfällen för de mörka att utså hat och split, att egga till våldsdåd och grymheter av alla slag.** De syntes vara mindre organiserade, jag tror knappast att de hade någon ledare, men de fann villigare öron än vi och anstiftade därför mycket ont.

Det var dessas inflytande det nu gällde att motarbeta, på samma gång som vi hade att ingjuta mod och hopp hos tankefrihetens förföljda martyrer. Var och en av oss fick därvid den uppgift som bäst passade för hans krafter.

Det föll på min lott att hålla vakt hos en hög prelat (^{”biskop”}) som med all makt underbläste förföljelserna mot kättarna. *Jag fick i uppdrag att så ofta jag kunde, och särskilt då han sov, söka föreställa honom hur orätt han gjorde och genom min egen historia avskräcka honom från att fortsätta på den bana han beträtt.* Men jag var icke ensam vid denna vakthållning, en mörk ande, som i hög grad hade hans öra, vek sällan från hans sida. **Det är underligt hur maktlöst det goda inflytandet står, om icke den det gäller själv genom sin sinnesförfattning släpper fram det.** Det var endast i stunder då prelaten någon gång tvekade vad han borde göra som jag blev tillfälle att tillviska honom ett varningens ord.

När han sov hade jag större inflytande över honom. Jag kunde då locka ut hans ande ur kroppen och samtala med honom. Och då han såväl som andra brottslingar i sitt innersta väsen inte var så ond som hans gärningar antydde, kunde jag då få fram hans ljusare sidor.

Jag kunde få honom att erkänna att han icke hade rätt att förfara med den grymhet som han förövade, jag kunde få honom att ångra sig, att kvida som ett sjukt barn och lova bättring, men när han gått tillbaka i sin kropp igen och vaknade, var han på nytt en slav under de gamla föreställningarna, vilka plöjt så djupa fåror i hans medvetande; *då var det åter den mörka väktaren som kom till makten.*

Mellan denne min motståndare och mig kom det aldrig till någon strid, fast jag nog kände mig äga makt att för tillfället förjaga honom - det hade icke tjänat till något, han hade snart kommit tillbaka med en hel skara hjälpare - men vi bevakade varandra med misstroga blickar och lämnade aldrig ett tillfälle obegagnat att göra vårt inflytande gällande.

Jag stannade ganska länge på denna post men kunde tyvärr inte uträtta mycket. Sedan fick jag en i visst avseende lättare och mera välsignelserik, men också mera smärtylld uppgift. Jag fick vaka över några fångar som försmäktade i inkquisitionens fängelse.

Här var jag ensam om vakten och kunde mycket bra göra mig hörd. Det var en glädje att se hur deras anleten ljusnade när jag ingav dem tanken på den glädje som väntade deras trosstarka andar; när materiens bojor fallit av. Med starka magnetiska strykningar kunde jag dessutom icke endast hjälpa dem till sömn, utan även i någon mån mildra de smärtor tortyren vållade dem. O, dessa helvetets bödelsdrängar; som med kallt blod kunde åse de olyckligas plågor; de var vidriga att skåda. Det är fruktansvärt hur djupt en människa kan sjunka i råhet och grymhet!

En av mina fångar dog, och jag fick den glädjen att ta vård om hans ande och föra honom upp till hans ljusa hem. Det var ett jubel som var obeskrivligt. Hela härskaror av ljusa andar kom honom till mötes och ledsagade honom med glädjerop och segerhymner.

Själv låg han under hela färden i mina armar; ännu mycket svag, men med ett saligt leende på läpparna. När vi skildes åt, tackade han mig så varmt för det lilla jag kunnat hjälpa honom. Men jag fick icke stanna däruppe i den bländande ljussfär där han hade sitt hem; inte hade jag kunnat det heller; ty ljuset var så intensivt att jag formligen led därav den korta stund jag dröjde för att avlämna min börda. Jag vände tillbaka till min post på jorden och stannade där så länge kättarförföljelserna rasade.

*

Jag kommer nu till ett helt annat skede av mitt fria liv. Efter avslutad tjänstgöring på jorden fick jag återvända till den sfär som var min egentliga hemort. Jag måste nu arbeta på min egen utveckling, *och särskilt behövde jag stärka mig för det nya jordeliv som jag visste väntade mig*, ett liv som skulle bli mycket törnbestrött, det kunde jag förstå. Det var också med bävan jag tänkte på denna framtid, men ännu så länge var den ju rätt avlägsen.

Under en lång följd av år - det var väl nära ett sekel efter jordisk tidsräkning - studerade jag vid en större högskola i min sfär. Men nu var det icke teologi och juridik jag tog mig an, det var i synnerhet samhällslära och etik, belysta genom exempel ur mänsklighetens utvecklingshistoria på jorden, ytterst intressanta studier som leddes av mycket framstående lärare. Där fick min redan förut ganska skolade ande en god bildning, som sedan i latent form följde mig ned på min nästa jordevandring och blev mig till mycket både glädje och nytta. Det är otroligt vad vi har mycket att lära, och hur kraven på nya kunskapsmått alltmera växer; i samma mån vi intränger i vetandets schakter. Ju mer vi lär; desto mer ser vi bristerna i våra kunskaper. Men tid fattas icke, vi har ju hela evigheten på oss.

Vid universitetet (på andra sidan) lärde jag känna två ryssar; för vilka jag fattade mycket tillgivenhet. De var ivrigt sysselsatta att studera sitt lands sociala förhållanden och fast beslutna att vid lägligt tillfälle gå ned igen för att delta i striden för sitt folks frigörelse. Orel var egentligen en kammarlärd, han hade varit professor och föga tagit del i allmänna värv, men här hade han under studiet av sitt lands historia blivit en varm entusiast för Rysslands frihet. Ivan hade varit militär och med avsmak nödgats delta i underkuvandet av några oroligheter i Lillryssland. Småningom drogs även jag in deras tankevärld och började intressera mig för detta folk, som besatt så många möjligheter men i alla avseenden var så lamslaget. Särskilt studerade jag deras religiösa sekter; som egendomligt nog alla framgått ur bondeklassen.

Den hänförelse varmed dessa enkla människor; utan någon som helst boklig bildning, kunde offra sig och lida förföljelse för en i själva verket obetydlig avvikelse från den grekisk katolska kyrkans lära, ja stundom bara från dess ritual, innebar något betagande, som drog mig till dem.

Orel hade en syster vid namn Vera, som också studerade vid samma högskola, även hon en ivrig entusiast för den frihetskamp som - vi visste - snart skulle utbryta i Ryssland.

Hon var en mycket sympatisk kvinna med vaken blick för alla sociala frågor och ett ömmande hjärta för de lidanden hennes folk måste genomgå. Vi hade ofta långa debatter; vi fyra, om lämpligaste utvägen för att åstadkomma en reform av de olidliga förhållandena.

Ivan ansåg att en öppen revolution om än så blodig vore den enda utvägen, och han understöddes ivrigt av Vera, medan Orel och jag däremot trodde på en gradvis och jämförelsevis lugn utveckling till ett parlamentariskt styrelsesätt.

Vid denna tidpunkt, det var under förra hälften av 1800-talet, visade sig redan de första ansatserna hos det ryska folket till ett vaknande medvetande om den förnedring varunder det levde. Den råa och grymma Nikolaus 1

hade kommit till makten, han svängde en hård järnspira över sitt arma folk, och motståndet började redan, om endast blott på enstaka punkter; att resa sitt huvud.

Ivan och Vera ville genast gå ned för att hinna bli vuxna tills striden måste uppblomma, men den mera betänksamma Orel bad dem dröja, då tiden ännu icke var mogen. Längre kunde de dock icke hållas tillbaka. De gick, och jag beslutade att följa dem. Till detta mitt beslut bidrog i icke ringa mån en ömmare känsla för Vera, som vaknat inom mig och småningom vuxit sig stark. Det var något i denna kraftfulla kvinnosjäl som drog och tjugade mig så att jag slutligen icke kunde undvara henne. Hon hade för mig blivit allt, den medelpunkt omkring vilken alla mina tankar och känslor kretsade, glansen över mitt liv.

Så vandrade vi ungefär samtidigt ned i materien, utan att veta mera om våra kommande öden än att vi ville viga oss åt frihetens heliga sak.

III

I en liten stad i södra Ryssland föddes jag 1835 av enkla, godhjärtade föräldrar. Min far var köpman och bärgade sig väl på sin lilla handel. Min mor var en from kvinna. Den lille Peter var sina föräldrars ögonsten och växte upp till en rask och käck pojke. Redan som barn visade jag mig äga en stark vilja som inte gärna gav efter. Jag var därför inte så lätt att handleda och uppfostra, men då mina föräldrar; och synnerligen min mor; aldrig behandlade mig hårt, höll jag mycket av dem och lydde dem gärna.

En gammal skolmästare däremot, som skulle bibringa mig den första undervisningen och därvid förfor med onödig stränghet, blev snart min avsvurne fiende. Mot honom var jag trotsig och olydig, och jag spelade honom gärna, när jag så kunde, något litet spratt. En gång gömde jag hans mössa så att han fick gå barhuvad hem, själv hade jag skyndat mig undan innan stormen bröt loss. Men när jag sedan hörde att denna gått ut över en oskyldig, gick jag till min antagonist och sa honom att han handlat orättvist mot min kamrat, ty det var jag som gömt hans mössa; den kunde han söka i den höga kastanjen på skolgården. Det blev naturligtvis en grundlig avbasning och hot att jag fick sluta skolan om jag inte uppförde mig ordentligt. Intet hade varit mig angenämare, men far ville att jag skulle gå kvar; och jag lydde, fast jag nog hade en känsla av att jag just ingenting lärde mig i denna primitiva lärdomsanstalt.

Jag hade emellertid en brinnande håg för att lära och inhämtade alldeles på egen hand en hel mängd kunskaper; så att jag i skolan var långt före mina kamrater. Sedan fick jag också en bättre lärare och gick raskt framåt i mina studier.

När jag var 17 år; kom jag till universitetet i Moskva. Här förde jag till en början ett glatt studentliv och lät studierna ligga efter. Min far skickade mig regelbundet en efter våra förhållanden rätt rundlig månadspenning, och jag lät i ungdomlig yra slantarna trilla. Men då far skrev och undrade varför jag ännu icke tagit någon examen, vaknade skamkänslan inom mig och jag beslutade att ändra levnadssätt. Nu blev jag i stället mycket flitig och tog efter kort tid en första juridisk examen.

Det fanns vid denna tid bland studenterna en klubb som jag också tillhörde, men där jag på senaste tiden knappast satt min fot. En dag kom en av kamraterna, Sascha Georgewitsch, och bad mig följa med till klubben, där något senare på aftonen en hemlig sammankomst skulle hållas, för att dryfta vissa missförhållanden vid universitetet. Jag följde med. Saken var ju icke i och för sig så viktig, den rörde en relegation, som på den tiden icke var någon ovanlighet, men anledningen var denna gång att den relegerade, en bland kamraterna allmänt omtyckt yngling, i en examen fällt något oförsiktigt yttrande om enväldsmaktens principiella förkastlighet såsom styrelseform.

Dörrarna stängdes och vakter utsattes på lämpliga punkter för att varsko om någon fara hotade, ty polisens spårhundar vädrade gärna omkring studenternas klubbar. Sascha, som särskilt var fäst vid den relegerade kamraten, öppnade sammankomsten och höll ett av harm och förtrytelse mättat föredrag över de tankens bojor varuti universitetet ville binda sina fria studerande. Detta tal blev en tändande gnista för många bland studenterna och även för mig. Efter föredragets slut gick jag fram och tackade Sascha och tillade att han i mig kunde räkna med en varm anhängare av sina idéer; ja, skulle det också krävas handling så ville jag vara med.

- Det kommer nog att krävas handling Peter; sa han, men ännu är vi ingalunda rustade därför. Vi måste börja med att inom studentkretsarna genomsyra opinionen emot förtrycket från våra universitetslärare och även från mycket högre ort.

Jag tryckte hans hand, och från den stunden var vi vänner som kände att vi kunde lita på varandra.

Några andra talare uppträdde också, och det avslutades med att nästan alla de närvarande tecknade sig som medlemmar av ett hemligt förbund som kallade sig "Frihetsvännerna". Den relegerade kamraten, som till en rik adelsman i Moskva - jag vill i denna min berättelse endast kalla honom Alexander - blev genast invald som förbundets hedersledamot.

Så tillkom en av de många små härdar för frihetens heliga eld, som vid denna tid på skilda orter tändes i Ryssland, brann en tid, ofta kvävdes med våld, men sedan flammade upp igen med starkare glöd, offerhårdare; där många av Rysslands ädlaste söner bar fram sina ägodelar; sin frihet, ja sina liv som offerved på altaret. Så stark var redan då entusiasmen för Rysslands frigörelse.

Frihetsvännernas förbund hade under Saschas ordförandeskap täta sammankomster; där det visserligen ännu icke var tal om någon handlingens politik, men där vi eldade upp oss själva och andra för vår goda sak och tryckte flygblad som delades ut bland de andra studenterna.

Vid ett av dessa möten hade jag anmält mig som talare. Jag utvecklade i ett längre anförande vårt program, som gick ut på att inom universitetet arbeta för tankens och ordets frigörelse som ytterst syftade på hela det ryska folkets befrielse från tsardömet och ämbetsmannaväldets förtryck.

- Det är; sa jag, inte bara tanke- och yttrandefriheten här vid universitetet vi skall arbeta för; vårt mål har en större omfattning.

Hela vårt arma folk suckar under ett olidligt förtryck utövat av en oansvarig, okunnig och rå ämbetsmannakår; och understött av ett envælde som rasar i blodtörstig grymhet utan en tanke på att de arma offren för denna vilddjurspolitik är människor med en odödlig själ, människor med samma rätt till andlig såväl som fysisk luft, ljus och frihet som de i samhället högre uppsatta. Det är till en strid på liv och död mot tsarismens idé vi måste viga oss. Vad mer; om vi i denna till en början så ojämna strid personligen måste duka under. För varje hjälte som stupar för frihetens sak, växer tio hans spår. Fäderneslandet fordrar att vi offerar vår frihet och våra liv. Låt oss göra det med glatt mod. Vår sak är helig, men själva betyder vi intet.

Jag hade inte väl uttalat de sista orden förr än dörrarna slogs upp och två polismän, åtföljda av ett dussin gendarmer (=polissoldater), trädde in i salen. Jag blev genast arresterad och jämte mig några av dem som stod närmast talarstolen, bland andra även Sascha. Något motstånd var icke att tänka på. Vi fördes till ett polishäkte, där vi kvarhölls flera dagar innan vi ens underkastades något förhör.

Slutligen fördes vi en morgon inför polisdomaren. Själva förhöret var en parodi på domstolsförhandling, som skulle ha väckt vårt löje om inte situationen varit så allvarsam.

Några av de arresterade slapp undan med kortare fängelsestraff, men Sascha och jag blev dömda till deportation i tio år. Sibirien var således det mål till vilket vår ungdomliga frihetsglöd hade fört oss. Utan att ändra en min åhörde vi domen.

Ännu i nära en månad kvarhölls vi i arresten, tills de fångna hunnit samlas som skulle dela vårt öde, och transportkolonnen hunnit organiseras.

Det kunde fylla volymer om jag i detalj skulle skildra bara de lidanden som var förknippade med den långsamma vandringen på såriga fötter över Rysslands stäpper och Sibiriens ödemarker.

Vi var tillsammans 50 till 60 olyckliga, som under knutpiskans slag släpade oss fram med dagsmarscher om endast 15 till 20 mil den ändlösa stora stråkvägen över Nishnej Novgorod - Kasan - Perni, genom de Uralska skogarna över Västsibiriens tundror till Tobolsk och därifrån till Kolyvan, som var målet för vår färd.

Värre än själva vandringen, hur mödosam den än var; syntes oss de eländiga, snuskiga ruckel, som fanns upptimrade efter vägen för att tjäna fångtransporterna som nattkvarter.

Något vämjeligare kan man knappast tänka sig än att packas samman i dessa stinkande osunda nästen, där vi själva fick reda oss en bädd så gott vi kunde på det smutsiga golvet med eller utan lite halm under oss. Om det var en plåga för de stackars bönderna, som dock var vana vid umbäranden av alla slag, hur skulle det då icke kännas för den bildade mannen som var uppförd i en viss komfort. Och var det outhärdligt för oss män, hur mycket svårare skulle det då icke vara för de arma kvinnorna. En icke ringa del av våra lidanden beredde oss den dåliga kosten, som icke endast var illa tillredd, mången gång endast halvkokt, utan dessutom av magraste beskaffenhet. Det behövdes verkligen den aptit de ständiga marschererna framkallade, för att man skulle förmå sig att förtära den.

Vår kolonn bestod till största delen av politiska fångar; till vilka också räknades sådana som under ruset eller i förtvivlan slagit en gendarm eller bara hotat en kretsdomare.

Där fanns gamla grånade bönder; grovt byggda arbetare, finlemmade ynglingar med vita smala händer och en flammande glöd i blicken. Kvinnorna, tio eller tolv till antalet, var alla mellan tjugo och trettio år; de flesta tydligen ur den välbärgade medelklassen. De, liksom Sascha och jag, hade blivit gripna i nihilistiska ungdomsklubbar; där de med sin varma entusiasm hade eldat mångt manligt sinne att sluta sig till frihetssaken.

I samma mån som vi framskred ökades vår skara med nya olyckliga, som från andra delar av riket stötte till vår kolonn. I Nischnej Novgorod fästes min uppmärksamhet vid en ung flicka, som där jämte några unga män knuffades in i våra led. Hon hade ett rikt mörkbrunt hår; en energiskt slutet mun och stora svärmiska ögon, som genast förrådde att hon hörde till den klass av ungdom som utan hänsyn till sin familj eller sin ställning i livet med hänförelse kastat sig in i den revolutionära rörelsen, för att få vara med om den stora frihetskamp som man redan då drömde om såsom nära förestående.

Jag drogs av en underlig inre makt till hennes sida och frågade henne höviskt om jag kunde vara henne till någon hjälp.

- Tack, svarade hon, jag skall nog bära mitt öde på egna skuldror. Ni står ju för övrigt själv lika hjälplös som jag.

Disciplinen under vår marsch var icke synnerligen sträng, bara man icke blev efter. Vi hade rätt att gå och prata med varandra, och blott vi icke talade så högt att någon av bevakningen hörde oss, kunde vi även anförtro varandra våra föregående öden och den närmaste anledningen till förvisningen. Några var i det avseendet mycket meddelsamma, andra bet ihop sin mun så att man icke fick ett ord ur dem. Till den senare kategorin hörde tydligen min nya bekantskap från Nischnej Novgorod. Hon var ordknapp och avvisande utan att dock vara ovänlig, men hon intresserade mig så att jag, trots det, så ofta jag kunde sökte upp henne och försökte inleda något samtal. Småningom upptinade hennes stelhet och hon blev något mera meddelsam. Hennes namn var Sonja, hon var dotter till en rik adelsman som agde ett stort gods i närheten av Kostroma.

Om anledningen till hennes förvisning hade jag gissat rätt. Våra öden var i det fallet mycket lika. Med stort intresse hörde hon mig tala om den revolutionära, eller som den då kallades, nihilistiska rörelsen bland Moskvas

studenter. Hennes svärmiska ögon fick en dunkel glans då vi kom in på detta ämne som låg oss båda så varmt om hjärtat.

Vad det gjorde mig ont om denna rikt begåvade, i lyx uppfostrade kvinna, för allt vad hon under denna förfärliga marsch fick utstå, men den heroism varmed hon bar sina lidanden fick mig att glömma mina egna. Vår färd hade börjat om hösten. Vägarna var av det ständiga regnandet alldeles upplösta, och själva var vi ofta så genomvåta att vi bokstavligen icke hade en torr tråd på kroppen, och sådana stuvades vi ihop i nästa nattkvarter; där vi vid en stockbrasa fick torka plagg efter plagg. Hur luften skulle bli dessa logement kan lättare anas än beskrivas. På några ställen fanns skilda rum för män och för kvinnor; men på andra åter blev vi sammanfösta i en gemensam stor sal.

Var det underligt om Sonja, trots sin viljestyrka, i längden icke kunde hålla sig uppe. Hon sjuknade i feber och lades på en av de stora med tält överspända flakvagnar som åtföljde trossen. Bland andra hade också en av trosskuskarna sjuknat så svårt att han måste lämnas efter i en by. Jag blev ålagd att inta hans plats, och på det sättet kom det sig att jag fick köra den vagn i vilken Sonja låg sjuk. Jag var nu i tillfälle att ägna henne all den omvårdnad som de primitiva förhållandena medgav, och kände mig oändligt lycklig däröver. Vad var nu för mig alla de strapatser jag själv hade att utstå; jag bar dem med den största glädje emedan de hade fört mig tillsammans med denna kvinna, som under allt vad vi tillsammans lidit småningom blivit mig kärare än friheten. Ja, hade jag nu haft valet emellan att benådas och få vända om ensam, eller köra vidare med min dyrbara fora, så hade jag icke tvekat ett ögonblick. Så kär hade hon blivit mig, hon som låg där på halmkärven med min kappa över sig.

Men inte med ett ord, knappast med en blick hade jag förrätt mitt hjärtas hemlighet. Hon skulle inte störas med någon som helst efterhängsenhet från min sida, denna martyr för vår heliga sak, det var mitt fasta beslut; därför gick jag där tyst och överlycklig med tömmarna i hand vid sidan av vagnen.

Hon blev emellertid efter ett par veckor så återställd att hon icke fick åka längre, utan måste återta sin plats i kolonnen. Jag däremot var fortfarande bunden vid trossen, där jag skött mig till min förmans stora belåtenhet. Så var jag nu i det närmaste alldeles skild från Sonja igen. Aldrig kunde jag tro att jag skulle komma att sörja över en kär väns tillfrisknande, men skall jag vara uppriktig så gjorde jag det verkligen nu.

Vintern kom över oss med snö och köld i de Uralska bergen, men det var nästan att föredra framför regnet och de djupa leriga vägarna. Under marschen höll vi oss alltid varma och i natthärbärgena fick vi tillräckligt med bränsle.

Men nu väntade mig en ny prövning. I Tobolsk skulle vår kolonn dela sig, i det några, och bland dem Sonja,

var dömda till (att arbeta i) gruvorna Omsk, medan jag däremot tillsammans med Sascha och de flesta andra till Kolyvan. *Med en gränslös smärta motsåg jag den dag då jag för alltid måste skiljas från henne som var mitt **allt** på jorden, och jag kunde till sist inte återhålla ett uttryck av min sorg.* Hon viskade ett knappast hörbart "tack" och räckte mig sin hand, som jag lidelsefullt tryckte.

Den förfärliga dagen var kommen. Vi stod samlade på ett torg i Tobolsk. Trossen skiftades. Hästar från- och förspändes; det var ett svärjande och rytande. Bevakningen hade kommit över brännvin och var rå och oregerlig. En poliskommissarie kom från kansliet med ett stort papper i handen. Han började ropa upp våra namn och fördela oss på två kolonner.

Då Sonjas namn upplästes gick hon fram till polismannen som hade ett rödbrusigt men godmodigt utseende, och sa med fasthet:

-Jag ber er lille far; låt mig få följa med den kolonn som går till Kolyvan.

-Nej, mitt lilla socker; det går inte för sig, då skulle jag mista tjänsten, och det ämnar jag icke riskera. Förresten skall jag säga henne att de har det mycket bättre i Omsk. Var hon nöjd att få komma dit.

-Det fäster jag mig inte vid. Tänk ut ett sätt att låta mig få följa med till Kolyvan.

Hon hade talat så högt att vi alla hörde det. Var det möjligt... skulle hon vilja? Det steg upp något av jubel i mitt bröst, jag stod en andlös spänning. Den rödbrusige rev sig i sitt lurviga hår och var synbarligen villrådig.

-Det kan jag i alla fall inte avgöra min lilla duva. Jag måste fråga guvernören, men då måste hon säga mig varför hon önskar byta förvisningsort. Sådant brukar inte beviljas om man inte har goda skäl.

-Jag har det skälet att jag är gift med honom som står där; Peter Ivanowitsch, som är dömd till Kolyvan. Förstår ni nu?

Jag utstötte ett glädjeskri och sprang fram till Sonja.

-Ja, ropade jag, skilj oss ej åt. Vi är förenade för tid och evighet. Vi kan arbeta med mera kraft tillsammans än var för sig. Hjälp oss far lille, och Gud skall belöna dig!

Det hade uppstått en rörelse bland våra fångkamrater; de trängde sig fram och förenade sina böner med våra. Vi stod tydligt väl hos dem alla och nu ropade de i munnen på varandra:

- Ja, det är sant, de är gifta. Låt dem få gå tillsammans!

- Så, så, så! ropade den rödbrusige. Håll tyst, för här är det jag som talar! Ni må tro, go vänner; att det är inte så lätt att bryta mot en nådig befallning. När transporten kommer fram till sin bestämmelseort skall den hålla det riktiga antalet, som det står i papperen, varken en för mycket eller en för litet. Men som ni vill ställa till, skulle det bli en för mycket till Kolyvan och en för lite till Omsk. Det går inte an, förstår ni. Jag mister ämbetet... aj, aj, aj, jag mister ämbetet.

En kvinna bland dem som var dömda till Kolyvan steg nu fram och anhöll att få byta plats med Sonja.

- Ja, se det var inte så dumt, sa den rödbrusige, men... men... men, när ni så kommer fram och de läser upp era namn och kommer underfund med att de fått fatt i en orätt kvinna, då går det lika fullt ut över mig, stackare.

- Nej, sa Sonja, vi byter namn, eller hur?

Hon vände sig till den andra, som bejakade hennes fråga.

Den rödbrusige gav till ett flatskratt.

- Ser man på så listiga de kvinnorna är... aj aj aj, så listiga! Ja, då går det ju bra då. Då kan jag avgöra saken själv, tillade han med en viktig min. Guvernören behöver ej lägga sig i sådana småsaker. Gå nu stilla små vänner! Men för all del, kom ihåg era nya namn, tillade han skrattande och hotade med fingret.

Du gamla försupna hedersman, välsignad vare du för ditt summariska sätt att tillämpa kejsrerliga befallningar!

Så blev Sonja och jag förenade på Tobolks torg under våra medfångars jubelrop.

Någon annan vigsel fick vi icke och behövde ej heller.

Lyckligare har ingen brudgum anträtt sin bröllopsresa än jag var; då vi åter satte oss i marsch till Kolyvan. Jag hade haft lust att dansa vägen framåt, så brusade glädjen inom mig. Sonja var stillare, men även hon var lycklig. Det var icke ett överilat steg hon tagit; det hade mognat hos henne, detta beslut, från den dag hon måste stiga ned från sjukvagnen.

Och nu gick vi där hand i hand mot okända, mörka öden, men med frid och glädje i våra hjärtan.

Äntligen var vi vid målet för vår vandring, men nu börjades ett nytt kapitel i vår pinohistoria. Vi kom fram i februari. Kölden var oerhört sträng och vi led förfärligt i den fallfärdiga koja som blev oss anvisad till bostad. Våra kläder var nästan utslitna och i övrigt otillräckliga. Ett hårt arbete väntade oss också, i alla händelser fullkomligt främmande för oss båda. Jag blev anvisad plats i en av gruvorna, där jag fick stå dagen i ända på samma plats i mörker och fukt tillsammans med några andra stackare och dra ett vindspel för uppföring av

malm. Det ansågs vara det hårdaste arbetet och därför sattes de nykomna dit. Mat skickades till oss en gång mitt på dagen, en otillräcklig och kall föda som det fordrades en förberedande svält för att kunna förmå sig att förtära. Hur döds-trött och förtvivlad var jag icke om kvällen, när jag på de slippriga stegarna mödosamt steg upp igen och vandrade till mitt hem! Men här mötte mig Sonja alltid med öppen famn och ett kärleksfullt leende, och därmed strök hon bort - för stunden åtminstone - all bitterhet ur min själ.

Vad hon var stark och vad hon var god! Hennes arbete var icke heller mindre tungt och mödosamt än mitt. Det fanns ett stort gemensambetskök där alla gruvfångarnas mat tillagades, ett ohyggligt snuskigt håll, där råttor sprang omkring på golvet som tama husdjur; och kackerlackor hängde i stora klungor på väggarna. Här hade Sonja till uppgift att diska de kärl som kom tillbaka med matrester från gruvorna. En vämjeligare sysselsättning kan väl knappast tänkas, men hon bar sitt öde med en resignation och en själsstyrka som var beundransvärd. Då jag ofta var så uppgiven av modlöshet att jag helst skulle velat dö, till och med för egen hand, kom det aldrig ett knot över Sonjas läppar. Hon sökte intala mig mod genom att uppgöra planer för

framtiden, då vår förvisningstid gått till ända. Hon var dömd till åtta år men var fast besluten att stanna de två år som min strafftid översköt hennes. Ja, vad hade jag väl tagit mig till om jag icke haft denna ängel vid min sida!

Tyvänn skulle jag dock icke få behålla henne; men varför säga "tyvärr", borde jag icke snarare glädjas och vara tacksam att hon fick sluta. Efter halvtannat års ståndaktigt burna lidanden dukade hon under - kanske mera för den oerhörda själsspänningen än för fysiska ansträngningar och umbäranden. *Det utbröt på sommaren året efter vår ankomst en farsot, som likt en befrielsens ängel gick fram över vår straffkoloni.* Sonja var bland de lyckliga, vilkas bojor föll av. Jag satt hos henne i det sista. De vackra ögonen lyste av feberglöd när hon tryckte min hand och viskade:

- *Var vid gott mod Peter. Jag tror på en fortsatt tillvaro där vi skall få ersättning för vad vi här har lidit, och där vi skall återfinna varandra under ljusare förhållanden - mycket ljusare. Tack du dyrbaraste för vad du varit för mig! Aldrig hade jag kunnat bära mitt öde om jag icke haft dig vid min sida... Och så en sak, Peter: Tänk aldrig att det offer vi bringat vårt älskade fädernesland varit förgäves.* Vad vi lidit i tysthet, osedda av människor; det är ett utsäde Rysslands heliga jord, det skall en gång bära frukt till frigörelse av vårt folk.

Hon låg och höll min hand i sin. Jag såg hur krafterna sjönk. Av en rörelse med huvudet förstod jag att det var något hon ytterligare ville säga. Jag lutade mitt öra mot hennes mun och uppfångade hennes sista knappt hörbara ord:

- Jag går bort nu Peter... får aldrig återse mitt land... men när du en gång på nytt får trampa Rysslands jord, så böj dina knän och kyss marken som en hälsning från din Sonja.

*

Ensam - ensam - vad skulle jag ta mig till? Att framsläpa ännu 8 1/2 år i dessa helvetiska förhållanden var mig icke möjligt. På något sätt måste jag göra slut på mitt elände. Jag kunde ju kasta mig ned i gruvöppningen, det vore en säker befrielse, många hade gjort det före mig. Men det var som om jag vid denna tanke skämdes inför Sonja. Vad skulle icke hon lida av att se en sådan handling av feghet, ty jag kände själv att det var fegt att på detta sätt rymma från livet.

Men att rymma ur min fångenskap tillbaka till livet, till en människovärdigare tillvaro och en nyttig verksamhet, det vore min fulla rätt, det skulle Sonja gilla. Det var dock ingen lätt sak: Först att bereda sig tillfälle till flykt och sedan att på obanade vägar under umbäranden, som måste bli förfärliga, släpa sig fram tusentals mil, alltjämt med fara att bli uppsnappad, återförd, pryglad och hängd - det var just icke något lockande perspektiv.

Jag har hittills knappast nämnt ett ord om Sascha, så har jag gått upp i Sonjas och mina egna öden, och dock hade han ständigt gått vid min sida både under transporten och sedan i arbetet. Han var min alltid lika trofasta vän och olyckskamrat. Nu sökte jag hans sällskap mera än förr; men de ögonblick vi kunde tala förtroligt med varandra var lätt räknade. Det var inte tillåtet för fångarna att under arbetet tala med varandra, och ännu mindre hade vi rätt att på lediga stunder komma tillsammans till enskilda överläggningar. Men hur strängt vi än var bevakade kunde dock ingenting hindra två förslagna män, som visste att ta varje tillfälle i akt, från att träffas och utbyta tankar.

Vi började spinna våra planer. Målet var att nå Schweiz, de politiska flyktingarnas förlovade land. Men hur? Till en början måste vi smyga oss fram längs densamma stora stråkväg som vi kommit, men inte på själva vägen, det skulle ofelbart leda till vårt ertappande, nej, vi måste ta oss fram vid sidan av vägen, men aldrig helt släppa känningen av densamma för att icke gå vilse i de ändlösa ödemarker vi hade att passera. Väl inkomna i Ryssland skulle vi slå in på en sydligare väg än den vi kommit för att över Pensa, Tambow och Pultava söka nå fram till Odessa eller någon annan hamnstad vid Svarta havet. Där kunde man alltid ta hyra på något fartyg eller hålla sig gömd i lasten och sålunda komma över till Italien och därifrån till Schweiz.

Men en sak var att lägga planer; en annan att bringa dem till utförande. Hur livnära sig under tiden, då det ju uppenbarligen var förenat med stor fara att visa sig i byarna eller städerna, åtminstone så länge vi rörde oss på Sibiriens mark? Det var nämligen ett stort pris utfäst för den som kunde ertappa en förrymd fånge och överlämna honom i landpolisens händer. Men varför misströsta, vi var nu mitt i högsommaren, skogarna och fälten var fulla av bär och ätbara örter. Det gällde bara att komma i väg innan det blev för sent på året.

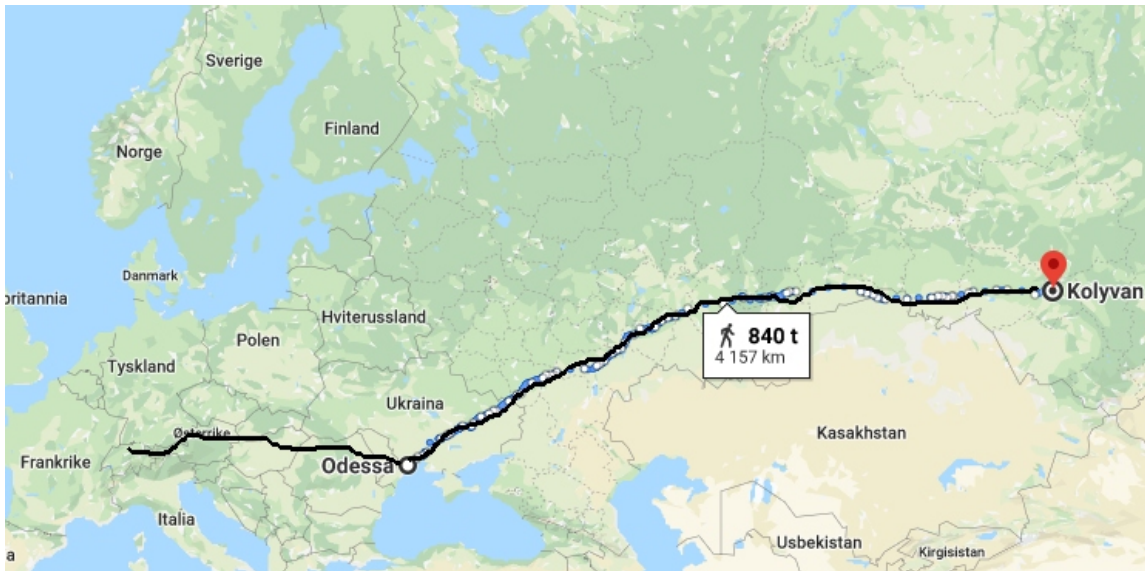
Men hur skulle själva rymningen utföras? Det första steget blev alltid det svåraste; sedan skulle faror och svårigheter avta i samma mån som vi kom längre från vår förvisningsort.

Nu gällde det att handla klokt och raskt. Omständigheterna var oss gynnsamma. Jag lyckades att från en bonde, som varit i staden och försett sig med brännvin, stjäla en kagge då han halvfull låg på lasset och lät hästen gå den gamla vanliga vägen utan ledning av tömmarna. Denna kagge blev vår bundsförvant. Vilade ut den som en försåt på den patrullväg som den oss närmaste vakten hade att passera. Det lyckades. Vid midnatt, då vi smög oss ut, fann vi vakten i djup sömn bredvid det giller vi lagt i hans väg.

Med klappande hjärta smög jag mig ända intill honom, tog hans mössa som fallit av honom, och sidogeväret som han lagt ifrån sig, en liten kort huggare som kunde bli oss till nytta både som försvarsvapen och som kniv. I utbyte fick han min fångmössa, den enda av alla komprometterande klädesplagg vi lyckades bli kvitt.

Och så började vi vår äventyrliga färd. Att vi lyckades genomföra vårt program förefaller mig ännu som ett under. Men vilka strapatser och faror det innebar; vilka lidanden det kostade, vilka hungerskval det medförde, det vill jag icke ens försöka att skildra, det skulle också spinna ut min berättelse till en tröttande längd. Endast några antydningar må här tillåtas mig.

När man kämpar för liv och frihet under så svåra omständigheter; är man icke så nogräknad om medlen. I mången ensamt liggande koja, där vi vågade räkna på vår fysiska styrka, om så skulle behövas, gick vi modigt in. Vi började med att tigga, och om detta icke hjälpte tog vi med våld matvaror och kläder. Må de förlåta oss, dessa ödebygdens värlösa invånare. Jag hoppas vi någon gång på det ena eller det andra planet skall bli i tillfälle att återfinna dessa våra fordringsägare och återgälda dem mångdubbelt vad vi då nödgades ta med våld.

Sedan vi på detta sätt småningom lyckats utbyta den komprometterande fångdräkten mot vanliga bondkläder och även kommit längre från förvisningsorten, vågade vi oss in i byarna, föregivande oss vara sibiriska bönder som sökte arbete.

<<På ett och annat ställe fick vi också stanna några dagar för att hjälpa till med havreskörden eller höstplöjningen, och kunde på detta sätt till och med tjäna en och annan rubel.

Mången gång hade vi dock att uthärda ett svårt korsförhör inför lantpolisen eller byäldsten, men räddade oss genom att anslå den mest idiotiska dumhet. Det farliga var emellertid att vi icke hade pass, men även denna svårighet blev slutligen avhjälpt.

< I Jekaterinenburg blev vi anhållna av en gendarm och införda till polismästaren för att underkastas förhör. Med bävande hjärtan trädde vi åtföljda av gendarmen in i ett rum i polisens kansli, där för tillfället ingen var inne. Polismästaren var ännu icke kommen och lät länge vänta på sig, så att vi hade god tid att se oss om. På bordet framför oss låg en mängd papper; bland vilka mitt skarpa öga upptäckte några passblanketter. Där låg inom räckhåll dessa efterlängtna papper; som för oss betecknade den största trygghet, men hur komma åt dem?

Då hördes ett häftigt buller i rummet utanför; det lät som ett verkligt tumult med höga rop och slamret av kullslagna stolar. Gendarmen rusade ut. Ögonblickligen snappade jag några blanketter; vek ihop dem och stoppade dem i stövelskafet.

Men då det väl var gjort insåg jag vilken fara jag utsatt mig för; en kroppsvisitation och jag hade varit förlorad. Ängestsvetten avsatte stora pärlor pannan. Gendarmen kom tillbaka och omedelbart därpå trädde polis-mästaren in i rummet. Han hade blivit vittne till slutet av tumultet och var

dess bättre så upptagen därav att han ägnade oss föga uppmärksamhet. Gendarmen anmälde att vi var anhängna som pass-lösa, men det tycktes icke intressera honom.

- Låt de där nöten gå och skaffa mig genast rapport om vad som passerat, röt han i onådigt ton till gendarmen.

Vi var räddade. Det var ingen svårighet att från ett anslag på stadens rådstudörr i hast avteckna polismästarens namnteckning och sedan själva utskriva våra pass. Sascha var full av beundran över min förslagenhet och djärvhet. Själv sa han sig aldrig ha kunnat uttänka än mindre utföra denna plan.

Den kära Sascha! Han var ju mera entusiast än praktisk karl, men aldrig hade jag utan hans bistånd kunnat genomföra min flykt. Så många gånger då jag var färdig att digna under fysisk trötthet och psykisk nedbrutenhet, kom mig Saschas spänstiga lynne och oändliga tålmod till hjälp. Han var i själva verket den bärande kraften i vårt broderskap.

Och så hängiven och tjänstvillig han var! En gång, då jag i den yttersta förtvivlan var fast besluten att icke längre fortsätta den tröstlösa kampen för livet, utan helt enkelt ville lägga mig ned och överge mig åt den kvalfulla

hungersdöden, uppbjöd Sascha sina sista krafter för att insamla några örter och bär som han tvingade mig att förtära. Jag kände mig skamsen för min modlöshet, och så vandrade vi vidare. När vi lämnade

<Jekaterinenburg kom vi in i det europeiska Ryssland. Jag böjde knä och framförde Sonjas hälsning till foster jorden. Rörelsen blev mig övermäktig. Jag grät som ett barn över detta arma land som redan lidit så mycket och som säkerligen ännu i decennier måste blöda och gråta innan frihetens sol uppgår över dess stäpper. Men jag mindes också Sonjas ord, att vad vi lidit icke varit förgäves, det

skall en dag bära frukt till frigörelse av vårt folk.

Tack vare våra pass, som ofta visades och alltid togs för gott, kunde vi nu färdas vida tryggare. Vi arbetade där vi kunde få arbete, och var sålunda i stånd att livnära oss på ärligt vis, men fort gick icke detta färdssätt. Vintern kom och vintern gick, och vi var icke komna längre än till Pensa, men med våren strömmade ny livskraft i våra lemmar och nytt levnadsmod i våra sinnen. Den senare delen av vår flykt gick utan nämnvärda äventyr; ja stundom till och med under jämförelsevis angenäma förhållanden. Så till exempel lyckades det oss att som

<pråmkarlar ett långt stycke åtfölja en pråmflottilj utför Dnjepr.

Äntligen nådde vi Odessa i början av augusti månad. Vår färd hade tagit ett helt år.

Kläderna hängde i trasor omkring kroppen, håret låg ned på axlarna, skägget var tovtigt och vilt. Fastän vi icke var mera än, Sascha 27 och jag 25 år, var våra ansikten fårade, våra ryggar krökta, vår gång släpande, vi såg ut som gamla gubbar. För de rubel vi lyckats sammanspara, köpte vi oss nya kläder, klippte hår och skägg och tog sedan hyra på ett italienskt fartyg som låg färdigt att avgå till Genua.

De känslor vi erfor då vi kastat förtöjningarna i Odessas hamn och för fulla segel gled ut på Svarta Havet kan lättare anas än beskrivas. Vi trampade ett fritt lands plankor, vi var utom räckhåll för det ryska gendarmeriets spårhundar, vi var fria män. Den ryska kusten sjönk vid horisonten. Med jubel, men också med en underton av djupaste vemod, vinkade vi den blånande strimman farväl.

Skulle vi väl någonsin återse vårt fädernesland?

Det fanns vid denna tid icke så få ryska flyktingar i Schweiz, där de funnit icke endast en tryggad fristad utan också i många fall ett verkligt hem hos godhjärtade människor som intresserade sig för den ryska frihetskampen. Bland dessa filantroper fanns en förmögen godsägare i närheten av Basel - jag vill i denna berättelse endast kalla honom Eberhard - som tillsammans med sin hustru utövade en storartad välgörenhet. De var särskilt kända för att understödja fattiga ryska flyktingar och försökte hjälpa dem till någon lönande sysselsättning. Vi hade hört dem omtalas av ryssar; som vi sammanträffat med i Bern, och vårt mål blev nu att uppsöka dessa ädla människor och be om deras bistånd för den närmaste tiden.

Det var en underlig känsla av frid jag erfor då jag trädde inom deras hem. Vi blev vänligt mottagna och berättade om våra underliga öden. Jag märkte nog att fru Käthe många gånger såg på oss med misstänksamma blickar, tydligen undrande: Hur mycket är väl sant av dessa rövarhistorier? - men vi fortsatte vår skildring ganska detaljerad form.

Godsherrens vackra, trofasta ögon lyste däremot av fullt förtroende. Då vi slutat, fattade han våra händer och skakade dem hjärtligt.

- Måste ni nu finna en fristad i vårt land! sa han. Ni kan behöva vila och vederkvickelse efter sådana strapatser och lidanden. Varmed kan jag bistå er?

- Till en början vore vi tacksamma, svarade jag, om vi kunde få stanna någon kortare tid på ert gods som arbetare av ett eller annat slag, tills vi hunnit bli förtrogna med språket, sedan hoppas vi bättre kunna reda oss själva.

- Jag skall tala med min förvaltare och hoppas nog kunna ordna den saken, men ni förstår, att ni också måste dela mina övriga arbetares lott - om ni inte finner den för tarvlig.

- Jag är övertygad, svarade jag, att denna lott skall bli ett verkligt paradiset mot den vi lämnat.

Därvid blev det. Vi inrangerades bland vingårdsarbetarna. Det var nu sent på hösten men vinskörden pågick ännu. Med en obeskrivlig glädje tog vi fatt på detta arbete. Vi fick också snart det vitsordet, att flitigare arbetare fick man leta efter. Då vinskörden var inbärgad blev vi uppkallade till godsherren, som mycket berömde oss för det arbete vi utfört, vilket förvaltaren på det bästa vitsordat. Även fru Käthe tycktes nu ha givit upp sina misstankar och bemötte oss med mycket vänlighet.

Vi tackade för det goda bemötande vi fått röna och tog farväl. Vi ämnade oss nu till Basel, där vi hoppades finna någon lämplig sysselsättning.

- Jag väntar just i dag en rysk adelsman från Basel, där han sedan ett par år lever i frivillig landsflykt. Det kanske kunde vara er till någon nytta att träffa honom. Vill ni inte stanna här så länge.

Vi var naturligtvis mycket tacksamma för det vänliga förslaget och satte oss ned på terrassen, iklädda vår arbetsdräkt.

En vagn kör upp på gården och en man om knappt 30 år, med fina aristokratiska drag stiger ur. Värden går honom till mötes och för honom upp. Vi presenteras som "landsmän, vilka lidit för Rysslands frihets sak". Men vad går åt Sascha? Innan värden hunnit säga våra namn springer han fram och kastar sig om halsen på den nykomne.

- Alexander, ropar han, är det verkligen du? Det blev ett återseendets glädje som icke kan beskrivas. Jag var inte så bekant med vår universitetskamrat, men då han hörde mitt namn påminde han sig att jag var med bland offren för den bestraffning som hölls med anledning av de demonstrationer som följde efter hans relegation. Vår goda värd och värdinna blev ytterst intresserade av detta oförmodade sammanträffande och inbjöd oss att vara deras gäster under några dagar, för att ge oss tillfälle att kollationera våra minnen med vår vän Alexander, en inbjudan som vi med tacksamhet antog. Oförgätliga dagar av glädje och lycka, de första på nära fyra års tid, de lade sig som balsam över de ännu blödande såren.

Vi skildes från våra nya vänner, Eberhard och Käthe, och följde Alexander till Basel, där han introducerade oss hos många för Rysslands frihetssträvanden intresserade personer, och där vi också ganska snart fick en sysselsättning som lämnade oss en nödtorftig bärning. Sascha fick anställning på ett större handelskontor och jag blev medarbetare i en tidning med första uppgift att lämna en serie skildringar av vår fångenskap och vår flykt.

Så var vi nu äntligen fria medborgare i ett fritt land, visserligen icke vårt eget, men ett land där vi, på grund av de sympatier vi fick röna, kunde känna oss fullkomligt hemma. Språket, som vi naturligtvis studerat vid universitetet, vållade oss numera inga svårigheter.

*

Jag gör nu ett hopp i min berättelse på nära 10 år, som förflöt stilla och lugnt under arbete och samkväm av angenämaste art. Från min hembygd hade jag fått veta att båda mina föräldrar var döda. Deras kvarlåtenskap hade skiftats mellan andra släktingar då jag ansågs vara spårlöst försvunnen. Det bekymrade mig föga, jag hade det gott nu, levde av min penna och hade en liten intim vänkrets omkring mig. Ofta var jag gäst hos Eberhard och Käthe, vilka jag mer och mer lärde mig hålla av.

En del ryska flyktingar jämte några andra för vår sak intresserade personer hade vid denna tid i Basel en klubb, vars ledare Alexander var. Genom denna klubb, som stod i förbindelse med likasinnade hemliga klubbar i flera av Rysslands större städer, stod vi i en ständig beröring med vårt fädernesland och följde med livligt

intresse de planer som smiddes. Mången gång kände jag en så brinnande lust att återvända för att på nytt kasta mig in i det hemligt sjudande livet, särskilt bland den studerande ungdomen, att det krävdes Alexanders och Saschas förenade ansträngningar för att förmå mig att avstå från vad de kallade ett dumdrigt företag.

Åren hade gått och jag var nu en medelålders man i min fulla arbetskraft. Jag gick och längtade att få utföra något annat än att bara skriva tidningsartiklar. Då hände något som för alltid gjorde slut på alla förhoppningar i den vägen.

< Jag företog ofta långa fotvandringar i Basels vackra omgivningar och utsträckte dem någon gång ända till Eberhards lantgods, som låg 15 kilometer söder om Basel. På en sträcka av en halv kilometer helt nära godset löper järnvägen parallellt med och tätt intill landsvägen. Just som jag på väg utåt hunnit till detta ställe, susade tåget förbi in till Basel, och omedelbart därpå ser jag ett ekipage med hästarna i fullt sken komma rusande emot mig. Vägen gjorde strax bakom mig en skarp krök och diket var på yttersidan av kröken mycket djupt. Här var en verklig livsfara för de resande, vilka de än var, och jag beslutade att söka rädda dem. Jag kastade mig framför hästarna och fick fatt i deras betsel, men stöttes omkull, kom under vagnen, fick svåra krosskador och förlorade medvetandet.

Då jag återfick sansen låg jag på en bår, som bars av två karlar och bredvid båren gick Eberhard och Käthe; det var deras liv jag hade räddat. Jag kände svåra smärtor i underlivet och kunde inte röra mig. Man bar mig upp på ett gästrum och en läkare efter-skickades. Han konstaterade att jag brutit ett ben och fått en svår inre skada i underlivet, han såg bekymrad ut, och jag hörde hur han talade om faran för en inre förblödning. Under några dagar svävade jag mellan liv och död, men livet behöll segern.

Det blev en lång och smärtfylld konvalescenstid varunder jag på det ömmaste vårdades av mina vänner, särskilt av Käthe, som därvid understöddes av en sköterska från Basel, syster Ursula. Det var emellertid ingen lätt sak att sköta mig, ty läkaren hade strängeligen förbjudit mig att hjälpa till själv när jag skulle vändas eller lyftas. Jag hade inte heller kunnat det, ty det minsta jag gjorde ett försök den vägen, kändes häftiga inre smärtor. Men Käthe och Ursula var outtröttliga i sina ömma omsorger om mig, och Eberhard turades med dem under den första tiden att vaka över mig.

Ursula, den goda själen, var en from katolik som, sedan jag blivit starkare, gärna kom in på den religiösa frågan och gjorde vad hon kunde för att omvända mig till den romerska kyrkan. Hon tillhörde ett franskt barmhärtighetssällskap som jämte sin kärleksfulla verksamhet även, då tillfälle yppade sig, och särskilt vid sjukbäddar, bedrev katolsk propaganda. Mitt värdfolk, som själva tillhörde den reformerta kyrkan men för övrigt mycket värderade syster Ursula, som de kände sedan gammalt, förhöll henne det olämpliga i dessa försök, men hon var ohjälplig i sin nitälskan. Hon menade att när jag ändå var katolik, fast av den villfarande grekiska kyrkan, borde det vara lätt för mig att nu övergå till den enda saliggörande.

Jag får bekänna att jag icke hade ägnat den religiösa frågan något varmare intresse och icke heller kände jag mig tilltalad av syster Ursulas varma trosnit, men däremot hade det småningom kommit upp inom mig en övertygelse att våra föreställningar om döden och livet efter detta icke var riktiga. Det var i synnerhet Sonjas ord på sin dödsbädd: "Jag tror på en fortsatt tillvaro, där vi skall få ersättning för vad vi här lidit, och där vi skall återfinna varandra under ljusare förhållanden", som också skänkte mig en ljusare tro. Kanske får vi också där lösningen på jordelivets dunkla gåtor, kanske får vi ett tillfredsställande svar på den frågan, varför vi måste lida så mycket här nere? Dessa och dylika tankar sysselsatte mig mycket under den långa tid jag var bunden, först vid sängen och sedan vid rullstolen.

Jag talade med Eberhard och Käthe om mina funderingar och fann i den förra en villig åhörare. Käthe däremot var rädd för dessa nya idéer. Hon höll på den reformerta kyrkans lära och ansåg varje avvikelse i friare riktning för synd. Våra debatter i dessa frågor var emellertid präglade av mycket hänsynsfullhet, vilket bidrog att göra dem lärarika och angenäma för oss alla tre. Ursula gick gärna ut när vi talade om dessa ämnen.

En dag kom Eberhard hem från staden och hade med sig en nyss utkommen bok som satte ny fart på våra funderingar. Det var Allan Kardec's "Le livre des esprits", (Svensk översättning: [Andarnas bok](#)) som han fått se i bokhandeln, och som just avhandlade de ämnen vi börjat intressera oss för. Det blev ett mycket ivrigt studerande, vi läste den högt tillsammans och diskuterade innehållet. Både Eberhard och jag kände oss genast övertygade om sanningen av det vi läste. Käthe hade alltid sina invändningar, men måste för varje gång till sist medge att det fanns en logisk sannolikhet för den enkla lära som denna bok uppenbarade.

Det var en obeskrivligt lärorik och angenäm tid vi på detta sätt tillbringade tillsammans. **Det som för mig såg ut som en förfärlig olycka blev i själva verket uppslaget till en ny tankeriktning och nya studier av en mycket stor betydelse för min utveckling.**

En natt då jag låg vaken och tänkte över möjligheten av en förbindelse mellan sinne- och andevärlden, såg jag plötsligt en ljus gestalt stå vid foten av sängen. Mitt första intryck var häpnad och förskräckelse; hur mycket jag än längtat efter att själv få erfara något på det mystiska området blev jag dock rädd när det så osökt trädde emot mig. Jag var nära att skrika till men behärskade mig och stirrade full av förvåning på den underbara uppenbarelsen. Det var en kvinnlig skepnad, helt svept i vitt, men anletsdragen under den tunna slöjan kunde jag icke urskilja. Hon var så ljus att hon fullkomligt skingrade mörkret i rummet.

- Vem är du? vågade jag framvisa. *Då lyfte hon sakta på slöjan, och Sonjas vackra ögon strålade mig till mötes.*

- Älskade! utropade jag och sträckte armarna emot henne.

Hon lade fingret på min mun och bjöd tystnad. Hon kom närmare, förde handen först till hjärtat och lade den sedan sakta på mitt huvud. Jag satt i en andlös spänning, jag vågade icke röra mig. Jag vågade icke tala. Hon drog sig sakta tillbaka, vinkade med handen som för att bjuda mig följa och smälte bort inför mina ögon.

Nu låg jag åter i mörkret. Var jag vaken eller var det hela endast en skön dröm? Jag nöp mig i armen för att övertyga mig att jag icke sov. **Det var således en verklighet, en härlig, skön verklighet, det var min egen Sonja som kom för att tala om att hon levde, att hon tänkte på mig, att hon ännu höll mig kär.** Var det kanske också hennes mening att bereda mig på, att jag snart skulle komma efter? Hon vinkade, som ville hon säga: *Följ mig, jag väntar dig!*

Ja, ingenting hade varit mig kärare än att få lämna detta jordeliv som vållat mig så många lidanden, men ännu hade jag icke fått hemlov.

Jag berättade för Eberhard och Käthe min syn, och därmed bröts den senares sista motstånd mot spiritismen.

Efter nära tre månaders sjukdom och konvalescens var jag nu så återställd att jag kunde flytta tillbaka till mitt hem i staden. Läkaren föreskrev emellertid den största stillhet, annars kunde såret gå upp igen. Det var med mycket saknad jag lämnade de vänner som blivit mig så dyrbara, ty jag förstod att jag hädanefter icke så lätt skulle kunna komma den långa vägen ut till deras trevliga hem.

Denna sjukdom hade för mig varit av den allra största betydelse. Den hade fört mina tankar in på ett för mig alldeles nytt område och givit mig en alldeles ny syn på livet, en helt ny världsåskådning, en tro som jag kunde leva och dö på. Jag började förstå att det finns en djup mening i tillvaron, inte bara i det stora hela, utan även alla de små händelser som bildar ett människoliv, och denna visshet gav mig en inre jämvikt som jag aldrig riktigt känt förut. Jag reste hem uppfylld av livsmod, i detta ords högre bemärkelse, och det dyrbara minnet av Sonjas besök.

Mina vänner var tacksamma även de, för den nya åskådning de kommit in i, och bad mig ofta återkomma, så skulle vi fortsätta våra gemensamma studier.

Men ödet hade annorlunda beslutat. Kort efter min hemkomst var jag nödsakad att företa en liten resa; jag råkade ut för missödet att min vagn gick sönder och blev tvungen att tillryggalägga några kilometer till fots. Det var mera än min ännu ömtåliga organism tålde. Jag fick ett återfall av inre blödning och måste på nytt inta sängen. Sascha, med vilken jag under hela vår vistelse i Basel hade delat bostad, satt vid min sida. Krafterna sjönk hastigt, jag kände att slutet var nära och bad honom sända bud till Eberhard och Käthe. De kom, så att jag ännu en gång fick trycka deras hand och tacka dem för all den ömhet och vänskap de givit mig. Jag dog med Saschas hand i min.

IV

Blott några ord till avslutning. (från andra sidan.)

Min återförening med Sonja, *i vilken jag genast igenkände den forna Vera*, var ett obeskrivligt jubel. Men de erfarenheter jag under den närmaste tiden tillsammans med henne fick uppleva, faller inom det privata området. Endast en liten episod av nyare datum vill jag ännu försöka återgiva.

Tiden har på sin rastlösa bana rullat ett fjärdedels århundrade framåt. På jorden stod man färdig att rista en ny sekelsiffra. Från min härvarande ståndpunkt, *i en av astralvärldens ljusa sfärer*, har jag med spant intresse följt händelsernas gång i materiens värld och särskilt deras utveckling i mitt senaste fädernesland. Flera för Rysslands frigörelse varmt intresserade andar från skilda sfärer har här slutit sig tillsammans och utövar en planmässigt organiserad verksamhet till främjande av den frihetsrörelse som där börjat anta allt fastare former.

Vi satt här för kort tid sedannågra intima vänner tillsammans, och dryftade den frågan: Skall Ryssland kunna reda sig i ett sannolikt snart förestående krig med Japan? Skall tsarismen därigenom ännu mera befästa sin makt och för en längre tid undanskjuta det mål vi strävar efter, eller skall dess välde där få den grundstöt efter vilken den icke vidare kan resa sig till samma anseende som förut? (husk dette er diktert/overført/skrevet for mer enn hundre år siden!)

De flesta lutade åt den senare uppfattningen. Endast Alexander, som gärna ser allt i mörka färger, befarade den förra utgången. Sascha, eller för att nämna honom vid hans forna namn Ivan, hoppades däremot allt av ett sådant krig och ansåg att man härifrån borde göra vad man kunde för att påskynda dess utbrott, innan Ryssland ännu mera hann befästa sitt välde i Ostasien.

Medan vi talade kom Orel, vår gamle vän från forna dagar som icke varit på jorden sedan vi sist träffades, med bud från en högre sfär, att vi alla skulle hålla oss beredda att på givna order inställa oss till tjänstgöring, några i Petersburg, andra i Port Arthur i syfte att på alla sätt söka framtinga det krig som i alla fall icke kunde undvikas och som måste bli av avgörande betydelse för Rysslands öde. Sascha såg triumferande på mig.

- Jag får nog rätt skall du få se, sa han.

Det blev en allmän glädje över detta bud från våra höga ledare. Äntligen skulle då någonting komma att ske med utsikt att bli av verklig betydelse. Vad mer, om det måste kosta oräkneliga offer; bättre det än detta tröstlösa eviga försmäktande under ett ok, som själva verket under en ändlös väntan krävde ännu flera offer. Att dö är ej det värsta som kan hända en människa, allra minst då det sker för en så helig sak. Så formade sig våra tankar och känslor under entusiastisk tillslutning.

Jag nämner detta endast för att visa hur livligt intresset här uppe är för allt som rör utvecklingens gång på jorden. Vi har även här våra diplomater som ser ett stycke längre än de jordiska och även är besjälade av ett varmare nit för det verkligt goda och som icke heller tvekar i valet av ett strängt medel, om det är oundvikligt, skulle det än vara det förfärliga gissel som heter krig.

Sonja, som alltid tog en livlig del i våra förhandlingar, hade länge suttit tyst. Nu reste hon sig.

- Ja, vänner, sa hon, måhända har ni rätt, jag förstår det icke, men jag grips av en förfäran som jag icke kan klä i ord, när jag tänker på vilka oerhörda lidanden, hur mycket jämmer och kvidan skall gå ut över två stora nationer för att främja vår heliga sak. Tänk er hur det kommer att te sig härifrån, då en ofantlig mängd fallna ligger på slagfältet, medan deras andar i krampaktiga ansträngningar arbetar för att slita sig loss från sina stympade kroppar, utan något klart medvetande om vad som försiggått med dem. Tänk er dessa olyckliga, ännu upptagna av hat och mordlust, vansinniga irra omkring, skrikande och vrålände, oemottagliga för den ömma omvårdnad de så väl behöver. Sannerligen kan man icke stå tvekande, om det kan vara rätt att utkräva ett så stort offer av människor vilka själva är fullkomligt oskyldiga till de brott som vållat denna förtvivlade situation. Men är kriget oundvikligt, så är det också vår plikt att i god tid organisera stora ambulanser och hospital för att ta emot de fallna. Där vill jag söka mitt arbetsfält.

- Vi får dock komma ihåg, invände Sascha, att om också krigets offer är oskyldiga till tsarismens brott, så är de dock säkerligen personligen skyldiga till andra överträdelser från tidigare jordeliv, vilkas onda karma de på detta sätt blir i tillfälle att avtjäna. Ingen lider oskyldigt. Jag har själv fått utstå icke så litet under mitt senaste liv på jorden, *men jag har här kommit till insikt om att allt vad jag lidit endast varit den oundvikliga konsekvensen av ogärningar som jag förövat i en mycket tidigare tillvaro*, men vilkas avtjänande jag fått spara till min senaste inkarnation, då mina lidanden fick ingå som länkar i den kedja av offer som måste göras för Rysslands frigörelse. Så vill jag också se på krigets offer.

- Ja, ni män är alltid så färdiga att räkna ut orsak och verkan. Allting skall vara så lagbundet och konsekvent: Inte ett lidande utan ett föregående brott, inte ett brott utan ett följande lidande. Tror du då inte min kära Sascha,

att det kan finnas sådana lidanden som man med glädje underkastar sig, utan att de ingår i ens karma, utan att de med nödvändighet måste gå ut över en? Man tar dem bara för att man icke kan annat, då man ser hur andra lider?

- Jo, det vet jag, svarade Sascha med djupt allvar, och för dessa verkliga martyrer böjer jag mitt huvud.

Han lutade sig ned och kysste Sonjas hand. Här avbröts våra överläggningar av en kvinna som sökte mig. Jag gick ut och tog emot henne.

Döm om min överraskning då jag igenkände min ömma vårdarinna, syster Ursula.

- Nå, äntligen träffar jag dig, sa hon. Jag har sökt dig överallt här i trakten, jag har ett viktigt bud till dig. Eberhard, din vän, han som en gång var min Ludvig, ligger på sitt yttersta. Jag förmodar du vill vara med och ta emot honom.

- Det vill jag visst. Men vad säger du - var han din Ludvig? Är du således mor Annika?

- Ja, under det jag härifrån följt honom, har det gått upp för mig att jag en gång varit hans mor, men minnena från den tiden är ännu lite dunkla för mig.

- Och det var du som vakade över mig. Underliga öden!

- Ja, jag är glad att jag fick göra det, då du offrade ditt liv för att rädda min Ludvig och hans Elsa. Men nu är det ingen tid att förlora.

Jag skyndade in till mina vänner och omtalade syster Ursulas bud. Eberhard var för hela vår koloni en kär vän. Många av oss hade stått i personlig beröring med honom och åtnjutit gästfrihet hans hem, men alla kände vi honom som den varmhjärtade frihetskämpen, vilken, fast han icke var ryss, hade gjort Rysslands frigörelse till sitt livs största intresse.

Alla var därför genast beslutna att följa med för att få vara med om den avhållna mannens befrielse och få bära honom upp till hans nya hem.

Så skedde. Vi kom i rätt tid för att bevittna den högtidliga akten. Han låg där så vacker med ett svagt leende på läpparna. Ögonen var insjunkna, hjässan kal, men det stora, vita skägget böljade ned mot bröstet. Dödsarbetet hade redan begynt, det gick så lätt och smärtfritt; några djupa andetag, en liten ryckning i anletsdragen och hans ljusa ande flöt ut ur kroppen och stod där fri inför oss.

Hans höga etiska ståndpunkt och i icke ringa grad även den riktiga föreställning han genom studier förvärvat sig om den förvandling döden innebär, gjorde att han genast fann sig tillrätta på det nya planet. Han strök sig om pannan och såg sig förvånad omkring. Det var roligt att se hur glad han blev, då han kände igen en efter annan av oss som kommit med blommor för att hälsa honom välkommen.

Ursula var utom sig av glädje, hon föll honom om halsen och viskade: "Ludvig, min egen gosse!" Han såg först lite förvånad på henne, men sedan var det som om ett gammalt minne vaknat och han slöt henne ömt i sina armar.

Han kysste den gråtande Käthe till avsked och viskade några ord hennes öra, sedan satte vi honom på en av rosor smyckad dyna och bar honom på våra axlar ut ur rummet, upp genom den klara etern.

Det blev ett festligt triumftåg då Eberhard fördes hem.

gilbert williams art.
'lady in heaven'

Del III

Femtonhundra år av min tillvaro

En serie av jordliv

Inledning

Länge, alltför länge har jag suttit lutad över dessa böcker som innehåller anteckningar om mina många liv på jorden, och sugit ur dem den erfarenhet de kunnat skänka mig.

Kan måhända ett kort referat av vad som rör mina senaste liv även bli till nytta för andra? Den tanken har fallit mig in, och jag vill med hjälp av en jordisk penna sätta den i verket.

Sekler har rullat förbi min inre syn medan jag suttit här och bläddrat och läst. De äldsta anteckningarna går tillbaka till en grå forntid innan ännu någon världshistoria var skriven, de yngsta berör en tid som ligger vår egen mycket nära. Alla har jag skrivit själv; efter varje fullbordat jordeliv har jag antecknat det viktigaste av de händelser som inträffat, de fröjder och lidanden det medfört, de felsteg jag gjort och de erfarenheter jag samlat.

Och när jag nästa gång gått ned igen i materien har jag fört med mig denna erfarenhet som ett latent kapital, som det gällde att förvalta och föröka. Icke alltid har jag varit i tillfälle att se tillbaka på tidigare utvecklingskedan och aldrig förr har jag kunnat se så långt in det förflutna som nu. Därför har jag också suttit här så länge, i det stora biblioteket försjunken i det stundom mycket pinsamma men alltid lika lärorika studiet av min egen historia.

Det är något obeskrivligt storartat i [den andliga evolution](#) vi alla är underkastade.

Under tider av en oerhörd utsträckning har vi småningom arbetat oss upp, i början krypande, sedan med stappande steg, någon gång med målmedvetna språng, tills vi nått fram till den plattform på vilken jordens mänsklighet i stort sett för närvarande står.

Men vad är den väg vi tillryggalagt mot den som ännu ligger framför oss! Oändliga vidder belysta av ett strålande ljus, öppnar sig för våra blickar eller snarare för vår aning, när vi försöker att se in i framtiden, ett perspektiv så lockande att det bör mana oss att icke sky någon ansträngning, icke rygga tillbaka för någon uppoffring, icke bäva för något lidande när det gäller att komma vidare på den bana som är oss utstakad. Och under hela denna evighetsvandring är vi alla, icke bara i klump utan var och en så individuellt som det är möjligt, på det kärleksfullaste sätt omhändertagna och ledda av dem som hunnit längre än vi; ty alla - ja allt som liv och anda har - hänger ihop i en oändlig skapelsekedja, omfattande hela det universum varom den strålande stjärnhimmeln ger oss en svag föreställning, en kedja, där varje länk hänger samman vid de närliggande med den kärlekens makt, som utgår från Honom, som med sitt varde frambragt allt.

Till Honom må vår tacksamhet stiga i tysta suckar; i jublande hymner nu och till eviga tider!

I

Jag vill börja i slutet.

Mitt senaste jordeliv var en lidandets korsgång. Jag hade mycket att sona och hade tagit för mig en svår uppgift, men jag gick tämligen bra iland därmed och får nu skörda frukterna av mina ansträngningar.

Jag var officer i tysk tjänst och hette Fritz von H., var med 1870-71 års blodiga krig och levde sedan i en undangömd vrå en mindre stad i Sydtykland. Se där de yttre konturena av mitt liv, allt för obetydliga att i och för sig innebära något av intresse, men mitt inre liv var så mycket rikare på intryck och erfarenheter av skilda slag. Jag hade ett känsligt sinne, mina andliga nerver var pinsamt blottade, och jag kunde därför lida av småsaker mera än andra människor av stora sorger. *När jag nu ser tillbaka på mitt liv kan jag knappast fatta hur jag kunde bära allt, så hudlös som jag var.*

Det är nu icke min mening att komma med en lång och utförlig levnadsteckning, *jag skall inskränka mig till att skissera några bilder från min senaste vandring på jorden.*

*

Det är natt. Lampan brinner ännu på mitt skrivbord, och jag sitter djupt försjunken i läsningen av ett populärfilosofiskt arbete om Lyckan, som jag fått låna av en äldre kamrat i skolan. Själv är jag bara 17 år. Dörren öppnas sakta och min mor; klädd i en vit natt-dräkt, kommer in och lägger sin hand på min skuldra.

- Jag såg genom nyckelhålet att det lyste inne hos dig, fast klockan slagit 12. Vad är det för läxa min gosse har så bråttom med?

-Det är ingen läxa, mor. Jag läser om lyckan.

-Tror du inte det vore nyttigare att du lade dig att sova? Lyckan kommer stundom när man sover; sägs det.

-Inte ännu, jag måste först sluta det här kapitlet.

-Då skall jag inte störa dig. Men sitt inte för länge, du behöver sova. God natt min Fritz!

-Nej gå inte, mor! Se här; tag min filt omkring dig och sitt en stund hos mig. Det går så bra att prata när det är tyst i hela huset.

-Är det något särskilt du vill tala om?

-Ja, jag ville gärna fråga dig mor; du som alltid är så lugn och harmonisk, vet du vad lycka är?

-Den ligger nog i allmänhet i en glad pliktuppfyllelse, men för mig ligger den i glädjen att äga dig, mitt enda barn, mitt enda stöd livet.

-Du är så söt mor; men vet du, jag tycker att din lycka är väl tam.

-Vet du någon bättre?

-Jag vet inte om den är bättre, men nog skulle det ibland kännas som en lisa att få slåss eller bitas.

-Det var förskräckligt sådana begrepp du har om lycka.

-Du kan vara lugn mor; jag gör det nog inte, men ibland kan det sjuda inom mig av harm, att jag inte får slå till. I dag till exempel fick jag en fullkomligt obefogad tillrättavisning i skolan av den där idioten Nachberg. Tror du inte jag flög upp på hans axlar och grep honom i håret - jaja, bara i tankarna förstås. Men redan det kändes skönt, vad hade det ej då varit att få göra det i verkligheten.

-Det är en lycka som jag skall be Gud bevara dig ifrån.

-Det tror jag han gör också. Du behöver inte vara rädd.

-Är det bara när du känner dig förnärad som du blir så där het?

- Visst inte. Det värsta jag vet är att se när de slår en häst. Då skulle jag vilja prygla karlen, och hästen ville jag få döda på något smärtfritt sätt, så att den icke behövde utsättas för misshandling av råa människor.

- Det är mycket man måste tåla att se och tåla att lida här världen.

- Ja, det är just frågan om man måste det. Tror du ej mor; att det vore en större lycka att få gå ifrån livet än att leva det mitt i all orättvisa och råhet?

-Vad menar du?

- Jag menar att det kanske vore lyckligare att ta sitt eget liv än att leva det mitt uppe i andras och egen förnedring.

-Bevara mig väl, sådana...

- Nå, du söta mor; sätt inte på dig en så förtvivlad uppsyn. Det är ingen fara alls. Tror du jag skulle kunna gå ifrån dig. Jag bara grubblar över var lyckan ligger.

- Vet du vad jag tror? *Lyckan ligger i vårt eget väsen och väntar på att bli upptäckt, och ju stillare vi är desto förr få vi spaning på den.*

- Kanske har du rätt, mor. Men hur vill du att jag skall kunna vara stilla, som fått så mycket eld i mina ådror?
- Dämpa elden, så att den inte förtär dig, och var min egen stilla gosse. God natt!

Hon tog med båda händerna om mitt huvud, sag mig omt in i ögonen, kysste mig på pannan och gick.

Det är stor bal hos kommenderande generalen. Granna uniformer och ljusa klänningar rör sig behagfullt om varandra i en atmosfär av självbelåtenhet, skvaller och flirt. Det klirrar av sporrar; det frasar i sidan. Orkestern, som är mycket för stor för lokalen, pinar örhinnorna. Jag är nu officer och bär ett ulanregementes vackra uniform. Jag har dansat och skämtat hela aftonen och sett de unga damerna djupt in i ögonen. De har givit mig ljuva småleenden och skälmska blickar; de har låtit mig förstå att jag dansar bra, att jag är underhållande och trevlig, ja till och med att uniformen klär mig.

Vad bär de under den ungdomligt fagra ytan? Jag försöker bilda mig ett begrepp om karaktären hos den dam jag dansar med, men får ej tag i något att hålla i. Är hon lika god som hennes blickar är varma? Hur förändrar sig dessa drag om hon skulle bli ond? Finns det någon styrka i denna böjliga rö? Lika gott - låt oss dansa medan vi är unga!

Det är en av de unga damerna som har något trolskt i blicken, hon suger mig till sig som stranden suger till sig en havsbölja, för att ögonblicket därpå stöta den tillbaka. Där kommer hon rätt emot mig.

-Ni står så ensam, baron - säger hon med ett utsökt leende - vill ni inte skänka mig ett varv i den här valsen?

-Jag tackar er; ingenting kan vara mig kärare.

Musiken tystnar. Arm i arm klämmer vid oss fram till buffén.

-Det är härligt att glida fram i dansen, när man har en säker arm att stödja sig vid.

-Är ni road av att dansa?

-Mycket, men det är något jag håller ännu mera av.

-Och det är?

-Att rida. Vet ni baron, att ni borde komma med i vår ridklubb.

- ja, jag kan gärna säga min ridklubb, ty det är jag som bildat den och där härskar jag enväldigt.

-Ja, det är den bästa styrelseformen, bara man har lyckan att ha en...

-Säg ut, jag lovar att inte känna mig förnärad. så förtjusande härskare.

-Ja, min spira är inte tung. Nå, har ni lust? Det är just en plats ledig i vår kadrilj efter ryttmästaren Loewen, som blivit förflyttad till annan garnison.

-Jag är er oändligt förbunden, det skall bli mig en stor glädje. Alltså?

-Alltså kommer ni fredag afton kl.8 i ridhuset på egen häst och... helst i uniform, tillade hon med ett skälmskt småleende.

Åter sitter jag i min lilla kammare, densamma, som jag haft under min skoltid, ty jag bor fortfarande hos min mor; min dyrbara älskade mor, som jag ser upp till som min goda skyddsande, men också står på den mest förtroliga fot med. För henne har jag inga hemligheter; hon är van att lyssna till alla mina påfund och ta del av alla mina drömmar.

Men nu är det något jag sitter och döljer. Det är något så nytt, så överkligt, jag kan ej själv få något säkert grepp i det, som rör sig inom mig.

<Ridturen i morse uti Guds fria natur på den smala skogsvägen, där hästarna måste trycka sig intill varandra för att inte gå i diket... vad hon var söt i sin gråsvart riddräkt med den vita slöjan fladdrande för vinden... och hur vackert hon satt till häst... och jag fick lyfta henne ned ur sadeln... Cecilia! Cecilia!

- jublar och sjunger det inom mig. Cecilia, jag är din, gör med mig vad du vill, men låt mig stanna vid din sida till livets slut!

Mor kommer in.

-Sitter du med huvudet i händerna, lutad över en igenslagen bok - vad är det min unge riddare sitter och grubblar över?

-Över lyckan.

-Har du funnit den nu?

-Jag tror det.

-Och den har mött dig... under vilket namn?

-Cecilia.

Jag ser hur mor rycker till som vid en känsla av smärta, men jag tar henne i famn och betäcker hennes ansikte med kyssar.

-Mor; du tror ju på mig, det har du alltid gjort. Tro då när jag säger dig att ingen utom Cecilia kan göra mig lycklig.

Mor dröjer en stund, sedan kommer det som en viskning.

-Måste hon kunna det!

Vi står vid altarrunden, hon med myrtenkrona i håret och en vit slöja som helt omsluter den härliga gestalten. Hon är blek, stundens allvar har gripit henne, den hand jag håller i min darrar lätt. Hon ger mig en blick som jag icke riktigt förstår - är det vemod eller lycka, är det jubel eller smärta, eller är det alla dessa känslor som stormar om varandra i hennes bröst? Sedan slår hon ned ögonen. Jag står på tröskeln av det lyckotempel mina djärvaste drömmar byggt mig, och dock känner jag nu en bävan som jag aldrig förr förnummit.

Kyrkan är festligt smyckad och full av folk i glänsande paraduniformer och lysande klänningar; en flock av tärnor och marskalkar står två och två i en halvcirkel bakom oss.

Orgelens festmarsch har förklingat och prästen läser vigselformuläret. Han frågar: Vill du ta denne Fritz von H. till din äkta make och älska honom i nöd och lust?

Cecilia darrar och kan ej få fram ett ord, men vigseln fortgår. Välsignelsen läses och vi reser oss från altarringen som man och hustru.

Min mor tar oss i famn, hennes ögon är röda av tårar.

När jag blir ensam med Cecilia i vagnen, kastar hon sig om min hals och gråter; men säger icke ett ord.

Jag kände en ångest, som om någon kramade mitt hjärta.

*

Det är några månader senare, en kall vinterdag. Jag kommer från kasernen, hänger av mig kappan och sabel i tamburen och skyndar in i vårt lilla hem. Cecilia sitter ensam i salongen och läser i en tidning.

-God middag älskade! Det var skönt att få komma hem till dig värmen igen; jag har frusit så mycket i dag.

-God dag! svarar hon utan att lyfta ögonen från bladet. Det slog emot mig en kyla vida skarpare än den jag nyss skakats av.

-Cecilia! Har du ej ett vänligt ord att värma mig med?

Jag tar hennes hand och för den till mina läppar. Hon lösgör den sakta och ser på mig med en blick så kall, så fränstötande, att jag ovillkorligen tar ett steg tillbaka.

-Fritz, säger hon slutligen, svara mig uppriktigt - håller du verkligen av mig?

-Hur kan du fråga så? Känner du ej vad som rör sig i mitt inre? Säger ej hela mitt väsen bättre än ord hur kär du är mig? Snarare kunde jag ha skäl att ge dig den frågan.

Hon satt tyst en stund, sedan kom det långsamt och pinat.

-Vem var den damen som du hälsade på i går afton på teatern?

-Vilken menar du? Jag vill minnas det var flera av våra bekanta där i går.

-Hon hörde icke till våra bekanta.

-Vem menar du? Det hade varit bättre om du frågat mig då genast, än så långt efter.

Nu minns jag ingen särskild.

-Vi mötte henne just i dörren till foajén efter andra akten. Hon såg bra ut, och det sköt en mycket varm blick ur hennes ögon när hon besvarade din hälsning. Den blicken har förföljt mig hela dagen. Nu vill jag veta vem hon var.

-Ah, det var fröken von Plötz, egentligen en bekant till min mor.

-Till din mor? Hon var dock yngre än du. Nej Fritz, försök ej att föra mig bakom ljuset. Vi kvinnor har en mycket vaken instinkt när det gäller att spåra en rival.

-Jag försäkrar dig...

-Försäkra ingenting, det torde vara bäst.

-Cecilia! Vad menar du? Ämnar du ställa mig till rätta för att jag hälsar på en gammal bekant. Det är dock nästan för mycket.

-Gammal bekant! Den blicken sa dock något mera.

-Hennes mor var en ungdomsvän till min mor; därför kom hon ibland upp till oss, det är allt.

-Det är inte allt. Min aning säger mig att... ni stått i ett förtroligare förhållande till varandra, och jag såg att hon ännu hänger vid dig med hela sin själ - inte sant?

-Vet du Cecilia, jag känner det nästan vara under min värdighet att försvara mig mot en anklagelse som, även om den vore sann, är av så oskyldig natur.

-Den är således sann, du har inte kunnat neka därtill.

Hon reser sig och går med hastiga steg ett par gånger fram och åter över golvet, sedan kastar hon sig i ett soffhörn och borrar huvudet ned i kudden.

-Cecilia! Hur kan du vilja störa vår lycka på detta sätt? Är jag inte mera för dig än så, då är vi jämmerligt fattiga.

- Förstår du ej, snyftade hon, att det just är för att jag älskar dig så högt som jag icke kan stå ut med att dela dig med någon annan.

- Cecilia!

Hon svarar icke ett ord, utan går med hastiga steg och med näs-duken tryckt mot ansiktet ut ur rummet. Jag står kvar och ser efter henne. - Var detta den lycka jag drömt om?

*

Ytterligare ett par år hade förflutit under växlande solsken och skugga. Hon kunde vara så hängiven och öm och då log lyckan emot mig, men när svartsjukans demon grep henne var hon förfärlig. Då jag var fullkomligt oskyldig till de anklagelser hennes sjukliga fantasi uppkonstruerade, kunde jag i allmänhet förhålla mig lugn, men det bara retade hennes ömtåliga sinne till ännu häftigare angrepp. Dessa uppträden var mig en förfärlig pina. Jag kunde ibland icke uthärda, utan gick ifrån henne ut på långa ensamma promenader tills sinnet kom i jämvikt igen. När jag då kom tillbaka kunde även hon vara glad och lugn som om ingenting passerat, men någon uppgörelse blev det aldrig, endast ett tyst överslätande. Och så gick allt lugnt igen, tills hon på nytt fick ett anfall av sitt misstänksamma lynne.

Det var i juli månad 1870. Den politiska horisonten var förmörkad av tunga moln och en urladdning kunde när som helst väntas. Cecilia ville icke tro det; blotta möjligheten att jag kunde kommenderas ut i ett krig var henne en fullkomligt främmande tanke. För övrigt sa hon sig aldrig kunna överleva en längre skilsmässa från mig.

Nu hade mobiliseringsordern kommit. Inom fyra dagar skulle regementet vara fältrusat för att dra mot franska gränsen.

Cecilia var förtvivlad, hon vred händerna, föll i hysterisk gråt och talade om att ta livet av sig om jag skulle gå ifrån henne. Hon tiggde och bad att jag skulle ta avsked eller rymma med henne långt bort, där varken straff eller vanära kunde nå mig. Jag arbetade rastlöst både natt och dag på vad som nu var min plikt, att mobilisera min skvadron. I sammanhang med mobiliseringen hade jag befordrats till ryttmästare.

De få stunder jag hade över för min egen person och mitt hem, fylldes av de mest stridiga känslor. Hur mycket jag än fått lida var dock den känsla jag hyste för Cecilia ännu så stark, att även jag med bävan tänkte på denna skilsmässa, som jag dock aldrig ett ögonblick tänkt på att undandra mig. Men å andra sidan var jag så uppriven av alla

slitningar mellan oss, och särskilt nu av dessa hysteriska försök att förmå mig att svika min plikt, att jag icke kunde undgå att känna det som en lättnad när slutligen trumpetsignalen ljöd till uppbrott.

Min mor var lugn och stark som alltid.

-Om jag inte mera får se dig i livet, min gosse, så tag nu mitt tack för det solsken du spridit över min stig. Gör manligt och trofast din plikt, som du alltid har gjort. Gud vare med dig!

Cecilia kunde för gråt icke få fram ett ord; jag lämnade henne sanslös i min mors armar.

Ännu en sista viftning genom kupéfönstret och jag rullade bort mot okända, dystra öden.

Hur kunde jag välja att bli soldat, jag som känner en krypning ända ned i tårna när jag ser ett sår eller bara hör talas om att någon skadat sig. Men det är otroligt vad kanondundret, vapenslamret, krutröken och stridshettan har för en förmåga att döva den fysiska känsligheten - åtminstone för tillfället. När striden är slut, när de sårade hopsamlas, när lemlästade hästar nedskjutas, *när de fallna myllas ned, då känns det som blödde jag själv ur tusen sår; då kan varken segerjubel eller utmärkelse för visad tapperhet mildra den smärta som river och sliter i min själ.*

Varför skall jag behöva genomgå allt detta? Varför skall jag vara skyldig att kommendera chock på flyende fiender? Har det då icke flutit nog med blod? Segern är ju vår; en slagen fiende borde ju vara fridlyst. Men kriget är en raffinerad grymhet, ingenting kan hejda det systematiska slaktandet. Alla mänskliga känslor är bedövade, det gäller att döda eller dö, och ingen tvekar i valet.

Slaget vid Sedan är utkämpat, de franska örnarna är fångna och våra truppers jubel är obeskrivlig. Men segern har kostat stora offer. Lasaretten är överfulla av sårade, och läkarna har ett arbete som överstiger mänsklig förmåga. Många tappra få dö utan att ha erhållit ens ett första förband.

Själv ligger jag på ett fältlasarett svårt sårad. Högra benet är amputerat strax ovan knäet. En granatskärva har krossat knäet och sönderslitit underbenet. En lindrig sårfeber har inställt sig, men doktorn säger att det är ingen fara för livet.

Fara för livet? Jag skulle ha tackat honom om han sagt att mina timmar vore räknade.

Runt om mig jämmer och stönanden. Nya offer bäres in, de läggs på golvet med en fältkappa under sig, då sängarna icke räcker till. Läkare och sjukvårdssoldater arbetar så att stora svettpärlor betäcker pannan. En död bäres ut för att lämna plats för en döende.

Blodfläckar överallt på sängar och golv. En vidrig karbollukt fyller rummet. Jag försöker blunda för att slippa se allt elände, men det kvider och suckar omkring mig, och min fantasi målar värre skräckscener än de verkliga. Jag försöker sova, men den brännande hettan i mitt högra ben håller mig vaken.

Äntligen är jag så återställd att jag på ett ambulanståg får fara hem igen.

Hem! Den tanken förmår knappast inge mig någon glädje. Det är som en aning sa mig att även hemmet är amputerat. Under de sju veckor som förflutit sedan jag lämnade mitt hem, har jag endast fått två brev från min hustru, båda av föga värde - klagande jämmer och ingenting annat, icke ett äkta uttryck för en stark och bärande känsla. Själv har jag sänt några korta blyertsrader då tillfälle därtill yppat sig. Om min blessyr har jag icke skrivit ett ord och icke heller underrättat Cecilia om min hemkomst. Nu blev mitt återinträde i hemmet i dubbelt avseende en överraskning.

Stödd på två kryckor trädde jag in i salongen. Där satt min hustru i så livligt samspråk med en herre - min gamle skolkamrat Rudolf Gerstäcker - att hon inte genast märkte mitt inträde. Jag stötte kryckan i golvet. Hon uppgav ett skrik.

- Fritz! Är det du? O Gud, vad du skrämde mig! Hur är det - är du sårad? - Och så kom en hel ström av utrop och beklaganden.

Rudolf såg ut som en ertappad brottsling, han smög sig sakta mot dörren, stammade några ord om att han icke ville störa återseendets glädje, och försvann utan att ens ha fattat min hand till välkomst.

Som vid skenet av en blixtpupfattade jag i ett ögonblick hur allt förhöll sig. Min hustru hade kastat sig i en annans famn, mitt hem var skövlut, min lycka död.

Dagen därpå. Mor sitter vid min sida och håller ömt min hand. Vad hon är rörande söt då hon på det mest inträngande sätt frågar mig ut om allt som rör blessyren, amputationen, vården på fältlasarettet, hemfärden, och hur de kära dragen avspeglar de lidanden varom jag berättar.

Cecilia har nog också frågat, men hon har icke behövt något svar. Frågorna har kommit så tätt på varandra att jag icke ens hunnit besvara dem, hennes tankar ha varit på annat håll. Men nu satt mor och jag på tu man hand, förtroligt och stilla som förr i världen, då jag i hennes kärleksfulla själ lade ned alla mina funderingar; all min sorg och all min glädje och hon tog emot dem som skatter; dem hon ville bevara.

-Mor; vad vet du om Rudolf?

-Ingenting med visshet, men ryktet har haft mycket att bestyra med hans täta besök hos Cecilia. Jag har inte velat lyssna därpå än mindre spionera på dem, men... ja, du vet att jag alltid sörjt över ditt val, nu gör jag det ännu mera. Om hon också är oskyldig så har jag dock sett tillräckligt för att veta hur lite hon kan vara för dig och hur lite du betyder för henne.

-Varför kunde inte den där granaten varit så vänlig och träffat en meter högre? Den blinda slump som leder kulornas gång är en nyckfull herre. Eller kanske är det inte en slump; men i så fall är han grym, han som står bakom och rycker i trådarna, grym när han dödar och grym när han icke dödar.

-Vad jag har grubblat på det problemet! Jag hade lust att fullgöra vad den fuskaren lämnade ogjort.

-Nej, det får du inte, min egen Fritz.

-Jag kan det nog inte heller; så länge du lever... Men vad skall jag ta mig till? Här sitter jag som en krympling för resten av mitt liv, fastkedjad vid henne som i mig bara ser en börda, som hon inte kan bära och inte heller undkomma.

-Har du någonsin verkligen älskat denna kvinna?

-Ja, så vitt jag förstår; men kanske har jag inte en aning om vad kärlek är. Jag är mig själv en gåta.

-Där sa du ett sant ord. Jag tror att du aldrig riktigt förstått dig själv.

-Förstår du mig, mor; så säg vad du vet om mitt innersta väsen.

-Jag tror att du som så många andra gått på spaning efter lyckan men följt ett irrsken och kommit in på en villsam stig.

-Du menar att det är hennes yttre som bländat mig?

-Måhända.

-Och kanske fåfängan att äga denna skönhet?

-Måhända.

-Ja, det är möjligt, och dock säger jag dig mor; att hade hon mött mig med bara ett uns av verklig ömhet så hade jag ännu känt mig lycklig och kunnat bygga mig en fristad i stilla tillbakadragenhet med henne och mina böcker.

-Jag hoppas du skall få en fristad utan henne.

-Vad menar du?

-Känner jag henne rätt så längtar hon själv efter frihet.

Mor fick rätt. En morgon kom kammarjungfrun in och berättade med gråten i halsen att det måste ha hänt friherrinnan något, ty hennes sängkammare var tom och sängen orörd. Hon hade gått ut på eftermiddagen med en liten väska i handen och sagt att hon skulle komma hem till kvällen, men hade sedan inte hörts av.

Vi levde så isolerade från varandra, träffades knappast annat än vid måltiderna. Hon gick ofta ut utan att säga vart hon gick, och jag lade intet band på henne. Någon gång stannade hon borta över supén - som hon själv sa - hos en ungdomsväninna. Jag fäste därför intet avseende vid att hon var borta kvällen förut, men... över natten hade hon ännu aldrig varit borta. Vad skulle jag tro? Det kom över mig en ryslig beklämning.

Något senare kom min mor upp, hon såg orolig ut.

-Var är Cecilia? frågade hon.

-Jag vet inte. Hon gick ut i går vid 6-tiden utan att säga mig farväl och har sedan inte varit hemma.

-Då har hon rymt med Gerstäcker; ty han är också försvunnen. Jag mötte hans kompanjon, som berättade att han saknats på kontoret; och vid förfrågan i hans bostad hade uppdragats att han, utan att säga ett ord, givit sig av vid 6-tiden fullt resklädd och sedan icke kommit tillbaka.

-Då har de tagit kurirtåget till Wien, det går 6.35. Jag måste resa efter dem och föra henne tillbaka.

-Lugn nu Fritz! Först och främst kan du ej reda dig på egen hand, knappast fullt återställd som du ännu är. Och hur kan du tänka dig att du skulle kunna spåra upp dem i den stora världsstaden.

-Mitt ben är nu så bra att jag mycket väl reder mig på mina kryckor. Hur jag skall finna dem? Ja, det vet jag ej. Jag

känner bara att jag måste försöka återföra henne, annars går hon under. Jag känner Rudolf - en samvetslös vildhjärna - han firar henne så länge det sinnliga ruset varar; sedan kastar han henne ifrån sig som ett utslitet plagg.

-Har hon väl förtjänat annat?

-Mor; nu är du hård. Hon är dock min hustru, och trots allt vad hon gjort mig skulle jag känna mig lycklig om hon kom tillbaka och ville ägna mig bara en liten grad av ömhet.

Och jag tror att hon skulle göra det.

-Min käre gosse, hur lite du ännu förstår henne! Hon har aldrig hyst någon verklig känsla för dig, och det lilla hon givit dig har flutit ur en källa som längesedan utsinat. Hon är död för dig - sök inte att uppväcka henne.

- Men mor...

- Ja, anta också att du kunde föra henne tillbaka, är din egen känsla stark nog att bära ännu en missräkning. Tror du inte att det hela skulle mynna ut i ständiga slitningar; att ni bara kommer att förgifta livet för varandra. Betänk dig väl innan du drar det ansvaret över dig. I hennes fel har du ingen skuld, men du drar en skuld över dig om du ännu en gång söker binda dig vid denna kvinna, som icke i något avseende tillhör dig och som redan slitit sig loss. Hon har sin väg att vandra, den blir säkerligen tung, men det är måhända den väg på vilken hon kommer att finna sig själv. Låt oss hoppas det.

-Men mor...

-Låt oss åtminstone vänta. Kommer hon självmant tillbaka så är det ju något hopp om hennes sinnesändring, men släpa henne inte med våld in i ditt hem igen, det grundlägger bara en bitterhet som du aldrig kan övervinna.

-Kanske har du rätt, mor.

*

Veckor blir till månader; månader till år. Här sitter jag skeppsbruten och övergiven. Den enda glädje jag ännu har kvar är mor; men hon är gammal och skröplig nu, orkar ej gå ut. Jag får stappla upp för hennes trappor. Vad livet kan vara meningslöst tungt och långt. Tar det då aldrig slut? Varför skall jag behöva leva, bara för att känna leda vid livet? Jag gör ingen nytta, och den lilla glädje jag möjligen ger min mor med mina besök, är alltför torftigt för att motivera livet.

Jag har en giftflaska i min chiffonjé. Varför tömmer jag den inte? **Är jag rädd för döden? - Borde jag inte vara mera rädd för att leva? Eller väntar jag ännu på någon?**

- Måhända.

Sjöskumspipan och Rappo är mitt enda sällskap. Han lägger sitt huvud i mitt knä och ser på mig med sina bruna, trofasta ögon som ville han säga: Sörj inte, du har ju mig, och jag skall aldrig lämna dig.

Jag stryker hans silkeslena öron. Ja kära Rappo, du är trognare an...

Var månne hon vara nu? Näppeligen hos Rudolf. Hans bankirgeschäft i Wien gick ju omkull. Naturligtvis höll ej det spröda bandet mellan dem vid den kraschen. Har hon kastat sig i armarna på någon ny riddar Blåskägg och solar sig i glansen av hans guld, eller har hon börjat resan utför och stryker omkring som en gatslinka på de rikt belysta boulevarderna?

Om jag skulle resa dit och tillbringa mina aftnar med att gå av och an utanför de mest besökta varietéerna... kanske skulle jag möta henne... kanske skulle hon segna ned för mina fötter under känslan av sin skuld. Jag skulle lyfta henne upp, ropa på en droska och föra henne hem till mitt hotell och... ja, vad skulle jag sedan göra?

Skulle jag våga föra henne tillbaka till detta hem som hon ödelagt? Skulle jag kunna bjuda henne den famn hon en gång övergivit och aldrig längtat tillbaka till?

Men tänk om hon vämjes vid sitt liv, tänk om hon längtar till en fristad där hon kan få gömma sig. Ja, tänk om hon är en ärbär kvinna, som trålar och arbetar för att uppehålla livet. Jag kan se henne i en torftig arbetsdräkt, då hon med brådskande steg skyndar ut från fabriken, hem till sin lilla vindskammare, där hon både fryser och svälter. Hur många gånger har hon inte börjat på ett brev till mig, men det har alltid hamnat i kaminen. Hon är rädd för att inte få något svar och ännu mera för att få ett sådant som innehåller några rader av iskallt hån. Det skulle hon inte kunna överleva... Ack, hon vet inte hon, hur det ropar inom mig, hur även jag lider nöd. Liksom jag ännu kan känna smärtan i det ben jag förlorat, känner jag även ångesten i den varelse som slitit sig ifrån mig. Så bunden har jag varit och är ännu vid något som ligger på djupet av hennes väsen. När hon gick här och plågade mig med sin sentimentalitet och sin ytlighet, visste jag ej att hon dock betydde så mycket för mig. Nu har det mer och mer gått upp för mig.

Vad betyder det? Finns det mellan oss något hemligt band? Är det sant som några mystiker påstår; att alltid två och två är skapade för varandra och att de måste lida sig till lyckan av en varaktig förening, sedan de först gjort varandra allt möjligt ont? Men det förutsätter en föruttolvaro lika väl som en fortsättning - den ena hypotesen lika problematisk som den andra. Ingen visshet, ingen verklighet utom stundens gnagande oro och meningslösa intighet.

Allt sedan jag blev ensam, har jag hållit **Wiener Tageblatt** i hopp om att möjligen upptäcka något spår av de förrymda. Jag läser den med en omsorg som jag inte ägnar våra egna tidningar; särskilt polisrapporter; olycksfall osv. Nu äntligen har jag funnit något som kastar ett hemskt ljus över den gåta jag går och grubblar över. Här står att f.d. bankiren Rudolf Gerstäcker blivit häktad för växelförfalskning, men om henne ej ett ord.

Nu är de således skilda åt, om det icke skett förr. Fängelseporten har slutit sig om honom, och hon står ensam utanför; kanske sjuk och förtvivlad - och jag får inte ta hennes sargade själ i min vård. Vad ödet är grymt!

*

Min mor dog i natt. Du kära dyra moder; ha tack för den värme du givit mig, för det ljus du kastat över min väg. *Utan dig hade jorden varit mig ett helvete, men du har burit mig; du har hållit mig uppe.*

Var dväljs du nu? Om någon skulle kunna övertyga mig om själens odödlighet, så är det du, mor. Din starka och varma ande kan icke förfrysas eller upplösas med det kallnade stoft den burit. Du lever - det är inte möjligt annat. Skall jag någonsin få se dig? En krympling som jag till både kropp och själ, kan även jag hoppas på en fortsättning, eller gäller även på andra sidan graven Darwins teori om de svagares undergång? Frågor och idel frågor.

Jag håller i min hand ett brev.

Om och om igen har jag läst det. Det faller från dess rader en flod av ljus över mitt sorgtyngda, dystra sinne. **Det är från en sjuksköterska i Wien.** Hon skriver:70

"Jag har lovat att framföra till er en sista hälsning från den som en gång var er hustru. Hon har här under min vård slutat sina lidanden - det var kräfta i levern. Eftersom hon har bett mig redogöra för allt vad hon anförtrott mig, måste jag falla er besvärlig med ett något utförligt brev.

Det är nu sex veckor sedan hon instrevs på vårt sjukhus, där hon fick plats på enskilt rum. Hon var mycket sjuk, inte bara till kroppen utan ännu mera till själen. Något av livets stormar så förhärjat har jag aldrig sett. Och dock var hon ännu vacker; ögonen kunde stråla med en sällsynt glans och dragen hade stundom en vackerhet som man knappast kunde anse möjlig i ett så fårat ansikte. Hon hade en mjukhet i sitt väsen och ett behov att sluta sig till någon, som var rörande.

Så fränstötande hon än i första ögonblicket föreföll mig, drogs jag dock mera och mera till henne och slutade med att älska henne så som jag ännu aldrig hållit av en patient. Hon var förtjusande söt.

Till en början var hon sluten, ja nästan stygg och talade aldrig om sig själv, men i samma mån som vi kom varandra närmare blev hon mera meddelsam, och småningom fick jag hennes blick så fullständig som det är möjligt; hon dolde ingenting och det gav henne också en sinnesro som hon alltför väl behövde. Hennes utpinade själ fick frid innan den tog språnget ut i det stora okända. Frid får hon nog också där - under en betingelse, den att vi förlåter henne.

Och det gör vi - inte sant? Ni kan ej annat, jag känner det, ty jag tror mig känna er genom Cecilias skildring av den man hon en gång ägt. Kanske var hon partisk, men för henne var vi mera ett helgon än en vanlig människa. Hur bittert har hon icke ångrat allt ont hon gjort er; det känsloppjunk och den skamliga svartsjuka varmed hon förgiftade ert liv.

Hon förstod inte då hur illa hon handlade, hur hon därmed bara stötte bort den ömhet hon innerst gick och tränade efter. Hon var inte vaken ännu. I hennes inre arbetade stora lidelser som hon icke själv förstod och icke gjorde något för att leda i rätt spår; och som därför tog sig uttryck i hysteriska gråtparoxysmer och andra lika osunda känsloutgjutelser.

Så drog vi ut i kriget. Det var er plikt, men med sin sjukliga syn på förhållandet er emellan, såg hon däruti bara ett tecken på att er känsla för henne var sloctnad. Hon stred så gott hon stackare kunde, för att hålla sin egen känsla vid liv, men hon hade ett olyckligt behov att alltid få gråta vid någons bröst, och föll därför snart i en annans famn och där blev hon liggande. Hon var för svag och han för samvetslös, någon kärlek fanns icke å någondera sidan. Jag vet inte något mera tragiskt än sådana kvinnors öde, vilka bara för att få gråta ut de oklara känslor som stormar i deras inre, kastar sig i armarna på den första som kommer i deras väg. Och jag vet

ingenting föraktligare än den manliga egoism som betjänar sig av denna hjälplöshet för sina låga syften.

Ni var för högsinnad att fordra väkenhet av inkräktaren och henne ville ni inte binda med andra band än dem hon i hängivenhet kunde bära. Det har hon sedan insett; då tolkade hon er tillbakadragenhet som köld, och det var vad hon minst av allt kunde uthärda. Stackars Cecilia vad hon bedrog sig själv!

Men ni måste inte tro att det var i lättsinnigt rus hon lämnade sitt hem. Det kostade henne hårda strider i ensamhet med sig själv, innan hon var färdig att ge vika för de böner varmed den samvetslöse bestormade henne.

Så reste de. Han hade tagit med sig sin lilla förmögenhet, som han lösgjort i reda penningar; och till en början levde de ett lustigt liv i "det glada Wien". Men under den grande glädjen gnagde redan då en bitter ånger över det förflutna och en skälvande oro för framtiden. Hon sökte döva dessa objudna gäster; men de lät sig icke nedtysta.

Han hade börjat någon affärsverksamhet och däruti insatt hela sitt lilla kapital. Inom ett år var han ruinerad och flydde utan att säga ett ord, utan att lämna en rad efter sig.

Stackars Cecilia! Vad skulle hon ta sig till?

Helst ville jag dra en slöja över den tid som nu följde, men hon har ålagt mig att inte dölja någonting. Lika skoningslöst som hon själv blottade sig inför mig, ville hon att jag skulle blotta henne inför er. Det var; sa hon, det enda offer hon kunde bringa er.

Nåväl, hon hade ingen som kunde stödja och hjälpa henne; hem kunde hon inte resa och arbeta hade hon aldrig lärt sig, men hon hade en vacker röst och såg bra ut, och så fick hon - kanske mera på grund av sitt utseende än sin röst - anställning vid en varieté. Men det olycksaliga "artistskapet" förde med sig ett bohémeliv som grep henne med omild hand och drog henne allt djupare och djupare ned i moralisk smuts. Hon hade börjat detta liv med de bästa föresatser att hålla sig ren, att endast arbeta för sitt uppehälle och att, då hon hunnit samla lite, dra sig tillbaka och leva ett stilla liv med sina brokiga minnen. Men hon hade överskattat sina egna krafter. Karakterssvag som hon var och lätt därav av det smicker som regnade över henne, drömde hon sig vara en stor diva som inte kunde mätas med samma mått som andra dödliga och inte var bunden av samma moraltag som den stora hopen - sofismer; med vilka hon sökte tysta de inre rösterna.

Hon var rörande när hon så där gick till rätta med sig själv och skoningslöst drog fram både sina fel och sina tidigare försök att försvara dem.

Så gick flera år. Hon trodde sig helt ha övervunnit minnet av det förflutna och hade i själva verket genom buktande orgier i det närmaste lyckats tysta den anklagande rösten inom sitt eget

bröst. Men så kom sjukdomen sakta och smygande. I början kände hon den bara som ett håll i sidan, som generade henne när hon sjöng, men snart tog den allvarsammare former och hon måste lämna sitt engagemang.

Att på en gång förpassas ifrån rampbjudset, applåderna och de nattliga dryckeslagen med sina vidriga slutscener till ett instängt, isolerat kammardiv under ständigt växande fysiska plågor; det var för henne ett svindlande fall. Men det var räddningen. Minnena kom fram och ställde sig på rad, hon sökte förjaga dem, men de kom igen allt mera och mera hotande, allt mera och mera bockande på uppgörelse.

Hon var ju i botten en god och vek natur; inte kunde hon för härda sig. Det föll som fjäll från hennes ögon. Ensam med sig själv och sina plågor såg hon nu allt i ett annat ljus. Det gick upp för henne hur förfärligt hon bedragit sig själv, hur hon i grunden dock älskade er och aldrig älskat någon annan, hur hon längtade att få krypa till era fötter; för att där få gråta ut all sin synd och skam.

Sådan kom hon under min vård, kroppsligt nedbruten, nära döden och djupt förtrossad, men också andligt upbrättad genom kraften av en ånger så sann, så uppriktig som någon, vilken öppnat himmelens port.

Jag kunde föga göra för att lindra hennes fysiska plågor; men jag är glad att ha kunnat ge henne en hjälp som hon bättre behövde, ett hjärta inför vilket hon kunde öppna sitt.

När slutet nalkades tog hon min hand och tryckte den svagt. "Ha tack syster", sa hon, "du har givit ro åt min förbinade själ. När jag är borta skall du skriva till Fritz om allt vad jag talat - hör du det - allt. Säg honom, att om det förvunnas mig ett liv efter detta så vill jag ägna det åt att göra mig värdig hans aktning. Min lycka hänger på hans förlåtelse."

Nu är hon borta och har är så tomt omkring mig. Hon hade så helt fyllt min själ att det kändes som om något av mitt eget väsen togs ifrån mig när de bar henne ut och gömde henne i den mörka mullen. Underliga död, var gömmer du det som du ej kan förintä?

Mitt brev blev längre än jag från början ämnat och icke fritt från mina egna tankar; för dem ber jag om välvilligt överseende.

Er aktningsfulla

Syster Beatrice

*

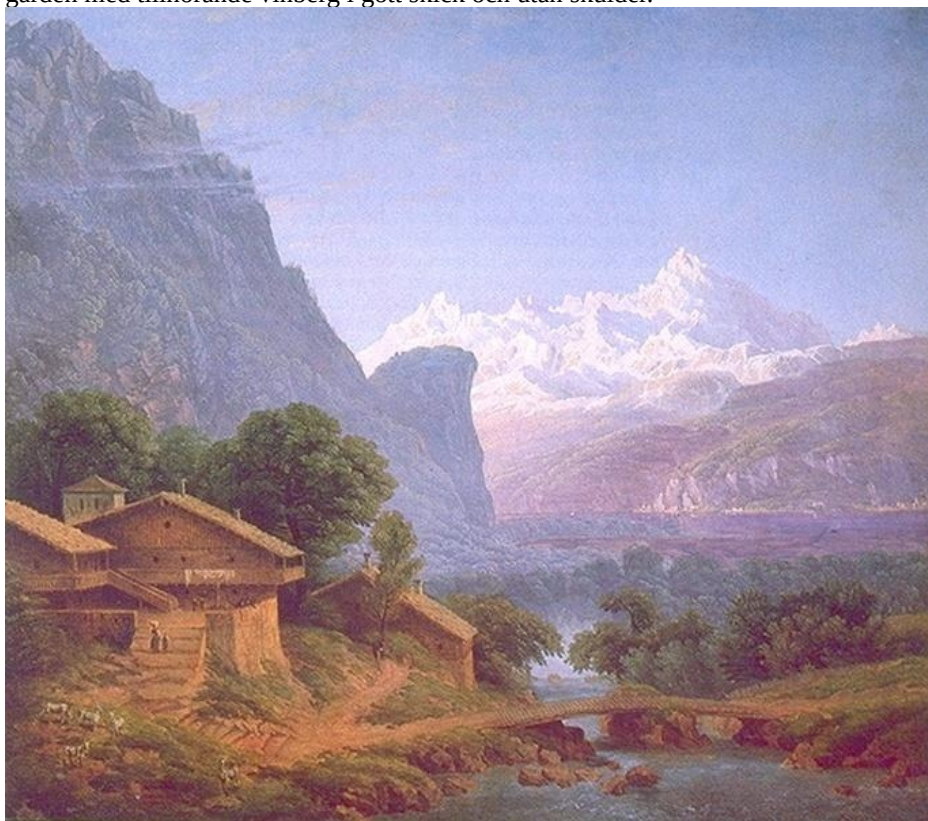
Du högste Styresman över våra öden! Jag tror att du och din regeringsform är kärlek. Jag tackar dig för att jag fått uppleva den stund då jag fick visshet om att hon är räddad. Nu bidar jag stilla den dag då du löser min andes band. Ske din vilja!

II

Andra boken att öppna. Detta sanna, mer från ett dikterat meddelande från andra sidan döden, handlar om (skriver han senare) ... "en kedja av liv, när jag har varit i kontakt med en kvinna, - genom att ha genomgått alla dessa liv, har hon varit min fru, och handlar också om honom, som alltid ville stjäla henne bort från mig". Vi följer personerna här bakåt i tiden, genom de tidigare inkarnationerna. Jag öppnar en annan bok och bilder träder mig till mötes från ett annat jordeliv; mitt näst sista. Jag vill försöka fånga dem i några enkla konturer.

Vi flyttar oss nu nära tre århundraden tillbaka i tiden, till slutet av 1500-talet.

På en liten lantgård i Savoien, (se målning nedan från denna plats i ungefär den tiden) i en av de dalgångar som leder upp mot Mont Blanc, bodde vid denna tid en lantbrukare vid namn Littorello med hustru och två barn, den rödkindade, mörkögda Antonio och den bleka lilla Viola. Littorellos far hade invandrat från Italien och slagit sig ned i denna trakt där han börjat en liten vinodling som givit goda skördar; så att han till sonen kunde överlämna den lilla gården med tillhörande vinberg i gott skick och utan skulder.

Här växte jag upp - ty Antonio det var jag - i ett gott hem, under lyckliga förhållanden och i en härlig natur. Min syster var två år yngre än jag. Hennes höll jag mycket av; ingenting var roligare än att med henne vid handen ströva omkring uppe i vinbergen eller; då solen gassade för varmt, söka skugga i den närbelägna bokskogen. Fars stora Leo var på samma gång vår beskyddare och vår lek-kamrat. Hans lurviga päls var vår huvudkudde då tröttheten tog ut sin rätt.

En gång skulle vi barn gå ett ärende åt mor ned åt bygden. Jag var då 11 år. Det var en lång väg och vi blev uppehållna en stund för att bjudas på traktering. Det var redan var mörkt när vi begav oss på hemväg. Viola var rädd, men jag gick och sjöng för att hålla oss båda vid gott mod. Plötsligt stannade vi. Vad var det som rörde sig därinne i skogsdunklet? Viola ville springa, men jag höll henne tillbaka och stod och lyssnade. Det lät som gråt och snyftningar. Jag tog mod till mig och gick åt det håll varifrån ljudet kom.

"Vem är det?" ropade jag.

Då kom det fram en liten flicka, hon kunde väl vara omkring 5 år. Hon grät så att hon knappast kunde få fram ett ord, men så mycket förstod jag, att hon gått ut för att plocka bär men överraskats av mörkret och inte hittade hem. Med nöd fick jag ur henne att hon hette Anita och var hemma på en gård inte långt ifrån vår. Viola och jag tog henne en i vardera handen, och vi vandrade vidare.

Det var en stjärnklar augustikväll. Då vi gått en stund tittade månen upp över trädtopparna och kastade trolska skuggor över vägen. Jag minns vad jag tyckte mig vara för en hjälte, som hade två små värmlösa flickor under mitt hägn. Mycket hade vi ej att säga varandra, ty rädda var vi nog alla tre och bråttom hade vi att komma hem, men Viola uppmuntrade Anita och bad henne inte vara ledsen. Nu hade hon själv blivit något modigare, då hon fått hand om en som var ännu mindre och hjälplösare. Då vi kom närmare hemmet sneddade vi på en genväg genom skogen, som jag kände väl till. Här var vi tvungna att gå över en bäck som var lite uppsvälld av några dagars regn. Viola

tog av sig strumpor och skor och klev oförskräckt i vattnet, men Anita började gråta och jag fick så liten jag var; bära henne över. Hon slog sina små armar om min hals och tryckte sitt lockiga huvud mot min kind. Jag var ej så lite stolt, när jag satte ned min börda på andra stranden och kysste henne på kinden.

Det var min första bekantskap med Anita. Sedan träffades vi ofta. Hon och Viola blev goda vänner och jag var bådars riddare. Men barnåren med sina oskyldiga lekar förgick och vi växte upp, Anita till en ljuslockig vacker flicka, jag till en mörkhyad senstark yngling. Viola var blek och genomskinlig, mild och stilla, i alla avseenden en fullständig motsats till sin bror.

När jag inhämtat de kunskaper den lilla byskolan kunde meddela, sände far mig till en större skola i Genève. "Pojken skall inte bli lika okunnig som hans far har varit", sa han.

Hans äregirighet hoppades att jag skulle bli präst i den katolska kyrkan.

Men far dog snart, och jag var ännu icke fyllda 24 år när jag fick avbryta mina studier och flytta hem för att överta gården.

- *Var finns Anita, jag har inte sett henne sedan jag kom hem? frågade jag en dag min syster.*

- Hon lär vara på besök hos sina blivande svärföräldrar; en handlande i Bonneville. Ja, du har väl hört att hon är förlovad?

- Vad säger du... förlovad? Omöjligt.

- Jo, så lär det nog förhålla sig. Fadern skall vara mycket förmögen, och sonen, som är en sprättig junker; har förvidit huvudet på Anita med dyrbara presenter och förespeglingar om all den rikedom hon skall få del av.

- Men det är ju omöjligt, hon har ju lovat...

- Ja, kunde jag inte tro det, att det var något emellan er; fast ingendera av er sagt något.

Jag kan inte neka till att jag varit lite rädd för det partiet, ty jag tror inte att hon är den som kan göra dig lycklig, men jag har sett hur ni alltid sökt varann, och hur lycklig du sett ut då dina ögon vilat på henne.

- Men är du alldeles säker på vad du säger?

- Ja, Anita var själv här - det var kort innan far dog - och hade fästmannen med sig, och det var så sött mellan dem.

- Guds kors! Det ska vi bli två om.

- För Guds skull - vad ämnar du göra?

- Ställa henne till rätta för att hon svikit mig, och slå benen av den uslingen, om han kommer i min väg.

- Så, så, så, lugna dig nu. Du kan ingenting göra åt den saken.

- Det blir min affär.

- Och för övrigt skulle jag nästan vilja lyckönska dig att ha sluppit ifrån den som kunnat glömma dig för den där penningejunkern.

- Du förstår inte sådant Viola. Du vet inte hur det bränner bröstet på mig när jag tänker på att en annan skulle... Nej, min är hon och min skall hon bli, det finns ingen bot för det.

- Vet du när hon kommer tillbaka?

- Om inte förr kommer hon väl till broderns bröllop. Du vet att Beppo skall gifta sig med en flicka från en av granngårdarna. Det lär bli ett stort bröllop i början av nästa månad, och vi är redan ombedda att komma med.

- Då kommer väl han med också - vad heter han?

- Han heter Arnold Schäffer; släkten skall vara från Schweiz. Ja, förmodligen kommer han med.

- Gott!

- Kära Antonio, var försiktig! Det är bäst att du inte går med.

- Då känner du inte Antonio.

Det var ett stort bröllop. Gäster hade samlats från hela dalen och även långväga ifrån.

Solen brände hett. Med säckpipor i täten gick bröllopståget tillbaka från kyrkan och yrde upp ett moln av damm efter sig på vägen. Nu skulle det bli lust och lek i storstugan på Boissy.

Vad hon var vacker där hon gick i andra ledet bland de närmaste släktingarna, med sitt rika hår i långa ljusa lockar kring hals och axlar. Bredvid henne gick hennes fästman, denne Arnold Schäffer; som jag av hela min själ hatade. Hans dräkt stack av från våra nationaldräkter; han bar krås den uslingen, och i handen hade han ett långt spanskt rör med guldknapp. Vänta min gosse, vi skall nog talas vid innan festen är slut.

Bröllopsmåltiden är slut. Vinkannorna har flitigt gått laget runt och stämningen är upprymd och munter. Gästerna går ut på gården för att svalka sig. Jag ser Anita gå ensam upp på loftet, jag springer upp för trappan efter henne, in på hennes kammare och vrider dörren i lås efter oss.

- Äntligen har jag dig här mellan skål och vägg - du käreasta!

Innan hon hann säga ett ord hade jag slagit armarna om henne, dragit henne till mig så hårt att hon satt som i ett skruvstäd och tryckte kyss på kyss på hennes röda läppar.

- Vad vill du? Släpp mig, flämtade hon och satte ett par förskrämda ögon i mig.

- Vad jag vill. Det var en fråga. Jag vill äga dig. *Du är min, min och ingen annans. Det har du lovat mig, och det kommer jag att utkräva av dig, om jag också skall strida om dig med hela världen.*

Hon började gråta och såg så hjälplös ut att jag nästan tyckte synd om henne.

- Jag kan inte hjälpa det Antonio, snyftade hon. Jag trodde du hade glömt mig då du inte hade skrivit till mig på ett halvt år. Så kom Arnold och...

- Och bländade dig med sitt guld. Jag förstår det. Men nu skall det bli slut mellan dig och den där krämaren, och det i denna dag förstår du. Du har aldrig älskat honom - inte sant?

- Antonio! Ha förbarmande med mig.

- Det är just det jag har då jag frälser dig från att falla i armarna på den där sprätthöken.

- Antonio! Jag kan inte...

-Jo, du kan och du måste redan i denna dag säga honom att... att... ja, att han får dra sina färde, och så kan du hälsa honom från mig, att han kan vara glad om han slipper helskinnad härifrån.

-Men Antonio...

-Vill du kanske säga att du älskar honom? Då säger jag, det är lögn. Du har aldrig älskat någon annan än mig, mig Antonio, och du älskar mig ännu, det kan du inte förneka.

Jag hade stormat nästan vilt, men nu ve knade stämman, jag sträckte armarna mot henne och bad med blickar och ord:

-Kom, du dyraste min! Jag vill göra dig lycklig, jag skall bära dig på mina händer.

Hon föll i mina armar; lutade huvudet mot mitt bröst, men kunde för snyftningar inte få fram ett ord.

Någon tog i dörrlåset och strax därpå hördes en bultning. Vi stod tysta. Det bultade ännu en gång. Jag gick och öppnade. Det var Arnold Schäffer. Han mätte mig med en blick av djupaste förakt och ville tränga sig förbi mig fram till Anita.

-Nej min herre, ropade jag och tog honom lite omilt i armen, Anita rör ni inte en gång till, om ni vill ha armar och ben i behåll. Hon tillhör mig genom ett äldre löfte.

Han slet sig loss och gav mig en knuff i bröstet.

-Ur vägen bonde! röt han alldeles blek av ilska.

Men med ett språng var jag över honom, grep honom i strupen och slog honom till golvet så att han föll med en duns, som säkert hördes i hela huset. Så fort jag fått honom riktigt under mig blev jag lugn.

-Förstår ni nu att det klokaste ni kan göra är att genast fara härifrån och aldrig mera visa er i vår dal; det kunde bekomma er mycket illa.

Han flämtade och stönade men kunde icke få fram ett ord. Anita hade krupit ihop i en vrå och dolde ansiktet i händerna. Några bröllopgäster kom inrusande.

-Vad står på? Vad har hänt?

-Ingenting, svarade jag lugnt, medan jag reste mig och släppte taget om min rival. Det är bara herr Schäffer som hastigt blivit illamående och måste resa härifrån. Jag skall hjälpa honom att spänna för hästen.

Jag tog honom i armen och ledde honom utför trappan, ut på gården och ned till stallet.

Han sa inte ett ord, bara blängde på mig med ilska ögon. Jag satte för hästen och fick honom upp i vagnen. Han lydde mig utan ringaste motstånd, men när han väl fått tömmarna i sin hand slog han till mig med piskan över huvudet så att hatten föll av.

-Vänta du, skrek han, vi träffas väl igen. Och så bar det av, så fort hästen kunde springa.

Det dröjde länge innan jag sedan såg Anita. Hon hade blivit sjuk, sades det, men även sedan hon tillfrisknat ville hon inte visa sig ute. Viola, som var förtvivlad över vad jag gjort, sökte upp henne, men fick endast tårar till svar på alla sina frågor.

Själv var jag nog lite skamsen över mitt tilltag, men på samma gång var jag fullt övertygad om det berättigade i mitt handlingsätt och framför allt var jag viss om att det var till Anitas bästa, ty hon hade aldrig kunnat bli lycklig med den där utbölingen. När bara någon tid hade gått skulle vi gifta oss, och sedan skulle ingen vidare tänka på den historien.

Redan nu var det många, särskilt bland de yngre männen, som tyckte att jag handlat fullkomligt riktigt. De äldre ruskade på huvudet och kallade mig "vildbasaren".

Det värsta blev nog att blidka Anitas far, en girig gubbe, som med grämlse sett sin dröm om en rik måg gå i kvav. Men min plan var snart färdig. Hans och våra vinberg gränsade till varandra, och han hade flera gånger hos min far anhållit att få köpa ett litet bra fält som gränsade intill hans ägor, men far hade alltid sagt nej.

Ett par månader efter det där bröllopet - det var på hösten strax före vinskörden - gick jag över till gubben, träffade honom ensam och började försöksvis tala om utsikterna till en god vinskörd. Han var mycket ordkarg, och jag märkte allt för väl att jag icke var någon välkommen gäst.

- Ja, du får nog bra, synnerligast på den biten som ligger närmast oss, sa han.

Jag ställde mig alldeles okunnig om att det stycket var bättre än de övriga ägorna.

- Det tror jag knappast, svarade jag. Den biten ligger också så långt från gården att den är besvärlig att bärga. Jag skulle inte ha något emot att sälja den om någon ville ha den.

Gubbens ansikte ljusnade.

- Vad kostar den då? frågade han i en ton som han försökte hålla likgiltig.

Jag nämnde ett mycket lågt pris. Gubbens ögon drog ihop sig och jag såg hur det lyste i springorna. Anita kom in i detsamma. Hon hälsade förläget och skulle just gå ut igen då gubben ropade åt henne att ta in en dunk av det bästa ölet.

- Nej, började han igen, det får du nog aldrig. Så mycket kan ingen betala för den där lilla jordlappen. Den är inte så givande heller; i fjol var det nästan missväxt på den.

Öldunken hade kommit in och jag sköljde ned gubbens osanning med god smak.

- Jaså, säger ni det kära far. Då får jag väl kanske slå av lite.

-Ja, vill du nöja dig med hälften så skulle jag hålla det för ett skäligt pris.

Gubben tog sig en djup klunk och strök med tröjarmen skummet ur skägget. Ögonen hade blivit så små, så små.

Anita hade slagit sig ned vid spinnrocken, men följde oss mycket uppmärksam. Hon förstod vad frågan gällde, den hade varit dryftad många gånger förr i detta rum. Nu blandade hon sig i samtalet.

-Jag tycker du vore dum Antonio, om du gjorde dig av med den lotten. Det är den bästa i hela dalen, brukar far säga.

-Tyst du, det där begriper du inte, sa gubben kärvt.

-Men om jag nu ändå skulle sälja den så har du väl ingenting emot om far din köper den.

-Topp, sa gubben och räckte fram sin hand, jag tar den. Och när får den tillträdas? frågade han med ett slugt leende.

-Genast, om ni vill. Skörden är er.

-Nå, det kan jag kalla en redbar affär. Och betalningen.

-Den vill jag allt ha till nyåret, för då tänkte jag ni skulle hålla bröllop för Anita och mig, och då behöver jag få lite nytt i huset.

Gubbens ansikte mulnade.

-Jag vet att det var du som fick flickan att slå upp med Schäffer, och det tackar jag dig inte för.

-Men det gör Anita, och det borde ni också göra, ty inte hade det blivit någon lycka med en sådan där sprätthök, varken för henne eller för gården, om han en gång skulle kommit att slå sig ned här. Han har pengar, det är sant, men så lär han också ha förmåga att röra på dem, och det brukar gärna sluta i elände. Var ni glad att jag gav honom respass härifrån. Jag hade ju ett äldre löfte med Anita, och jag låter inte en sådan där dansmästare knuffa undan mig.

-Men du har aldrig talat med mig eller mor om saken.

-Det gör jag nu, kära far.

-Vad säger du själv Anita?

-Jag har alltid hållit Antonio kär, men jag trodde han hade glömt mig och då...

Hon fullbordade inte meningen, men kom och tog min hand. Jag drog henne till mig och kysste det vackra ljusa håret.

-Nu ser ni själv, far. Vad Gud har förenat skall människor icke åtskilja.

-Nå, så må Gud välsigna er då. Han gick till dörren och ropade:

Mor, mor kom in får du höra!

Kort därefter dog min mor i en långsamt tårande sjukdom. Jag var nu ensam ägare till gården och började med iver att rusta den för att värdigt kunna ta emot Anita. Bröllopet var utsatt till jul. Den enda som inte var glad, var Viola. Hon sörjde mycket sin mor och så tror jag nog också att hon i hemlighet gick och sörjde över mitt val av hustru. Hon och Anita hade aldrig riktigt förstått varandra. Viola var en stilla, inbunden natur med en starkt utpräglad rättskänsla. Anita var ett stundens barn. Skratt och tårar skiftade oftare än solsken och regn, och hennes livliga lynne kunde lätt locka henne till små dårskaper.

Kanske var det just hennes rörliga temperament som tjusade mig, och väl också de vackra ögonen som jag aldrig kunde se mig mätt på.

Nu var hon min. Det tungsinne som legat över oss och hela gården under mors långa sjukdom, gav nu vika för en sprudlande glädje och munterhet. Bygdens ungdom samlades gärna hos oss, och dansen gick till långt in på nätterna vid violers och säckpipors ljud.

Men det var icke riktigt den lycka jag hade drömt om; jag fick icke det tag i Anita som jag önskade. Hon gled undan mig och det blev aldrig någon riktig förtrolighet mellan oss. Dessutom var hon retlig till lynnet och såg inte med blida ögon att jag skämtade med flickorna. Själv kunde hon däremot tillåta sig mycket som hon aldrig skulle ha förlåtit mig.

Vid ett tillfälle, då vi hade gille hemma och jag hade dansat med den vackra Lucia och ännu stod med handen om hennes liv, kände jag plötsligt ett smärtsamt stick på yttersidan av handen. Jag ryckte till och såg mig om. Det var Anita.

-Varför sticker du mig? Frågade jag.

-Det såg så bra ut när du höll handen så där att jag tänkte sätta fast den med en knappnål, svarade hon med ett leende, som var lika vasst som nålsticket.

*

Vid ett annat tillfälle, då vi roade oss med bågskjutning - ett vanligt nöje då ungdomen kom tillsammans en sommardag - föreslog Anita att det skulle bli en tävling om vem som var den bästa skytten. Var och en, som ville vara med skulle få tre pilar, och den som uppnådde de högsta träffalen skulle kallas mästerskytt och få kyssa den flicka han tyckte såg bäst ut. Det var priset.

-Är ni med på det både gossar och flickor? Frågade Anita. Nu var hon i sitt bästa lynne.

-Ja, ja! Det var ett bra förslag, ropades det i kor och alla skrattade.

Det fanns bland skyttarna en ståtlig pojke vid namn Andreas Käfer från bergsbygden.

Han var känd som den djärvaste och skickligaste bland alpernas stengetsjägare, men han var också mycket flickblyg. Han sköt tre prickar och ingen kunde göra honom rangen stridig.

-Han är mästerskytten, ropade Anita, kom nu fram och tag din belöning av vem du vill.

Han strök av sig mössan och såg sig omkring men rörde sig ej ur fläcken.

-Nå Andreas! - Hur går det? - Törs du inte? Ropade de andra pojkarna i munnen på varandra.

Slutligen tog han mod till sig och gick rätt fram till min hustru, fattade hennes hand och kysste den. Men hon tog honom om halsen, drog honom till sig och kysste honom på munnen.

-Du skall väl ha en riktig kyss, det har du ärligt förtjänt.

-Det där gillas inte. Anita är inte flicka, vågade någon invända. Anita rodnade ända upp till hårfästet, svängde sig på klacken och sprang sin väg.

Det hela var ju en mycket oskyldig lek, men det var något i Anitas uppträdande som berörde mig obehagligt. Jag hade en känsla av att hon arrangerat tävlingen med beräkning, att det skulle gå som det gick.

*

Ett år hade gått. Det var stilla och tyst på gården. Vi gick och väntade att Anita skulle bli mor. Det hade kommit mera mjukhet hennes väsen, och hon hängde sig gärna vid min hals för att, som hon sa, "få gråta ut sin oro och sin lycka".

Jag gjorde allt för att muntra och glädja henne och lätta hennes arbete. Denna ömhet rörde henne, ty hon var i botten en vek natur, och hon slöt sig till mig mera än förr. Men samtidigt kunde under den mjuka ytan vissa hårdheter komma fram som förrådde hur det stundom sjöd på djupet. Hon var vid sådana tillfällen icke riktigt själv mäktig. Jag skrev det på hennes tillstånd och var bara så mycket ömmare mot henne. När hon blev lugn igen, kunde hon förebrå sig allt vad hon sagt och gjort och be mig om förlåtelse. Då var hon så rörande öm och söt. På det hela taget var detta min lyckligaste tid. Jag kände att Anita var min, att hon behövde mig, att hon höll av mig, att jag kunde vara för henne det stöd och den glädje hon längtade efter.

Men vår lycka blev ej långvarig. En afton hade Anita gått ensam över till sina föräldrar som bodde en kvarts timmes väg ifrån oss. Hon blev länge borta och jag började bli orolig. Äntligen kommer hon in med brådsnkande steg och förskrämd uppsyn.

-Vad är det, min älskade?

-Jag såg tre karlar smyga omkring här utanför.

-Gjorde de dig något?

-Nej, de smög sig bakom fatburen när jag kom. Det såg ut som de hade ont i sinnet.

-Åh, det har nog ingen fara. Kände du igen någon av dem?

-Jag vet inte, men jag tyckte alldeles att jag kände igen den ena av dem, då han vände sig om och såg efter mig.

-Vem var det?

-Gå inte ut Antonio! Jag tror det var han.

Mitt blod kom i svallning. Jag ryckte till mig en knölpåk och rusade ut, innan Anita kunde hindra mig.

Det var månljust och ett lätt snötäcke låg över marken så att man såg rätt tydligt även på längre avstånd. Jag gick samma väg som Anita hade kommit, men jag hade inte gått långt innan jag hörde springande steg bakom mig. Jag vände mig hastigt om och stod med ens ansikte mot ansikte med Arnold Schäffer. Det lyste en ondskefull eld i hans ögon.

Bakom honom stod två män som jag inte kände.

-Nu har jag dig, röt han. Nu skall du få för bröllopgillet, din lymmel. Bind honom! skrek han till karlarna.

-Den första som kommer mig nära spräcker jag skallen på, svarade jag och svängde min påk.

Den ena av hans hantlangare tog ett språng emot mig, men innan den andra hann komma honom till hjälp föll min påk med en sådan kraft över hans skuldra att han segnade ned. Den andra tog genast till flykten, men Arnold själv hann icke undan. Jag grep honom kragen och slängde honom som en vante i backen.

-Jaså, du kommer med lejda armar och vill binda mig, när dina egna mjölkfingrar är för svaga. Det skall jag vänja dig av med.

Han var vigare än jag trodde och kom hastigt på benen igen, kastade sin kappa och drog en stilet ur sin kapp. Det blev en vild lek, men jag svängde min påk vigare än han sitt vapen, och slutet blev att jag med ett kraftigt slag krossade hans ben. Där låg han och kunde inte röra sig, men han skrek "hjälp, hjälp" så mycket hans lungor förmådde.

Jag gick hem och tillsade mina båda drängar att spänna för en vagn och köra de båda slagna till vårdshuset nere i byn och sedan fara till en läkare som bodde en timmes väg därifrån och be honom komma och förbinda dem.

Det blev en ledsam historia. Vid det förhör som sedan anställdes, hade jag inga vittnen men mina motståndare intygade alla tre att det var jag som anfallit dem då de kommit fredligt vandrande på vägen. De hade varken gjort eller velat göra mig något ont. Dagen förut hade de kommit till trakten som resande och slagit sig ned på ett vårdshus och vid en promenad på kvällen hade de blivit överfallna och lemlästade.

Arnold Schäffer hade fått högra knäet krossat; den andra hade fått nyckelbenet bräckt.

Eftersom slagsmålet vid bröllopgillet ännu var i färskt minne, hade jag skenet emot mig. Vad jag än försäkrade hjälpte det icke; jag dömdes för grovt övervåld på allmän väg, till ett års tukthus.

Belagd med hand- och fotbojor, som en grov brottsling, avfördes jag till häktet i

<Chambéry. Anita var utom sig av förtvivlan. Viola var som förlamad av sorg. Jag bet ihop tänderna. Den bitterhet jag kände var för stor för att kläs i ord.

Vad tiden blir lång mellan fängelsets murar; det år jag satt inne syntes mig aldrig vilja ta slut. Och under tiden grodde och växte bitterheten i min själ. Ibland kunde jag rasa och slå mig blodig mot den kalla muren, men det var ingen som brydde sig därom. Efter sådana utbrott blev jag för någon tid slö och apatisk. Mina medfångare var rädda för mig fast jag aldrig gjorde dem något ont. Mina väktare hatade mig och höll mig så strängt de kunde.

Den enda som visade mig någon vänlighet var en fångkamrat vid namn Pierre, som blivit dömd till tio års tukthus för dråp på en rival. Han var den godmodigaste själ man kunde se, men en enda gång hade sinnet runnit på honom och det fick han umgälla med tio långa år bakom tukthusets jämgaller. Det likartade i våra brott förde oss tillsammans och han blev mig slutligen en verklig vän.

Många månader hade gått utan att jag hört något från mitt hem. Vad visste jag om det som hände ute i världen? Min värld var en fångelsehåla som mätte några steg i längd och bredd. Var Anita död, eller hade hon brutit alla

band med den som inte längre var henne värdig? Hade hon fött vårt barn? Skulle jag någonsin få sluta det i mina armar? Skulle jag väl ens våga mig tillbaka till vår dal och min lilla vackra gård? Den som suttit inne var ju brännmärkt för hela livet. Vad skulle jag väl ta mig till när jag blev fri?

- Gnagande tankar som aldrig lämnade mig någon ro.

En dag på senhösten kom fångvaktaren och sa mig att en kvinna ville tala med mig.

Hon väntade mig i förrummet. Det var Viola. Hon hade **vandrat på sina fötter den långa vägen** till Chambéry

- se kart nedan- och efter mycket bråk med myndigheterna slutligen fått tillstånd att träffa mig.

- Antonio! Är det verkligen du? Ditt hår är ju grått! var hennes första utrop när hon fick se mig.

Nu kom i korta satser hennes berättelse. Anita var död. Hon hade haft en svår och för tidig förlossning kort efter att olyckan drabbade mig. Barnet, en liten flicka, levde endast några dagar. Anita kom upp igen, men var bruten till både kropp och själ. Hon var tungsint och sluten och lade icke hand vid någonting. Viola, som allt sedan Anita flyttade in som husfru på gården, ansett sig överflödigt och levde ett tillbakadraget liv på sin kammare, måste ta ledningen om inte allt skulle gå vind för våg, men detta såg Anita med oblidla ögon, och spänningen mellan svägerskorna blev större än någonsin.

- Talade hon aldrig om att söka upp mig? frågade jag.

- Nej, hon var så underlig. Hon tålde aldrig att man nämnde ditt namn. En gång sa jag henne att hon dock borde besinna att det var för hennes skull du råkat i olycka. "Det var det inte", svarade hon. "Det var hans häftiga lynne, som jag alltid var så rädd för. Hade han inte så våldsamt brutit sig in i mitt liv, hade jag nu varit en aktad och ärad fru i långt bättre förhållanden. Nu vågar jag inte se människor i ansiktet, de pekar fingret åt mig, för att min man sitter på tukthuset." Jag svarade henne att det nog inte stämde; snarare tycker alla synd om dig för att du fått ett för hårt straff. Men hon gick gråtande ifrån mig utan att svara.

- Har du frågat något om honom, den tredje, som väl egentligen är skulden till alla våra olyckor?

- Jo, han kom en gång till gården och bad att få tala med Anita. Hon var inte hemma, utan jag tog emot honom. Han gick på kryckor, ty den skada du tillfogat honom hade varit så svår att doktorn hade varit tvungen att ta av benet ovanför knäet, som var alldeles krossat. Detta berättade han under hotfulla vredesutbrott. Han skulle nog märka dig när du väl kommit ut igen, sa han. Jag tillsade gårdskarlen att visa ut honom, och så vitt jag vet träffade han aldrig Anita. Han reste samma dag från trakten.

Viola berättade om mycket annat som inträffat under min frånvaro, men jag hörde knappast på henne, så upptagen var jag av de ord Anita fällt om mig.

- Jaså, det kunde hon säga om mig, mumlade jag. Jag var således ingenting för henne?

- Jag tror nog ändå att hon på sitt sätt höll av dig, men hon var så underlig, så full av motsägelser. Hon hade icke vaknat till klarhet över sig själv. Men nu är hon borta och jag vill för min del ha överseende med henne. Måste också du kunna det!

- Du må tro mig eller inte, syster, men jag säger dig att jag älskat denna kvinna, och den man älskar behöver intet överseende. Men, säg mig, hur dog hon?

- Det är en sorglig historia som jag helst velat bespara dig, men en gång måste ju sanningen fram. Hon blev allt mer och mer dyster och grubblande, svarade inte på tal, eller om hon svarade var det knappast mening i vad

hon sa. Jag tror att hon var lite rubbad. En afton gick hon ut, utan att säga ett ord och kom inte tillbaka. Jag sökte henne hela natten men utan resultat. Dagen därpå hittades hennes hatt nere vid klappbryggan, och några dagar senare flöt hon upp ett stycke nedanför bron.

Jag satt som förlamad, kunde inte få fram ett ord. Åter en skuldbörda på mina redan tungt belastade skuldror. Viola fortsatte att berätta om allt som vidare hänt, men jag hörde henne ej. För mig stod det så fruktansvärt hårt att jag nu även hade skuld i Anitas död. Hur var det hon sa: "Hade jag inte med våld brutit mig in hennes liv så..."

Ja, det var min skuld, det var det som bragt både henne och mig i olycka.

Viola sökte trösta mig. Med all den ömhet varav hennes något inbundna natur var mäktig, sökte hon intala mig mod att börja ett nytt liv när jag väl kommit ut igen.

- Du har nu inte mer än 4 månader kvar, sa hon, sedan kommer jag och hämtar dig, och vi två skall ha det så gott tillsammans på vår lilla gård - inte sant?

- Jag kommer aldrig mera till vår gård, så mycket du vet det. Den får du överta och besitta som din egen.

- Vad ämnar du då ta dig till?

- Det vet jag inte. De vilda djuren har sina hålor och lyor. Det finns väl något gömställe även för mig.

Stackars Viola! Hon gick djupt bedrövd ifrån mig. Sedan såg jag henne aldrig.

*

Ju mera frihetens timme nalkades, desto oroligare blev jag. Varför fick jag inte stanna och dö inom dessa murar? Var jag då tvungen att gå ut bland människor, tigga om deras barmhärtighet och mötas av deras förakt? Vad livet kan vara grymt!

Dagen kom. Regeln slogs ifrån, porten öppnades, och jag fick gå vart jag behagade.

Till skogen, till bergstrakterna, blott icke bland människor, det var mitt mål, och jag gick som piskad av furier tills jag nådde en jämförelsevis glest bebyggd trakt. Men med två tomma händer kunde jag icke slå mig ut. Förtvivlade förhållanden leder till förtvivlade handlingar. Jag rånade och stal tills jag hade rustat mig med verktyg och vapen samt kläder mot vinterkylan. En övergiven, nästan fallfärdig koja på en högt belägen sätervall blev min första fristad. Vilt var det gott om och jag var en god bågskytt så inte behövde jag svalta.

Med stål och flinta och en god yxa behövde jag heller inte frysa, men ensamheten, den förfärliga ensamheten, den stod jag inte ut med. Jag var tvungen ibland, bara för att få se människor, att dra mig nedåt bygden, tigga mig till en bit mat och få höra dem tala. Det var som musik för mitt öra.

Särskilt greps jag av längtan efter Pierre. Men hur kunde jag nå honom? En anhållan att få tala med honom skulle säkerligen avslås, men bevakningen var inte synnerligen sträng; kanske kunde det gå lättare än jag tänkte. Jag tog mod till mig och vandrade ned till Chambery. Jag visste ju vilket fönster som hörde till Pierres avskilda cell. En mörk natt då alla sov, smög jag mig utanför och kastade upprepade gånger sand mot de små blymfattade rutorna. Fönstret öppnades och mellan gallerets jämstänger stack ett huvud fram. Det var Pierre.

Det behövdes inte många ord förr än vi förstod varandra. Med hjälp av en lång stång räckte jag honom en liten starkt härdad såg och en flaska med olja och lovade återkomma varje natt tills han var färdig till flykt. Natt efter natt gick jag där och hörde sågens ihärdiga arbete.

Äntligen, den sjunde natten, såg jag två gallerstänger ge vika och min vän ta sig ut genom öppningen. Ett hjärtligare famntag har jag aldrig fått eller givit.

Nu var vi två, och livet syntes mig med ens värt att leva. Jag tog Pierre med till min koja och invigde honom i eremitlivets alla mödor och vedervärdigheter. Han var glad att finna en fristad hos mig, och vi levde många år i god sämja med varandra.

Men även den glädjen blev tagen ifrån mig. Han gick en gång ensam ut på jakt och kom aldrig mer tillbaka. Flera månader efteråt hittade jag hans halvt förmultnade lik, svårt lemlästat. Antagligen hade han blivit slagen av björn.

Nu satt jag åter ensam och förtvivlad. Jag kunde inte härda ut, jag grep min stav och min båge och begav mig ut på vandring. Genom okända trakter gick min väg. Någon gång kunde jag träffa vänliga människor, men oftast blev jag ansedd för en stråfrövare, och jag var ju i själva verket inte stort bättre. Människor skydde mig och jag avskydde dem.

Mången våldsbragd från denna tid var endast ett utbrott av den bitterhet som låg och grodde i min själ. Jag har intet mord på mitt samvete, men väl kunde jag mången gång fara vildsint fram när jag mötte en krämare eller herreman som behandlade mig överlägset eller hånfullt. Min stav har randat mången rygg både blå och blodig. Det kändes som en lindring för den inre spänning av harm och hat jag ständigt gick och bar på. Så kändes det då. Sedan har jag många gånger ångrat min vilda framfart.

Är förgick under detta kringströvande liv. Jag började bli gammal och skröplig, min rygg var böjd, mitt ansikte fårat, min hjässa kal, det tovigga skägget räckte mig ned på bröstet. Jag började längta till ro för både kropp och själ.

På sårig fot och med ångerfullt blödande hjärta nådde jag klostrets port. Priorn var en from man med ett hjärta som ömmade för både andlig och lekamlig nöd. Jag gav honom min bikt så fullständig som mitt minne förmådde. Det lättade mitt tyngda sinne, det var som en svår börda lyfts bort. Han lade sin hand på mitt huvud.

- Arma broder, sa han, du har lidit mycket, din själ är mera sargad än dina blodiga fötter. Stanna här i klostret. Guds moders kapell är en fristad, dit världens oro icke når. Där får du lägga din vända ned för den korsfästes fot, där får du frid.

Så skedde. I cellens ensamhet, i kapellets helgade stillhet, fick min ande den ro jag trånade efter. Och i klosterbiblioteket öppnades för mig en ny värld av tankar och intryck.

En underbar frid bredde sig över de få år jag ännu hade kvar på jorden. **Det stormiga liv jag fört svann bort som något överkligt som inte hörde mig till, och då döden nalkades kunde jag jublande förnimma att det var mot en ljusare tillvaro jag nu höjde min själ.**

Bild: Chambéry - antagligen i slutet av 1800-talet, - det betyder ca 300 år efter att denna historia hände i denna region.

(I det här vackra landskapet var detta liv för Antonio - för ca 400 år sedan; i Savoydalen nedanför Mt.Blanc i Frankrike. Klostret - bild till höger på bild från denna region, kan mycket väl vara dagens version av det kloster han nämner i texten.)

bild till höger om Avignon i sydöstra Frankrike, i regionen där denna historia började / hände för 700 år sedan.

Del III

Vi går ännu längre tillbaka i tiden och öppnar en bok från början av 1300-talet. Den är skriven med en knagglig och svårläst handstil på gammal franska, på någon provencalsk dialekt. Anteckningarna är knapphändiga och föga sammanhängande. Det skulle vara svårt för en främmande att av dessa fragment göra sig en hel bild av den personlighet vilkens liv de skildrar, men för mig, som själv skrivit dem, är de tillräckliga för att i minnet återkalla bilden av den uppblåsta men i själva verket mycket obetydliga tempelriddaren Bertrand de C., som inte långt från Avignon ägde en befäst borg.

bilden är enbart för illustration - inte nödvändigtvis detta slott på bilden

Det är underligt att nu efter sexhundra år se tillbaka på denna löjliga figur och veta att det var jag. Men han var inte bara löjlig, han var också hårdhärtad och det är ett vida svårare lyte.

Det skimmer av löje jag nu finner omge Bertrands person, var måhända mera något som berodde på tidsförhållandena än något som hade sin rot i hans karaktär. Den döende riddartiden med sin uppstyltade värdighet, sina skramlande torneringar, sina mitt i fattigdomen lysande fester, ter sig från vår tids ståndpunkt som ett barnsligt försök att hålla vid liv en svunnen storhet, som var dömd till undergång. Men jämsides med detta yttre prål med ridderliga seder frodades en inre kräftska, ett *tyranniskt herravälde över familj och husfolk och ett stundom ganska grymt förtryck av underlydande*. Filip den Sköne hade visserligen upphävt livegenskapen, men de av godsherrarna beroende bönderna utsögs och misshandlades på alla sätt i mer eller mindre förtäckta former, allt efter som regeringens vacklande politik sökte sitt stöd hos folket eller hos adeln.

< Bonifacius VIII var död, och den nya påven Clemens V > hade på den franska konungens begäran slagit sig ned i Avignon. Det gällde nu en strid mellan kungamakten och den självrådiga tempelorden, och påven var icke sen att ställa sig på kungens sida.

Orden blev upphävd, dess förläningar indragna, och flera av de förmästa tempelherrarna straffades med förlust av liv och egendom.

Under denna upprörda tid var det jag levde, men fast jag hade mitt gods inte långt från den fruktade påvens residens, var jag för ringa för att ådra mig någon personlig onåd. Min lilla besittning var icke en förläning utan hade gått i arv i vår släkt genom många generationer; därför fick jag behålla den. Det var endast min rang som tempelriddare som blev mig berövad, men det var också efter min dåtida åskådning ett skändligt övergrepp utan like.

Jag vill försöka att teckna några tavlor från denna period; att sammanbinda dem till en helhet överlämnar jag åt läsarens fantasi.

Det är ett lysande tornerospel i Avignon. Från Provence och Lang-uedoc, ja ända från Auvergne har adelsmän och riddare med stora följn samlats för att delta i eller åskåda den festliga vapenleken. Läktarna på ömse sidor om rännarbanan är fullsatta av damer och äldre riddare. Mitt på ena långsidan är marskalkernas tribun. Här sitter även de damer; som med sin slöja eller sitt skärp hyllar någon särskild av de tävlande riddarna, och främst bland dem den sköna som blivit utsedd att till segervinnaren överlämna dagens pris.

Först hålls ett tornerspel. Ett tjugotal riddare i blänkande rustning och vajande fjäderbuskar rider upp vid vardera ändan av banan och formerar sig på linje. De drar sina tvärskurna svärd och saluterar varandra. Härolden blåser en fanfar; och de båda tävlande lagen närmar sig varandra först i skritt, sedan i trav, som ökas till galopp, tills de i ett moln av damm under vapenbrak, gny och rop drabbar samman. Det är ett tumult, där man knappast längre kan skilja vän från fiende, allt virvlar samman i en kaotisk massa av rustningar som skräller under de drabbande svärdslagen.

Jag är med i leken och bär en grön slöja, som den sköna Alice de Rochy själv fäst på min vänstra axel, hon som nu sitter där som dagens drottning redo att räcka segervinnaren hans pris. Jag är stark och vig och väl förfaren i alla ridderliga idrotter; mig skall ingen fälla ur sadeln.

Åter ljuder här oldens fanfar. Striden upphör och marskalkarna förkunnar att mitt lag avgått med segern. De som icke fått någon skada ordnar sig på nytt. Ur mitt lag uttas genom lottning två riddare som måste avstå från leken för att antalet skall bli lika på ömse sidor. En ny sammandrabbning med samma resultat. Självt har jag fällt två av mina motståndare till marken. Höga rop och viftningar hälsar segrarna.

Nu börjar skådespelets andra akt, en duell mellan två riddare som vardera lag utsett.

Jag är den ena, min motståndare är den berömde riddaren Louis d'Aragon. Vi rider fram, nu beväpnade med långa trälansar; hälsar damerna och varandra, och stannar på det bestämda avståndet orörliga som statyer; avvaktande häroldens signal. Fanfaren ljuder och vi rider i full galopp mot varandra. Min lans brister och själv får jag en kraftig stöt, som dock icke rubbar mig ur sadeln. Man räcker mig en ny lans och jag spränger på nytt till anfall. En välriktad stöt mot bröstplåten på min motståndares brynja lyfter honom ur sadeln, han faller baklänges till marken. Rop, viftningar

och fanfarer; jag är dagens hjälte.

Flera dueller utkämpas med omväxlande lycka, men ingen gör mig rangen stridig; under trumpeters smattrande hyllas jag som segervinnaren. Jag förs upp på tribunen, där damerna tar av min rustning och fäster en mantel över mina skuldror. Jag knäböjer för den sköna Alice, som fäster segerkransen på mitt huvud.

Det är en gammal hävd att segervinnaren får kyssa den dam som givit honom priset, och jag reser mig för att utfå vad jag anser vara min rätt. Då lägger hon två finger på sin mun, ett otvetydigt tecken till att hon vägrar mig sin gunst.

- Det är dock er slöja jag burit, säger jag halvt förnärmat.

- Må så vara, svarar hon. Jag var ju skyldig, på den plats jag dag i bekläder; att till någon av de tävlande lämna mina färger. Jag har i er hyllat styrkan, och jag ser att jag icke missräknat mig.

Skamsen drar jag mig tillbaka och full av harm rider jag med mitt lilla följe redan samma afton hem till min borg.

*

Det är bröllopgille hos greve de Rochy och jag är den lycklige brudgummen. Jag har anhållit om Alices hand, inte så mycket på grund av någon djupare böjelse, men för att jag ansett det vara det värdigaste sättet att tvätta av den skymf jag lidit vid torneringen Avignon. Mitt gods är visserligen ringa, men mina anor så mycket högre, och den gamle

greven har icke ansett sig kunna avslå min framställning. Sin dotter har han icke rådfrågat.

Bruden är skön men blek, de mörka ögonen är halvt beslöjade. Jag har ännu icke fått en öppen blick, och knappast ett ord har kommit över hennes läppar. Men det fäster jag mig icke vid, nu är hon min och vi skall nog tillsammans tråda livets dans, sedan hon övervunnit den blyghet, som naturligtvis nu behärskar henne.

Vigseln förrättas i slottets kapell. Då den är slut trycker jag min brud så hårt till mitt bröst att hon skriker till och faller maktlös i mina armar. Men hon kommer sig snart, och festen fortgår som om ingenting passerat.

Bland bröllopgästerna är en ung vapendragare, de kallar honom Marcel, som så ofta han kan närmar sig bruden. De samtalar livligt med varandra. Jag ser det med grämlse och känner en viss lust att ta honom som en hundvalp i nackskinnen och kasta ut honom. Men jag behärskar mig. Jag skall inte göra mig skyldig till någon skandal.

Bröllopsfesten, med måltider och dryckeslag, med dans och stråkspel, står i tre dagar; på den fjärde lyfter jag Alice upp på sadelknappen och rider med mitt följe av vapendragare och svenner hem till min borg. Hon lutar sig skyggt emot mig men säger ej ett ord. Godsets gårdsfolk och underlydande står bugande och hälsar sitt unga herrskap då vi rider in över den med blommor och grönt smyckade vindbryggan.

Min gårdsförvaltare, den gamle Henry, klagar över att intäkterna ej vill räcka till för den nya hovhållningen.

- Har alla ordentligt betalat sin skatt vid sista uppbördsdagen? frågar jag.
- Icke alla, herre.
- Då må vi ta med våld det som icke godvilligt lämnats.
- Hos många av dem finns intet att ta. Den långa torkan senaste sommar gav missväxt, och pesten har gjort många av med kreaturen.
- Men för alla är det väl inte så illa ställt?
- Visserligen icke, men de suckar dock under de tunga påbudena och ber om anstånd.

Bonden Andrea står här utanför och ber att få tala med ert nåd å egna och andras vägnar.

- Har han inte betalat?
- Nej.
- Han har dock en god gård och flera kreatur; det vet jag. Men han är uppstudsigt och uppviglar de andra. Förvaltaren tiger.
- Säg till bödeln att Andrea skall ges tjugo piskslag på blotta ryggen. Sedan skall jag nog tala med honom.
- Herre, förlåt att jag säger er min mening ärligt som det anstår en trogen tjänare.

Sådant gick an i er herr faders tid, då bonden var livegen - ack mången gång har jag dessvärre själv varit nödgad att svänga piskan - men nu beviljas ej dylik misshandel, sedan vår nådige Filip gjort bonden fri. Och skulle en misshandlad klaga hos hans helighet Clemens, så vore vi kanske alla om en hals, ty han är en sträng herre, som är kungen trogen och står på den svagares rätt.

- Guds kors! Jag tror du vågar predika för mig vad jag får eller bör göra. Har uppstudsigheten gripit även dig. Du tror att ditt gråa hår skall skydda dig, men tag dig i akt så inte min vrede drabbar även dig.
- Mig får ni gärna slå, stränge herre, om ni har lust. Gud skall veta att jag endast velat ert eget bästa med mina djärva ord.
- Nåja, du har väl blivit rädd på gamla dagar; tänker jag, det brukar bli så. Jag skall själv ge befallning om exekutionen.

En stund därefter hörs Andreas jämmerrop eka genom slottsvalven. Alice kommer in med en förskrämd uppsyn.

- Vad är det för skrik?
- Det är en trotsig bonde som får sin förtjänta lön.
- För Guds barmhärtighets skull, sluta. Sådant får inte ske, det vet jag och...
- Lägg dig icke i vad dig icke vidkommer. Här är det jag och ingen annan än jag som befäller; så mycket du vet det min ädla husfru.

Jag tar henne hårt om armen och leder henne omilt ut ur rummet.

*

Det är gille på min borg. Min svärfar; den ädle greve de Rochy med husfru och stort följe har kommit för att gästa sin svärson och se sin dotters lycka. En helstekt gris med äpple i mun står mitt på det långbord kring vilket vi sitter bänkade, och vinkannorna går flitigt laget runt. En trubadur i Rochys följe sjunger en minnessång till ära för den förföljda tempelorden. De vålds- och blodsdåd kung Filip tillåtit sig mot tempelherrarna i Burgund och Normandie skildras med gripande patos. Då sången tystnat utbryter ett bedövande larm. De av vinet upphetsade sinnena ger fritt lopp åt den harm som länge legat och grott i allas hjärtan. Man skriker i munnen på varandra: "Ned med Filip, den tempelskändaren, den rånaren! Ned med Clemens, den hycklaren, den kungakryparen!" Några reser sig och slår med sina svärd mot de på väggen upphängda sköldarna.

Jag är själv iförd min vita tempeldräkt med det röda korset och känner hela denna demonstration närmast som en hyllning åt min egen person, den enda som här representerar tempelherrarnas orden. På ett högdraget sätt reser jag mig och begär tystnad.

Jag är ingen talare, men vinglöden och den höga stämningen ger mig ord, och så börjar jag skildra allt gott som tempelherrarna utträttat till Guds ära på jorden och försummar icke att framhålla mig själv som en värdig representant för denna hela kristenheten omfattande orden. Jag blåste upp mig till en storhet, som imponerade åtminstone på mig själv.

Då jag har avslutat bryter det ut en ny storm av högljudda rop och vapenskrummel.

En homsignal hörs på borggården och en stund därefter inträder en tjänare som anmäler att en riddare vid namn Marcel de Veaux frågar om han här kan få husrum över natten.

- Be riddaren stiga in. Han är välkommen i vårt lag, svarar jag.

Han stiger in, lyfter sin fjäderprydda baret och bugar sig höviskt.

Var har jag sett detta ansikte förut? Är det inte den unga vapendragaren från mitt bröllop? Jo visst. Min svärfar har genast gått honom till mötes. Alla reser sig och hälsar den nykomne. Alice, som hela tiden suttit i högsätet vid min sida, reser sig också men tar sig om pannan och vacklar; hon är blek som ett lik. Två tärnor skyndar till och stödjer henne medan hon går ut ur salen. Riddaren ser efter henne, men annars är det just ingen som fäster något avseende vid att husets värdinna i ett anfall av illamående lämnat oss.

Den nya gästen hälsas välkommen med ett glas vin och festen fortsätter. Han berättar att han ridit från Avignon i gryningen och har dåliga nyheter att berätta. Påven har av kungen låtit förmå sig att underteckna ett påbud genom vilket tempelherrarnas orden är upphävd och alla dess förläningar indragna till kronan.

- Ingen har numera rätt att bära den vita manteln med det röda korset, tillägger han med en blick på mig, en blick ur vilken jag tycker mig uppfånga en glimt av skadeglädje.

Denna nyhet väcker ett verkligt tumult i salen. Man sluter sig tillsammans i grupper; man skriker och slår med armarna, man rasar och förbannar. Det är slut med all ordning.

Ingen hör vad den andra säger för det dövande larm som fyller luften.

Jag ser mig om efter den nykomne riddaren för att få en närmare förklaring på hur detta tillgång och varifrån han fått sin nyhet, men kan inte finna honom. Han är försvunnen.

Under det allmänna oväsendet har han gått ut - måhända för att se till sin häst.

Jag väntar; men han kommer icke tillbaka. En misstanke griper mig. Jag börjar söka efter min hustru. Hon finns icke på sin kammare. Tärnorna vet icke vart hon gått. Jag genomsöker hela slottet, men förgäves, hon är ingenstädes att finna.

I gillesalen har larmet tystnat och gästerna åter bänkat sig kring långbordet, där vinkanner och pokaler flitigt anlitas. Men den främmande riddaren har icke återkommit. Jag skickar senechallen (Högt uppsatt ämbetsman med uppgift att utöva överinseende över kungligt eller furstligt hov), ned till vaktrummet för att höra efter om han varit synlig där nere. Efter en stund kommer han tillbaka med bud att den främmande riddaren nyss ridit ut åtföljd av sin vapendragare.

Det uppstår en allmän förvåning. Vad betyder ett sådant brott mot ridderlighetens lagar; att en gäst som blivit välkomnad, lämnar borgen utan att säga borgherren farväl?

Efter ännu en stund kommer senechallen och viskar i mitt öra att man funnit den främmande riddarens vapendragare sovande i den tornkammare som anvisats riddaren till natthärbärke.

- Guds död! Låt sadla tre hästar och säg till två av mina bästa ryttare att genast följa mig ut. Vi måste infånga den fräcke kvinnorövaren innan han fått för stort försprång.

Det var en kolmörk natt. Vi fick återvända med oförrättat ärende.

*

Tolv år har förflutit. Jag sitter på ett litet värdshus i Normandie, icke långt från Rouen, och sköljer ned en mager måltid med lite surt lantvin. Värden kommer in, en fetlagd karl med små jovialiska ögon. Jag ställer till honom min vanliga fråga, som jag under alla dessa år upprepat i alla härbärgen, på alla bykrogar landet runt.

- Hör på min vän, känner ni någon riddare vid namn Marcel de Veaux, som lär ha slagit sig ned här i trakten för några år sedan?

- Hur sa ni att han hette?

- Marcel de Veaux.

- Nej, någon sådan känner jag icke, men...

- Men, säger ni, har ni kanske hört talas om honom?

- Nej, men det föll mig in att det mycket liknar namnet på en adelsman som kom hit till trakten för - låt mig se - det kan väl vara en tio eller tolv år sedan. Men han hette Marcel de Valeaux.

Det klack till i mig. Har jag dig kanske äntligen? Har du inte dolt dig bättre än så, då du ändå skulle förändra namn?

- Vad vet ni om honom?

- Han kom hit, det sades från Provence, och köpte sig ett gods, ja en riktigt vacker gård är det, och den har han byggt på med torn och tinnar och grävt en vallgrav omkring, så nu är den så vacker som en riktig riddarborg. Pengar hade han när han kom hit, och pengar har han alltid haft gott om, var han nu tar dem ifrån, ty godset kan inte inbringa stort.

- Vet ni om han är gift?
- Ja, det är säkert herre, ty jag har sett hans husfru, och det säger jag, att fagrare kvinna får man leta efter. Men blek är hon och ser mycket allvarsam ut.

På rätt spår; det måste vara han.

- Är han också allvarsam och dystert?
- Nej, se där högg ni fel. Han är en glad och lustig herre som aldrig sparar på slantarna, utan låter dem rulla. Det händer ibland, när han är på jakt, att han gör mitt lilla värdshus den hedern att vila här en stund och dricka en flaska burgunder med sina jaktkamrater. Då går det lustigt till må ni tro. Ibland händer det nog också - här plirade min värd med sina små grisogon och drog munnen till ett illmarigt grin - att han övernattat här i gästkammaren med någon liten ungmö som han förvridit huvudet på, men om hon gått härifrån som mö skall jag lämna osagt, hehehe!

- Var får han pengar ifrån, sa ni?
- Det vet jag ingenting om. Det sägs... men en ska' inte tro allt vad elaka människor säger...

- Vad säger man då?
- Hå kors, just ingenting, och inga ord efter mig - här sänkte han rösten till en viskning - men nog sägs det att han gör vägarna osäkra. Inte här i trakten förstås, men i Bretagne, där ska' det inte vara rådligt att resa ensam, sägs det. Nu färdas han ofta åt det hållet och blir borta ibland en månad, ibland ännu längre, och när han kommer tillbaka är han alltid vid gott humör och då är det friskt liv på slottet, må veta, med gästbud och annan rolighet.

Därför har man väl dragit sina misstankar. Om de nu är grundade eller inte, det vetet vår herre.

- Vad heter hans gods?
- Det heter Evreux, ligger söderut några mil härifrån.

Min plan är färdig. Jag måste klä mig till vedhuggare och gå dit och söka anställning.

Det är han. Min plan har lyckats; jag är anställd vid gården. Äntligen skall den hämndtörst bli släckt som bränt mig under alla dessa år. Honom har jag sett rätt in i ögonen, men han har icke känt igen mig. Henne har jag blott sett på avstånd, hon är lång och rak, samma vackra figur som förr; men hon bär huvudet lite böjt.

Nu gäller det blott att passa sin tid, att icke rusa iväg med risk att misslyckas, men också att icke låta ett gynnsamt tillfälle gå sig ur händerna. Han går sällan ut ensam, och till hans eget rum har jag icke tillträde. Att smyga mig in nattetid är inte så lätt, då en vapendragare alltid ligger i rummet utanför.

Dagar och veckor går och ännu har intet tillfälle yppat sig. Den dolk jag bär innanför mitt bälte törstar efter blod, och min egen själ ropar efter hämnd.

En dag är jag sysselsatt med att bära upp ved i ett av tomrummen, som brukar användas till sovrum för nattgäster. Just som jag släppt min börda framför spisen kommer Marcel in, går fram till fönstret och ser ut mot slätten. Nu eller aldrig. Jag skyndar att slå regeln för dörren och ställer mig bakom honom. Han vänder sig om och vi står ansikte mot ansikte.

- Nu skall du stå till rätta, niding, för att du rövade min hustru.
- Är du galen karl! skriker han, *men i detsamma måste han ha känt igen mig, ty han blev vit som ett lakan i synen och vacklade baklänges.*

Jag griper ett fast tag om min dolk.

- På knä usling! - och läs din sista bön om du kan någon.
- Hjälp, hjälp! ropar han, men i detsamma stöter jag dolken hans bröst.

Hans rop har hörts, någon bultar på dörren, jag går med fasta steg och öppnar. Det är hon - Alice - min hustru.
- Vad är det? frågar hon med ångestfull uppsyn.
- Det är jag, Bertrand, din make, som tagit hämnd på honom där; som bröt sig in i mitt hus och rövade dig ifrån mig.

- Hjälp! ropar hon.
- Skrik inte, säger jag sakta, jag skall inte göra dig något ont. I tolv år har jag sökt er för att få ge honom hans lön och få säga dig att jag alltid haft dig kär. Jag tog dig mot din vilja. Till en början var jag less på all din gråt, men aldrig kränkte jag din ära, och under dessa långa år då jag på såriga fötter vandrat Frankrike runt för att söka dig, har det gått upp för mig att ingen kvinna på jorden var mig så kär som du.

Farväl! Jag går nu och anger mig för fogden. I morgon dinglar jag i galgen. Tänk då på mig, att det var jag som befriade dig från honom där; som inte var dig värdig.

IV

Vi hoppar nu över en bok rörande det jordeliv som gick närmast före det sist skildrade, icke för att det varit betydelselöst för min utveckling, *men därför att det icke ingår som en länk i den kedja av liv då jag varit i beröring med henne, som alltid varit min hustru, och med honom, som alltid velat röva henne ifrån mig.* Under

detta mitt fjärde liv, baklänges räknat, var jag en ensam man, som med svärmisk entusiasm deltog i det första odisciplinerade korståget under Peter av Amiens, och stupade, ännu icke 30 år gammal, striden mot seldsjukkerna (som räknas som förfäder till dagens invånare i västliga Turkiet) på slätten < vid Nicea, jag tror det var 1095.

Men vi slår upp den nästa (-bok) och befinner oss i Rom under förfallets tid. Kejsarvärdigheten hade av tyranner och vällustingar neddragits till att vara en skamfläck för det ädla romerska folket, en makt som upprätthölls genom grymheter och våldsdåd av alla slag och som omgav sig med krypande lycksökare och villiga bödelsdrängar. Dess skyddsvakt mot yttre angrepp var det pretorianska gardet, som visserligen höll trogen vakt om kejsarens person, men mången gång själv tog makten i sin hand, undanröjde en misshaglig härskare och satte sin egen gunstling på tronen.

Ständiga strider med omväxlande lycka fördes mot det stora romerska rikets grannfolk, mot pikter och skoter; allemanner och burgunder samt de från Asien framryckande hunnerna. **Krig var tidens anda, och människoliv hade föga värde.**

Under denna tid, i mitten av fjärde århundradet, levde jag Rom, eller rättare sagt, jag var född i Rom, men förde som värvad romersk legionär ett kringflackande liv. *Jag drogs med hären under ständiga fejder än hit, än dit.* Långa tider kunde vi dock ligga stilla stora fältläger; där vi förde ett jämförelsevis lugnt liv, uppförde ordentliga bostäder och omgav oss med befästningar.

I ett sådant fältläger i Gallien börjar den del av min historia som jag har gemensam med henne som så djupt ingripit i mina öden. **Jag vill ur detta mitt liv berätta endast en liten episod.** För visad tapperhet hade jag avancerat till befälhavare för en kohort (= den grundläggande taktiska enheten i en romersk legion efter Gaius Marius reformer 107 f. Kr.), och med denna låg jag på vakthållning vid Rhone, inte långt ifrån Lugdunum, som nu heter Lyon. Claudius var mitt namn.

En dag kom en gammal auvergnerbonde och bönföll mig om skydd mot ett rövarband som länge härjat i skogarna västerut. Under det förgångna året hade de först stulit hans häst och sedan även bortfört hans enda dotter; den 20-åriga Livia, och ännu hade man ej funnit något spår av henne.

Det hörde visserligen icke direkt till mitt uppdrag att hålla efter de rövare som gjorde trakten osäker; men äventyret lockade mig. *Jag utrustade en liten skara för denna expedition och tog själv befäl över densamma.* Med bonden som vägvisare begav vi oss på spaning efter fridstörarna. Det var i synnerhet den stora stråkvägen mot Avaricum (Bourges), som visat sig osäker. Här hade flera överfall ägt rum på handelsvagnar och enstaka vägfärande.

Jag lät några av mitt folk förklä sig till förmän, hyrde några stora skramlande vagnar och körde med dem vägen framåt, men i vagnarna hade jag och de övriga av min trupp gömt oss. Min list kröntes med framgång. En natt blev vi överfallna av en handfull rövare som störtade fram ur ett bakhåll. Men innan de hunnit tillfoga oss något ont var de övermannade och bakbundna. Det gällde nu att få reda på deras tillhåll.

Jag valde ut en av fångarna som vägvisare och sa till honom i de andras närvaro, att om han visade oss rätta vägen till deras näste så skulle han få friheten, om icke skulle jag med hans avhuggna huvud vända tillbaka till de andra fångarna och välja en annan att följa mig, allt med samma påföljd och risk. Han tänkte tydligen leda oss på villospår; till sist hittade han själv varken ut eller in och fick med livet plikta för sin trohet mot sina kamrater. Men hans avhuggna huvud satte skräck i de andra fångarna, och den nästa jag valde ut som vägvisare förde oss

genom trånga dalgångar och skogspartier där vi aldrig själva kunnat finna vägen, fram till rövarbandets läger. Det omringades och efter en kort strid som kostade ett par av våra motståndare livet, blev de övriga övermannade och bakbundna. Blott en av dem, som höll vakt framför ingången av en grotta, kämpade ännu med övermännisklig styrka mot två av mina män, varav den ena redan blödde ur djupa sår.

Jag skyndade till och det uppstod mellan oss en duell som slutade med att jag fällde honom död till marken. Själv var jag emellertid svårt sårad och bars av mina män in i grottan för att förbindas. Här mötte oss en underlig syn, belyst från en öppning i hålans tak.

Ihopkrupna mot bergväggen satt en äldre kvinna och några halvvuxna barn, endast insvepta i usla klädtrasor. Bakom några uppstaplade tunnor satt en yngre kvinna med förskrämd uppsyn. En get och ett par killingar sprang bråkande omkring.

Bonden, som följt oss hela tiden, kom in i hålan, fann sin dotter bakom tunnorna och skrek av glädje. Hon föll honom om halsen och grät.

Gubben, som var lite läkekunnig, förband min sårskada, ett djupt hugg i vänstra armen som dock icke var av farligare beskaffenhet. Hans dotter hjälpte honom. Hon rev av sina underkläder en lång remsa och anlade med mycket ömhet och vana ett förband, så att blodflödet stillades. Det var tydligen icke första gången gubben och hans dotter vårdat sårade.

Hon var så betagande, den vackra Livia, där hon stod lutad över mig, upptagen av sina ömma omsorger. Hennes svarta lockar föll ned över mitt bröst, och på min arm kände jag den varma ande-dräkten från hennes mun. Det var en obeskrivligt behaglig känsla att ligga så där maktlös och njuta av hennes omvårdnad.

Så fördes jag av osynliga makter första gången tillsammans med den kvinna som sedan under flera liv skulle komma att ingripa så djupt i mina öden. Även honom, som låg död utanför hålans öppning, skulle jag möta igen liv efter liv, som min efter hämnd törstande rival. Hur föga anade jag det där jag låg och lät mig förbindas.

Att jag blev gift med Livia och tillsammans med henne levde många lyckliga år; först i vårt fältläger vid Rhåne och sedan i Rom, dit jag efter någon tid återkallades, är allt vad jag ytterligare har att säga om denna inkarnation.

Nej, inte allt. Jag kan ej underlåta att nämna att jag i detta liv hade en mor som jag höll obeskrivligt mycket av. Hon hade vårdat min barndom och ungdom med en kärlek och ömhet som ännu dag, ett och ett halvt årtusende senare, kan locka tårar i mina ögon. Hon var nära att förtvivla då hon hörde att jag tagit värvning och skickats ut i fält. Så mycket gladare blev hon när jag kom tillbaka igen och fick stanna i Rom. Men min hustru kunde hon aldrig lära sig förstå. Mycket olika var de också till temperament och lynne. Min mor var stilla och jämn, hon var som en skogsjö som icke uppröras av några stormar; men alltid kan spegla himlen. Min hustru däremot var av ett livligt och lättretligt lynne, men så kunde hon också vara så betagande söt, så öm och kärleksfull. Hon var den brusande älven som stundom kastar kaskader av skum, men däremellan kan vara djup och spegelklar. Det var emellertid inte bara denna olikhet som vållade avståndet mellan dessa kvinnor. Jag kände det stundom som om min mor inte riktigt unnade någon annan att rå om mig.

Min egen älskade mor! - även henne har jag sedan återsett, först som min syster Viola i Savoien och sedan i mitt sista jordeliv, då jag ännu en gång fick lyckan att födas som hennes son.

Ännu ett ord. Jag var lycklig med Livia. Egentligen var detta mitt första samliv med henne lyckligare än något av de följande. Det fanns blott en mörk punkt emellan oss som aldrig blev uppklarad, det var rörande hennes liv i grottan med den man jag dräpte utanför hans egen håla. Hon ville aldrig tala om denna tid. Om jag med mina frågor försökte intränga i denna hemlighet blev hon stum, men ögonen sköt flammande blixtrar ut mot något främmande som minnet framkallade. Om det var kärlek eller hat i denna blick blev jag aldrig klok på.

V

Jag har hittills endast skildrat min vandring på jorden under skilda perioder; icke mitt fria liv i den värld som ligger ovan jorden, den värld där jag nu befinner mig. Om den skulle kunna skrivas en bok många gånger större än denna lilla, men jag har inte vågat mig på den uppgiften. Jag känner att det skulle överstiga min förmåga att ge en sånär verklig motsvarande bild av det rika liv jag här mellan mina jordevandringar fått genomgå, ett liv upptaget av smärtsam självgranskning, av intressanta studier; av hängivet arbete efter mina små krafter i det godas tjänst. Andra kan göra det bättre än jag, mig har det synt för svårt. Jag måste avstå därifrån.

Dock inte alldeles. Det är en liten, helt nyligen upplevd tilldragelse, ett möte, jag skulle vilja beskriva som avslutning på min historia.

Efter varje slutat jordeliv har jag alltid, så snart jag därtill varit tillfälle, uppsökt henne som trots allt vad vi gjort varatidra av ont, dock blivit som en del av mitt eget väsen. Här i vårt rätta hemland har vi, bättre än på jorden, förstått varandra, här har vi kommit varandra närmare, här har vi lovat vararidra den trohet som sedan på jorden visat sig så bräcklig.

Men vi hade före vår sista jordevandring ännu aldrig varit i tillfälle att tillsammans överskåda alla våra liv. Det var endast det allra sista som varje gång blev föremål för våra tankeutbyten.

Sedan jag slutat mitt senaste jordeliv fördes jag av min skyddsande och ledare hit till detta arkiv där så många individer; och jag bland andra, samlat sina anteckningar över svunna liv, och nu gav han mig nyckeln till dem alla, många fler än dem jag här skisserat.

I självprovningens skarpa belysning har jag också denna gång fullgjort den pinsamma men lärorika plikten att beskriva mitt senaste liv - inte bara den knapphändiga skiss av yttre händelser som här föreligger; men en ingående granskning av motiv, av tankar och känslor; av svaghet och svikna plikter; av föresatser och misslyckanden.

När jag var färdig därmed, bad jag att få uppsöka Cecilia - nu längtade jag våldsamt efter henne.

Men jag behövde inte söka, det var hon som kom mig till mötes. Även hon hade längtat efter att få träffa mig, och när hon visste att hon inte störde mig i mitt arbete kom hon med en rörande blyghet och hälsade mig.

Jag förbigår hennes ångerfulla bekännelse av allt som rörde hennes flykt och hennes gradvisa förnedring samt skildringen av hennes sista sjukdom på hospitalet i Wien. Hon hade lidit sig fri från dessa dystra minnen och var nu samma strålande glada och vackra väsen som jag mindes henne från hennes bästa stunder **under de fyra liv vi vandrat tillsammans på jorden.** Hon var så bedårande söt; det var som om allt av oskuld som legat undanträngt på botten av hennes själ nu kommit fram, sedan passionerna fått rasa ut och förbränna allt det som legat och tårt på och förkrympt hennes andliga växt. Nu kände jag att vi tillhörde varandra för tid och evighet, nu behövde "den tredje" inte längre blanda sig i vårt förhållande. Han var för alltid avlägsnad, han hade fullgjort sin uppgift gentemot oss, att vara det medel genom vilket vår känsla härdat sig ren och stark.

Sedan vi länge förtroligt samtalat om alla detaljer från vårt sista jordeliv, öppnade jag för henne boken om vårt tidigaste samliv på jorden, då jag var Claudius och hon var Livia.

Minnen, som hos henne legat djupt begrävda, dök upp och tog gestalt. Hon såg banditernas överfall på hennes faders gård och sin egen skändliga fångenskap i rövarhövdingens håla.

- Säg mig, Cecilia, något som jag aldrig förstått, sa jag, kände du något annat och mera för den mannen än blott det hat som var så berättigat?

- Då var jag nog inte mäktig att reda det svall av stridiga känslor som stormade i mitt bröst, svarade hon, men när jag nu skärskådar dem efter mer än 1500 år; skulle jag vilja säga, att denne galliske rövare med de underligt djupa ögonen, den hårt slutna munnen och de utstående näsvingarna - jag ser honom så tydligt för mig - hade en förunderlig tjuvningsmakt när han ville använda den. Det lär ju finnas ormar med en sådan trollmakt i sina ögon att de kan få små fåglar att falla i sitt öppnade gap. Något av denna tjuvkraft var det han besatt, denne Lotar. Bara med sin blick, som stundom kunde vara öm och smekande, stundom hotfullt befallande, fick han mig till vad som helst. Jag stod fullständigt under hans fascinerande inflytande så länge jag var i hans närhet. Och det märkvärdiga var att jag nog också, när han slöt mig till sitt bröst, kände något av den berusning som för naturbarnet så lätt uppfattas som kärlekslycka. Men han var inte väl ur min åsyn förr än jag greps av en leda och vämjelse som gränsade till hat. Hur fruktansvärt jag då led, kan du inte ana. Det tragiska i min belägenhet var ju att jag visste hur jag skulle komma att skälva inför hans blick, bara han åter visade sig, och hur jag skulle komma

att längta efter en ömhet, ja till och med efter ett slag av honom. Blott icke hans likgiltighet, den kunde bringa mig i förtvivlan.

Stannade han länge borta så växte mitt hat till denne man så att jag trodde mig i stånd att mörda honom när han kom tillbaka, men när han åter trädde in i sin usla hydda och kastade sin kappa åt mig, tog jag den i famn, vände mig om och kysste den, så att ingen såg det.

När han var borta var jag så strängt bevakad att en rymning då varit omöjlig, men när han var hemma märkte jag att vakten över mig var indragen. Den hade heller inte behövts, han kände sin trollmakt över mig.

Så levde jag i nära ett år under de rysligaste slitningar mellan känslor; vilkas rätta värde jag icke förstod att uppskatta. Jag skulle bli mor och den tanken fyllde mig ömsom med glädje, ömsom och kanske mest med förtvivlan, men det barn jag födde var vanskapt och dog strax efter födelsen. Jag har mina misstankar att Lotar strypte sin lilla son.

Vad jag under hela tiden, och särskilt under min sjukdom, fick lida av den andra och hennes halvvuxna barn, vill jag inte tala om. Hon hade varit vacker; men hon var åtskilliga år äldre än han. Nu var hon förbisedd, undanskjuten, föraktad, ett rov för all den bitterhet, en kvinna i hennes ställning är mäktig att hysa. Hon hade sitt sovställe i en annan och trängre grotta, men om dagarna traskade hon ut och in i den som skulle kallas mitt hem. O Gud, vilken förnedring och vanära jag levde i!

Äntligen kom du, befriaren. Jag satt i en vrå och hörde vapenklängen; hela min varelse skalv i den rysligaste ångest. Vad skulle nu hända, skulle jag släpas ut och dödas? Men så bar man in dig och så kom min far. Jag var räddad. Det är underbart hur levande denna kritiska stund etsat sig in i mitt minne, det är så att jag ännu kan darra av skräck när jag tänker på det.

- Vi levde ju sedan länge lyckliga tillsammans, sa jag, men du ville aldrig höra talas om denne Lotar. Om jag någon gång häntydde på honom sköt dina ögon blixtar. Kan du påminna dig vad du vid sådana tillfällen tänkte?

- Det var så underligt, det kom över mig en fruktan, att han inte skulle vara död, att han kunde komma igen och hämta mig, och jag stred redan inom mig mot den underkastelse som jag bävade för.

- Han kom också verkligen och hämtade dig. Se här.

Jag slog upp nästa bok och läste för henne skildringar ur Bertrands och Alices liv i Provence.

- Det är underligt hur jag alltid med våld slitits mellan er båda, sa hon efter en stund.

Jag har aldrig fått vara mig själv. Då du mot min vilja, ja utan att ens fråga efter mitt samtycke, tog mig som brud och förde mig bort till en främmande trakt, kvävde du något inom mig som, om det fått spira under lugna och lyckliga omständigheter; kunnat växa upp till den varma känsla för dig som låg skrinlagd i mitt väsen. Nu slog den aldrig ut i blom.

Blek och tård som en ört, vilken gror under en fallen stock i skogen, tynade den av under det tryck den bar. När så Marcel kom med tjusarglöden sina ögon, var det han som var befriaren och jag föll i hans armar alldeles som förr i bergshålan i Auvergne.

- Ja, den gången var det mitt ynkliga högmod som regerade mig så blint att jag trodde mig vara den oemotståndliga, som blott behövde visa mig i min ridderliga prakt och mina ridderliga seder för att allt motstånd skulle falla till föga. Din vägran att kyssa segervinnaren vid tornerspelet i Avignon var ett grundskott mot min inbillade storhet, men i min enfald tyckte jag mig bota skadan genom att tvinga dig bli min hustru, utan att fråga efter din egen önskan. Jag behövde en kraftigare bräcka och jag fick den, då du mitt under festens yra lät dig föras bort av en landsvägsriddare. Nu vaknade inom mig något av mitt bättre jag. Det var visserligen en så låg känsla som hämndbegäret som drev mig därtill, men den pilgrimsfärd jag då anträdde för att söka upp er; den sopade med ett drag bort alla inbilska drömmar om min ridderliga ära, den satte mig så att säga på rätt köl igen. Jag fann er också och fick släcka min hämndtörst.

- Ja, välsignad vare du för den bedriften. Du skall veta att det var ett helvete, du den gången räddade mig ur. Den gamla rövaren satt ännu i honom, han rånade och han skändade, men nu hade därtill kommit upp något vämjeligt hos honom - han drack... **Det var alltså andra gången han föll för din hand.**

Hon satt en stund tyst som om hon grubblade över något.

- Fick han inte därigenom någon makt att skada dig i nästa liv; ty ni möttes ju igen, efter vad du nyss antydde.

- Knappast. Han lade planer mot mitt liv, men fick icke makt att fullfölja dem.

Jag läste för henne nu ur den 3:e boken om vårt liv i Savoien, då hon var Anita och jag Antonio.

- Ja nu ser jag hela bildserien från denna tid dra förbi min inre syn, sa hon. Även där tog du mig halvt om halvt mot min vilja, men du räddade mig också från honom, som nu frestade mig med guld. Sin forna tjusarkraft hade han genom sitt förra lastbara liv förlorat.

Hur lite förstod jag då att uppskatta vad du var för mig. Det våld du använde mot den som jag dock lovat min tro, väckte hos mig ett trots som jag aldrig känt förut. Jag följde dig därför att det var något inom mig som drog mig till dig, men min böjelse och mitt trots låg i ständig fejd med varandra. Det var ett brustet liv jag förde, och då sedan olyckan drabbade dig, blev jag så vettskrämd att jag knappast var tillräknelig för mina handlingar.

Jag hade inte mod att möta dig igen, därför tog jag mitt liv.

- Ja, det är dystra minnen vi äger från den tiden. Men vad mig beträffar tycker jag mig förstå försynens mening med det oblida öde som då drabbade mig. Jag hade ju genom många ogärningar mitt föregående liv ådragit mig dessa lidanden, men de blev mig också till nytta. Först fängelsetiden, sedan den långa ensamheten ödemarken och slutligen den välgörande stillheten i klostret möjliggjorde ett genombrott i min karaktär. Det hårda, det vilda, det stridslystna hade spelat ut sin roll och gav vika för ett mera inåtvänt kontemplativt liv. Jag blev känsligare för andras lidanden och min syn öppnades för naturens skönhet, det har jag särskilt skogarnas tystnad att tacka för. Det var som om doften från örter och träd hade läkt mina sår och förjagat den bitterhet som låg och gnagde på min livsrot.

- Ja, du var ju mycket förändrad då vi sista gången träffades, men Anita hade inga andliga skatter att ge i arv till Cecilia. Det enda hon förde med sig var ett sjukligt nästan hysteriskt temperament, som efter vad jag nu kan förstå, var den naturliga följderna av min förtvivlade handling att ta mitt liv. Dessutom vaknade det gamla trotset igen. Jag hade en obestämd känsla av att jag aldrig riktigt fått vara mig själv. Denna gång hade jag visserligen frivilligt gjort mitt val, men när jag väl var bunden kände jag bojan som ett tvång som jag var färdig att skaka av mig. Du var tålig och under-given, men hos mig hade oklara känslor och dolda drifter vaknat, som krävde att pröva sina krafter. Jag drömde om att få rasa ut efter mitt eget sinne och jag fick det. När du gick ut i kriget var det som ett band hade lossat, jag inbillade mig att din känsla var utbrunnen, att du skulle söka och finna döden på slagfältet - ja, vad kunde icke min hysteriska fantasi finna på. När så frestaren kom, denna gång som den tröstande vännen, föll min tårdränkta kind mot hans bröst.

Men Fritz, du kära, den kur jag sedan fick genomgå har botat mig fullständigt. Jag känner det. Den förnedring jag levte i var en hård skola, men den har öppnat mina ögon både för "den tredjes" verkliga natur och för mitt eget väsens brister. Men ännu mera, den har visat mig vilken skatt det var jag lämnade när jag kastade mig i rövarhänder; den har visat mig vägen tillbaka till dig, du min enda älskade. Låt mig få följa dig. Nu vill och kan jag göra dig lycklig.

- Cecilia, vet du vad jag tror. Du är min dualande, min tvillingsjäl.

*

Pappersboken kan köpas online, svensk utg.ca kr239 – fraan;[Vattumannen Forlag](#)– men ursprungligen från 1906.
[DE STORA UNDREN -BREV TILL MIN DOTTERDOTTER AV OSCAR BUSCH \(1913\)](#)pdf-format | [Oscar Busch, bok från 1888: "Genom Dolda Verldar"- om livet på andra sidan og eksempler på overganger dit \(pdf\) | LANDET HINSIDES - SKILDRINGAR FRÅN ASTRALVÄRLDEN AF "ÆNOR"](#) | [ljud](#) | [värd lesa om ww1 soldatens övergang också](#) | ['sow and reap' i ljud-sv-mp3](#)